لەپێناو بە دۆکیمێنتکردنی کارەساتێکی تراژیدی

لەژێر دووکەڵێکی ڕەشدا

چیرۆکێکی ڕاستەقینەیە لە تاریکترین ڕۆژەکانی ژیانم

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

٢٠١٧

پێشکەشە :

- **بەو خێزانە نەناسراوە ئاوارەیەی شاری کەرکووک کە لەپێناو ڕزگار بوونمدا گەورەترین ڕیسکیان بە ژیانی خۆیانەوە کرد. ڕووناک خان،سۆیلەخان، کەژاڵ خان و دایکی ڕووناک خان.**
- **بە هێژا و زۆر بەڕێز کاک "ئاسۆ حامیدی" کە لە سەر جادەی سی مەتری هەولێر و لە پڕمەترسیترین چرکەدا خستمیە سەر شانی و منی گەیاندە ماڵێک و پێستە سووتاوەکانی دەستەکانی بڕیم و دەرزی لێدام و بەسروودی شۆڕشگێڕانەوە ماڵئاوایی لێکردم.**
- **بە زۆر بەڕێز"حاجی وەلی قادر"ی ئامۆزازام کە لەپێناو ڕزگاربوونمدا ژیانی خۆی خستە مەترسییە و لە لێواری مردن گەڕایەوە.**
- **بە خوشکی هەرە بەڕێز و خۆشەویستم"هەمین خان"، خوشکی گەورەم، کەلە تەنگەتاوترین ڕۆژدا لە هەوڵی ئەوە دابوو ژیانم لە مەترسی دوور بخاتەوە.**
- **بە بەڕێز کاک "فەخرەدین عێزەدین"ی یاریدەدەری پزیشک کە لە تیمارکردن وچارەسەرکردنی دەستەکانمدا ڕۆڵێکی بەرچاوی گێڕا.**

پردێک لە نێوان تاک و مێژوودا

خوێندنەوەیەک بۆ بیرەوەرییەکانی قوربانییەک

نووسینی : ڕزگار عومەر

ئەم بیرەوەرییانەی لە بەر دەستی خوێنەردان ،ڕەنگە بەر لە خوێندنەوەو بەپشت بەستن بە ناونیشانەکەی وابێتە بەرچاو کە تەنیا ڕیپۆرتاژ کردنی ڕۆژێکی شومی داگیرکردنەوەی شارێکە،یان بەسەرهاتی مرۆڤێکە لەچەند دیمەنێکی تۆقێنەری کردەوەکانی سوپای عێراق لە کوردستان. بە پێچەوانەی ئەم سادەگەرایەی کە چاوەڕوانی ئەم جۆرە لە بیرەوەری نووسینەوە دەکا، ئەم بەرهەمە دەوڵەمەندە گرنگییەکەی لە چەند چەمکێکی زۆر جیددی دایە،کە بۆ ئەمرۆی خوێنەر و هاووڵاتی ئاسایی کۆڵەکەی بنەڕەتی بیرتیژکردنەوەی ڕەخنەو فیکری سیاسین.

مێژوو،کۆڵەکەیەکی بنەڕەتی فیکری سیاسەتە،سیاسەت و مێژوو بە بێ یەکتر،بە بێ ئاراستە کردنی یەکتر ناتوانن بەڕێوە بچن. کاتێک

سیاسەتێکی چەواشەداری پڕ لە بەرژەوەندی نوخبەیەک، چینێکی کۆمەڵایەتی، دەسەڵاتێکی دیاری کراو، کۆنترۆڵی کۆمەڵگە و بەرهەمهێنانی هەموو فیکرەیەک و یەکەکانی مەعریفە دەکا، ئەو کاتە پەیوەندی (سیاسەت - مێژوو) لە ترادیشناڵە ئەسڵەکەی خۆی دەترازێ و دەبێتە کۆپییەکی چرووک لە پڕوپاگەندەی سیاسیی ، دەبێتە حیکایەت و مادەیەکی سووکی دەزگای ڕاگەیاندن. خۆشبەختانە ئەم بەرهەمە لە بازنە بنەڕتییەکانی پاراستنی سەربەخۆ بوونی مێژوو نووسینەوە لای نەداوە،لەوەش زیاتر خزمەتێکی گرنگی بە چەند تێگەیشتنێک کردووە کە زۆر جیاوازە لەو شێوازەی کە مێژوو نووسینەوە لە ئەمرۆی کوردستان بەڕێوە دەچێ،بۆ ئاشنا کردنی خوێنەر بەم جیاوازییانە،لە خوارەوە بەسێ خاڵی کورتکراو دێمە سەریان.

یەکەم : گرنگە خوێنەری کورد لەوە تێبگا کە مێژوو نووسینەوە تەنیا موڵکی ناودارەکان و پاڵەوانەکان و کەسایەتییە بە نفوزەکان نییە. ئەم جیاوازییە سەرەتای شاگەش بوونی منە بەم بەرهەمە،چونکە لەو بەرهەمەدا خودی نووسەر بە شوێن تۆمار کردنی داستانێکەوە نییە،کە خۆی یان کەسانێک لەخۆی دەچن لەسەردەمێکدا تۆماریان کردبێ، نا. ئەو لەجیاتی گەڕان بە دوای خۆیدا،بە دوای ورد و درشتی ڕووداوێکی

گەورەدایە،ئەو لەلاپەڕەی یەکەمدا تا دووا لاپەڕە دەیەوێ خۆی و خوێنەر بباتەوە نێو زەمەنی گەرماوگەرمی ڕووداوی ڕووداوەکە. لە زیندووکردنەوەیدا توانیویەتی کەسەکانی ناو ئەو ڕووداوە وەکو خۆیان بێ مەکیاژ،بەبێ سەپاندنی بیرکردنەوەیەکی دیاری کراو بەسەریاندا،خۆیان وەکو سروشتی خۆیان بەحەقیقەتی خۆیان بدوێن و هەڵسوکەوت بکەن. نووسەری ئەم بەرهەمە وەکو هاووڵاتییەکی نەناسراوی سادەی نێو کۆمەڵێ هاووڵاتی تری سادەی نەناسراودا، لە بەسەرهاتی یەک ڕۆژەی شارێکدا و بەهاوبەشی لەگەڵ سەدان هەزاریتری ئەو شارە لە ژێر ئاگرباران و کوشتاردا لە تراژیدیایەکی گەورە هاوچارەنووسبوون دەخاتەڕوو.ئەم هاوچارەنووسبوونە دوای نزیکەی بیست ساڵ دەبێ بە دۆکیۆمێنت،دۆکیۆمێنتێکی لە ژانی هاوبەشی هەزارەها کەسی نەناسراودا،کە لەپشتی دەم وچاوی هەریەکێکیان، ژیانێک و مرۆڤێک هەیە کە شایەنی ئەوەن بێ رتوش لەمێژوودا ئامادەبن کە خۆیان قوربانی بوون،خۆیان ویستیان شار بپارێزن.

دووەم : لەم ساڵانەی دواییدا، لە کوردستان بە تایبەتی لە سەردەمی شەڕی ناوخۆ،لەگەڵ هەڵبژاردنەکانی ٢٠٠٩ دا،دیاردەیەک لەمێژوو نووسینەوە، سەری هەڵدا، کە کەسێکی ناودار یا سەرکردەیەک بە دوای چاک کردنەوەی وێنەی خۆیەتی لە ڕابردوو،خەریکی فۆرمات کردنی

بەشێکە لە مێژوو. بۆ ئەم مەبەستەش ئاسانترین چەمک کە دەستیان بۆ دەبرد و بەتێکشکاوی بەکاریان دەهێنا و دەیانکردە مانشێتی کارەکانیان بریتی بوو لە تەعبیری " دادگای مێژوو ".ئەم چەمکە زۆر بەتاڵ دەبێ، کاتێ ئامانجی:- دابین کردنی بەرائەت بێ لە تاوانەکانی دوێنێ،یان پینەوپەڕۆکردنی سیاسەتە چەوت و بێ باکەکان بێ . چەمکی " دادگای مێژوو " پێش ئەوەی چەمکێکی بریقداری پڕ لەرە بێ، بریتییە لە پرەنسیبێکی گەورەی بەرپرسیارێتی کە ڕاستگۆیی بە مانا هەرە جەماوەرییەکەی خۆی دەبێ لەپشتی وەستابێ. ئەم بەرهەمەی بەردەستان، بێ ئەوەی میکانیکیانە دەست بۆ ساز کردنی دادگایەک ببا،کە بێتاوان و تاوانبار تییێدا بەسەر ئەم و ئەودا دابەش کرێ، لەزیندووکردنەوەی ڕووداوێکی گەورەدا لەجیاتی دادگا سازکردن، پرسیارێکی زۆر گەورە لە سەر ڕۆڵی میلتاریزم لە سەر ژیانی هاووڵاتیانی ولاتێک بەرز دەکاتەوە. ئەم پرسیارە، وەڵامەکانی ئەرگیۆمێنتێکە کەم تازۆر لە فۆرمی جیاوازدا خەڵکی تریش بەرزی کردۆتەوە،لەوانە "کەنعان مەکیە"لەکتێبی"دڵڕەقی وبێ دەنگی"دا. سەرکەوتنی ئەم بەرهەمە لەوەدایە بە بەرز کردنەوەی ئەم پرسیارە،دەرگای کۆمەڵێ وەڵام دەکاتەوە،کە لە دووا خاڵی خوارەوەدا دێمە سەری.

سێیەم : لەو خاڵەی سەرەوە باسی ئەوەمان کرد کە ئەو بەرهەمە، پرسیارێکی گرنگی لەسەر ڕۆڵی میلتاریزم لەسەر ژیانی کۆمەلایەتی سیاسی مرۆڤەکانی ئەم وڵاتە بەرزکردۆتەوە. وەڵامەکانی ئەو پرسیارە مەیدانی زۆر فراوان دەگرێتەوە، کە زانستەکانی کۆمەڵناسی، نووسینەوەی مێژووی کاریگەری سوپا لەسەر ژیانی مرۆڤەکان، دۆکیومێنت کردنی پەیوەندییە ئۆرگانیەکییەکانی نێوان ئایدۆلۆژی-میلتاریزم بۆنموونە فاشیزمی بـــەعس و دڕندەیی سوپای عێراق. هـــەموو ئەمانە دەکرێ بە شێکی گرنگ و سەرەکی لەوەڵامەکان ئامادە بکەن. بەڵام،لایەنێکی هەرە گرنگی ئەم وەڵامە ڕەها کردنی بیرەوەرییەکان و ترس و تۆقاندنەکانی پەنگ خواردوەکانی نێو دەروونی تاکەکانی ئەوکۆمەڵگایە یە، ڕەها کردن مەبەستم نووسینەوەی ئەوەی بینیومانە، ئەوەی پێمان کراوە، هەروەکو ئەوەی کە ڕوویداوە، ئەم کارە پێویستی بە جەماوەریکردنەوەیە، واتا نووسینەوەی بیرەوەرییەکانمان دەبێتە ئەو داتا دەروونناسییانە کە لە پڕۆسەیەکی خۆڕسکدا بیروەری لە دەروونی بریندار و تۆقیو دەردێنێ و دەیکا بە مێژوو.

لە کۆتاییدا دەڵێم : ئەم پڕۆسەیە،واتە نووسینەوەی ئەو جۆرە لەبیرەوەری لە ئاستی تاکدا خۆ ڕزگار کردنە لەو کابوسانەی کە تا ئەمڕۆش پێوە دەناڵێنین، تا ئەمڕۆش زۆربەمان مەبەستم ئەو نەوەیەی

لە ژێر سایەی دەسەڵاتی بەعس گەورە بوو، تەنانەت بەوانەی بە وڵاتانی دونیا بڵاوبوینەوە ئێستاش لە خەونەکانمان لە پڕ خۆمان لە ژێردەسەڵاتی حکومەت و سوپا دەبینین بێ ئەوەی هیچ ناسنامەیەکمان پێبێت، یان خۆمان دەبینین بە سوپای عێراق گەمارۆدراوین و چەند ڕادەکەین ناتوانین لە شوێنی خۆمان ببزوێین ..هتد.

ئەمانە ئەو کۆدە سایکۆلۆژیانەن کە دەبێ بگۆڕدرێ بۆ هێزێکی مادی،ئەم هێزە مادییە بریتییە لە بەرهەم هێنانی دەقی مێژوویی ڕووداوەکان. ئەم کۆدە سایکۆلۆژییانە کە وەک بیرەوەری ناخۆش خۆی لە زاکیرەماندا فایل کردووە هەمیشە لەژێر هەڕەشەی لەبیرچوونەوەدایە ئەگەر نەنووسرێتەوە،بەڵام کە دەنووسرێتەوە دەبێتە مێژوو،مێژووش وەکو ئەو بەرهەمە جوانەی بەردەستان، وەکو دەق تاسەر ئەمێنێ.

کانوونی دووەمی ٢٠١٠

کەنەدا

ئەم نووسینە بۆ دوواکەوت؟

پاش نۆزدە ساڵ لە کارەساتێکی دڵتەزێن و جەرگبڕ، پاش نۆزدە ساڵ لە ڕووداوێکی تراژیدی کە بووە هۆی لەنێوچوونی ژمارەیەک ژن و منداڵ و مرۆڤی بێ دیفاع ،پاش نۆزدە ساڵ ژیان لەگەڵ ئەو دیمەن و وێنە ئازار هێنەرانەی کە ڕوحیان دیل کردبووم، پاش نۆزدە ساڵ لە ماندووبوونی بێپەروا لەگەڵ ژانێک کە بۆ ساتێک چییە لێم جودا نەبۆتەوە، پاش ئەم هەموو ساڵە وا یاداشتی ئەو چەند ڕۆژانەتان بۆ ئەنووسمەوە کە پڕن لە چیرۆکی غەمبارانە، لێوانلێون لەو دیمەنانەی کە بیرچوونەوەیان مەحاڵە. ڕاستیتان دەوێ چەند ساڵێکە بەنیازم ئەم بەسەرهاتانە لە زمانی خۆمەوە بگێڕمەوە، بەڵام لەلایەکەوە سەرقاڵی کارکردن بووم و لە لایەکی ترەوە هۆکارێک نەبوو بۆ پاڵپێوەنانم بۆ دەستپێکردن. بەڵام ئەمساڵ دووهۆکار لەپشت نووسینەوەی ئەم بەسەرهاتەوەن:

یەک : ئەو ژمارە لە دۆست برادەر و هاوڕێیانەی کە هەمیشە و بەردەوام دووپاتیان ئەکردەوە کە ئەو بەسەرهاتانە فەرامۆش نەکەم و هەوڵ بدەم بیان نووسمەوە وەک بەشێک لە مێژووی فەرامۆشکراوی

سەردەمێکی دیاریکراو لە ژیانی سیاسی لە کوردستان، بیخەمە سەر کاغەز.

دوو: دانیشتنەکانی دادگای باڵای تاوانەکانی حکومەتی فیدراڵی عێراق لە سەر کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر و گوێ بیستبوون بۆ گەواهیدان و قسەی شایەدحاڵێک لە سەر ئەو کارەساتەی کە من یەکێکم لە قوربانییەکانی .

من لام ڕوونە کە تێپەڕبوونی نۆزدە ساڵ بە سەر ئەو ڕووداوانەدا، ڕەنگە لای خوێنەر ئەو بۆچوونە بەهێز بکات کە ئەو ماوە درێژە لەوانەیە ببێتە هۆی لەیاد چوونی بەشێک لە ڕووداوە لاوەکییەکان و لە بیرچوونەوەی هەندێک ناوو شتی تری لەم جۆرە. بەڵام هەرگیز نابێتە هۆی لە بیرچوونەوەی ڕاستییەکان و کاڵبوونەوەی ئەو ڕووداوانەی کە وەک سێبەر بە شوێنمەوە بوون و لێم جوێ نەئەبوونەوە. لەگەڵ ئەوەشدا، هەوڵم داوە تا ئەتوانم وردبین بم و بە وردبینییەوە تەماشای ڕووداوەکان بکەمەوە و بە جوانی بیان هێنمەوە بیری خۆم. هەروەها بۆ هەمان مەبەست پەیوەندیم گرتووە بەو کەسانەی کە لەنزیکەوە لە دوای ڕووداوەکە لەگەڵما ژیاون بۆ ئەوەی نەکەومە هیچ هەڵەیەکەوە. بەتایبەتی لە ناوهێنانی ناوی کەس و شوێن و شتی وردی تر.

باسکردنی ئەم ڕوودا و کارەساتانە لەلایەکەوە ئەبێتە هۆی یاداشتکردنی ڕاستییەکان و بە دۆکیومێنت کردنی ئەو ڕاستیانەی کە من بەکاری خۆمی ئەزانم کاریان لەسەر بکەم، چ وەک بەشێک لە زام و ئازاری مرۆڤەکانی کوردستان و چ وەک سەرکوتی بێپەردە و دڕندانەی سوپای ڕژێمی بەعسی خوێنمژ. لەلایەکی تریشەوە ئەبێتە هۆی سوکنایی دڵم و ئارامبوونەوەی دەروونیم کە نۆزدە ساڵە من وەک کلافەیەک ژان و ترس لەگەڵ خۆمدا هەڵم گرتوون.

سەرەتا بەر لە دەستپێکردن ئەم نووسینەم زۆر بەگران ئەهاتە بەرچاو، هۆیەکەشی ئەوە بوو نەمئەویست بچمەوە نێو چرکە بەچرکەی ئەو ڕۆژانەی کە ڕۆیشتوون و ئێستا نامەوێت بگەڕێنەوە، نەمئەویست بچمەوە ئەو ساتانەی کە تیایدا دووچاری ئازار و ترسێکی لە ڕادەبەدەر بووم. بەڵام کە دەستم کرد بە نووسین، بینیم شتەکان زۆر لەوە ئاسانتر هاتنە دەست کە پێشبینیم ئەکردن. ئێستا هەست ئەکەم کارێکم ئەنجامداوە، کارێک کە لە سەر دەرخستنی سەرەداوەکانی نهێنییەک کە لە مێژووی سیاسی کوردستان بە دەست لێنەدراوی مابووەوە، کاریگەری هەیە. ئەویش نهێنی سووتان و گیان لەدەستدانی ژمارەیەکی نەزانراو لە مرۆڤی بێتاوان و بێگەردی کوردستانە کە لە ٣١ی ئازاری ١٩٩١ بە دەستی هێزەکانی گاردی کۆماری و تەنها بە تاوانی کورد بوونمان و ئازادیخواز بوونمان سووتاین

و شەهید کراین. بە دۆکیمێنتکردنی ئەم کارەساتە لە زمانی خۆمەوە وەک ڕزگاربوویەکی ئەو کارەساتە لە لایەکەوە لەڕووی مێژووییەوە بایەخی خۆی هەیە و حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەتوانێ وەکو بەڵگەیەک دژ بە جینۆسایدکردن و قڕکردنی کورد لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە، سوودی لێوەربگرێ و ببێتە بەڵگەیەکی مێژوویی بە دەست مێژوونووسانەوە تا لە سبەینێدا لە نووسینەوەی مێژووی سیاسی کوردستان، سوودی لێببینن.

لەلایەکی تریشەوە لە ڕووی سیاسییەوە، بەڵگەیەکی پرسیار هەڵنەگرە لە سەر قوربانی و پێناسەی قوربانی بوونی من و ڕزگاربووەکانی تری نێو ئەولۆرییەکە منیشی تێدابووم. من پێمباشە لەم سەرەتایەوە، داوای لێبوردن بکەم لەهەر کەسێک کە دەبوایە ناوی بێت و ناویم نەهێناوە. هۆیەکەشی یان ئەوەتا پەیوەندی ڕاستەوخۆی بە ڕووداوەکانەوە نییە،یان هەوڵم داوە خۆم لە درێژکردنەوەی بێسوود بپارێزم. پێم رەوایە، لەوپێوەندییەدا، سوپاسی هاوسەری بەڕێزم نێرگز بکەم کەلە یەک مانگی رابردوودا کەشوهەوایەکی گونجاو و هێمنی بۆ ڕەخساندم تا بتوانم ئەم نووسینە بەم شێویە بخەمە بەر دەستی ئێوەی بەڕێز.

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

ڤانکۆڤەر – کەنەدا ٢٣ ی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

لەژێر دووکەڵێکی ڕەشدا

هێرشی سەربازی حکومەتی عێراق بۆ سەر شاری هەولێر

شاری هەولێر لە یەکەم ڕۆژی ڕاپەڕینەوە یانزەی ئازاری ١٩٩١ەوە تا سی ئازاری ١٩٩١ بەردەوام لەنێوان کەشو هەوایەکی سیاسی ئاوەڵا و ئازادییەکی لەڕادەبەدەردا دەژیا. لە ئەتمۆسفیری شارەکەدا سەرباری لەبەینچوونی تەواوی دامودەزگاکانی ڕژێمی بەعسی خوێنمژ، بۆشاییەکی ئیداری گەورەش ئەبینرا. شار بێخاوەن بوو، ئەوەی هەبوو جگە لە ژمارەیەک بنکە و بارەگای حیزب و لایانە سیاسییەکان، هیچی تر نەبوون. ڕژێمی بەعسیش لەڕێگەی نۆکەر و تۆڕی بەکرێگیراوانییەوە بەردەوام پڕوپاگەندەی لەنێو خەڵکدا بڵاو ئەکردەوە کە گوایە ئەگەڕێتەوە و دووبارە دەست ئەگرێتەوە بەسەر شارە ڕزگاربووەکاندا. خەڵک بەردەوام لەگەڵ ئەم ترسەدا ئەژیا. هەڵکردنی گڵۆپی سەوز لەلایەن هێزەکانی هاوپەیمانانەوە بۆ سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شارەکانی

باشووری عێراق و ئینجا هێرش بۆ سەر شارەکانی کوردستان. دیاردەیەکی بێزراو بوو.

ڕۆژی بیست و هەشتی ئازاری ١٩٩١ برا گەورەکەم کاکەم عەلی لە ئۆردوگای بنەسڵاوەوە هات بۆ ماڵەوە بۆ لام کە ئەوکات من ماڵم لە خانووەکانی کارگەی ڕستن و چنینی شاری هەولێر بوو بەرامبەر گەڕەکی حەی عومال نزیک بە جادەی گشتی مەخموور- هەولێر. کاکم عەلی داوای لێکردم کە تا زووە بڕۆین بەرەو دەوروبەری شاری ڕانیە، چونکە حکومەتی بەعس هێرش دێنێ. خۆ ئەگەر هیچیش ڕووینەدا،ئەوا دێینەوە. منیش بڕوام وابوو کە شەرمە شار جێبهێڵین و ڕا بکەین،ئەگەر هێرشیش بکرێتە سەرمان ئەوا ئەبێ بەرگری لەخۆمان بکەین. لە ئەنجامی بریندار بوونم لە ناو باڵەخانەی یەکێتی نەقابەی کرێکاران لە ڕۆژی ڕزگارکردنی شاری هەولێر لە یانزەی ئازاری ١٩٩١ ئەو ڕۆژانە من هێشتا بە تەواوەتی نەمئەتوانی بەپێیان ڕێبکەم، هەر بۆیەش نەمتوانی لە ڕزگارکردنی شاری کەرکووکی زێدە ئازیزم لە بیست و یەکی ئازاری ١٩٩١ بەشداری بکەم. هەرجۆرێک بێ، کاکم عەلی بەنائومێدی گەڕایەوە بۆ ماڵەکەی خۆی.

ماڵی باوکم و ماڵی دوو خوشکیشم لە کەرکووکە هاتبوون بۆ هەولێر و لە ماڵی من بوون. تەنها حاجی سلێمانی باوکم(یادی بەخێر) چووبووە ماڵی کاکم لە بنەسڵاوە. لە بەرواری سی ئازاری ١٩٩١ دا سوپای عێراق گەیشتە

دەوروبەری شارۆچکەی قوشتەپە و لەهێڵی موسڵیشەوە ناحیەی ئەسکی کەلەکیان تێپەڕاندبوو و لە هێڵی مەخمووریشەوە لە دەوروبەری گوندی پیرداود بوون. ڕۆژی سی ئازاری ١٩٩١ ڕەنگە سەدان ماڵ هەڵهاتن و ڕۆیشتن بەرەو دەرەوەی شاری هەولێر. پەیتا پەیتاش پڕوپاگەندە لەلایەن هەردوو لادا، ڕژێمی بەعس و بەرەی کوردستانی ئەوسا، بڵاو دەبوونەوە. تا شەوی سی لەسەر سیویەکی ئازاری ١٩٩١ ئیتر دەنگی تۆپ بارانکردن لەناو شاری هەولێرەوە ئەبیسترا و پڵاشەی تۆپ بارانەکە لەسەربانەکانەوە ئەبینرا. ئەو شەوە هەرچۆنێک بوو بە ترس و نیگەرانییەوە نووستین. بەڵام بەرەبەیان ئیتر گومانی تێدا نەما کە بەعس هێرش دێنێ. ئەو سبەینێیە دەوروبەری شەشی بەیانی خوشکی هەرە ئازیزم "زبێدەخان" کە یەک دوو کۆڵان دوور لە ماڵی ئێمە و هەر لە گەڕەکی حەی عومال ئەژیا، بەپرتاو هات و پێی ڕاگەیاندم کە بەعس هێرش دێنێ و وا خەڵکی بەلێشاو شار بەجێئەهێڵن و ئەڕۆن،خوشکم وتی" با ئێمەش بڕۆین" من ڕەتم کردەوە کە بەعس بتوانێ هەولێر بگرێتەوە،بەتایبەتیش کە خەڵکی هەموو چەکدار بوون. ئەوە بوو خوشکم بەرەو ماڵی خۆی گەڕایەوە و ئیتر تا نزیکەی مانگێ دوای کارەساتەکە نەمبینییەوە. ئەو سبەینێیە قاوەڵتییەکی سەرپێیمان خوارد، ئەویش لەبەر دوو هۆ: یەک: چونکە زۆر بێ دەرەتان بووم و جگە لە نان و چا هیچی

ترم لەماڵەوە نەبوو. دوو: ترسی گەڕانەوەی بەعس سەرودڵی گرتبووین. هێشتا خەریکی چا خواردن بووین،دەنگەدەنگ لە کۆڵانەوە تا دەهات بەرزتر ئەبۆوە و ئاپوورەی خەڵکی ئەوانەی ئۆتۆمبێلیان نەبوو، بەپرتاو دەستی منداڵەکانیان گرتبوو و بەبێ هیچ پلانێک و بێئەوەی بزانن چارەنووسیان بەرەو کوێیان دەبات،ملی ڕێگایان گرتبووە بەر. ڕوانین لەم دیمەنە هەر لەیەک ساتی خۆیەوە هێمای ڕۆژ ڕەشی و تراژیدیایەکی گەورە بوو. لەم ساتە وەختەدا، لێکدانەوەی من بۆ هەلومەرجەکە لە نێوان دوو جەمسەردا لە هاتوچۆ دابوو. جەمسەرێکیان خۆشباوەڕی من بوو بە بێتوانایی بەعس و متمانەی تەواوم بە خەڵکی چەکدار و هاوڕێکانم بوو. جەمسەرەکەی تریان ورە بەردان و تێکشکان بوو لە بەرامبەر لەدەستدانی ئازادیدا. لەو چرکە ساتەدا ماڵی ئێمە تەواو خۆیان ساز کرد بۆ ڕۆیشتن. من خۆم ساغکردەوە و پێم ڕاگەیاندن کە ئەوان ئەتوانن بڕۆن و من خەمی خۆم ئەخۆم. هەرچەندە دایکم هەوڵی دا و خوشکەکانم تکایان کرد من سوور بووم لە سەر ئەوەی کە ئەبێ بەرگری لە ئازادی بکرێت. بۆیە ئەوان هەر هەموو بە منداڵەکانی خۆشمەوە کەوتنە نێو ئەو لێشاوە و ڕۆیشتن، منیش بە تەنها مامەوە و کەوتمە چاودێری کردنی بارودۆخەکە. لەگەڵ تێپەڕبوونی کاتدا، ژمارەی خەڵکەکە تا دەهات کەمتر ئەبووەوە تا وای لێهات تاک و تەرا خەڵک

ئەبینران،ئەوانیش یان وەکو من مابوونەوە یان پەلەپروزەی ئەوەیان بوو، شار بەجێبهێڵن. لەو گەڕەکەی ئێمە ماڵێک مابوونەوە و کەسیان دەرنەچووبوون. ئەو ماڵەش ماڵی کاک نەوزاد بوو.پەیوەندی ماڵی ئێمە و ماڵی کاک نەوزاد زۆر خۆش بوو.بۆیە سوڕامەوە لای ئەوان و پاش وتوێژێکی کورت لەگەڵ کاک موحەممەدی برای کاک نەوزاد، بە نیازی بەرگریکردن و شەڕکردن لەگەڵ سوپای دڕندەی بەعس بەرەو دەرەوەی گەڕەکی حەی عومال ڕۆیشتین و نزیک بازگەی سەرەکی جادەی هەولێر – مەخموور بووینەوە. لەگەڵ چوونە پێشەوەماندا، کوڕێکمان بینی ئاڕ بی جییەکی پێبوو و ئەگەڕایەوە بۆ ناو شار و وتی" ئەو کۆپتەرانە هەراسانیان کردووین و گولله قازیفەمان پێنەماوە." پرسیمان ئەی دەنگوباس چییە؟ وتی" لە پێشەوە شەڕە و حەرەس جمهوریمان شکاندووە." ئێمەش تا دەهات دەچووینە پێشتر و هێرشی کۆپتەر و گوللەبارانی تۆپەکانی بەعس تا دەهات چڕتر ئەبۆوە. کاتێ گەیشتینە دووا ڕیزی خانووەکانی گەڕەکی حەی عومال، هەندێ چەکدارمان بینی کە خەڵکی دڵسۆز بوون و پێئەچوو سەر بەهیچ لایەک نەبن، ئەگەڕانەوە بۆ ناو ماڵەکان. من و مەحەممەد خۆمان لە پەنای خانوویەکدا حەشاردا و چاودێری باوردۆخەکەمان ئەکرد،تا ئەو چەند کەسەی لەپشت بازگەی هەولێر – مەخموور گولله قازیفەیان پێنەما و تەقەی کلاشینکۆفیش نە

کار لە کۆپتەر ئەکا و نە زەفەر بە دەبابە ئەبات. لەو چرکەساتەدا، گوللە تۆپێک هات نەمانزانی هی دەبابەکان بوو یان هی لێدانی تۆپەکان بوو، چەند مەترێک لەولای ئێمەوە دای بەزەویدا و ئێمە لەوێوە ترسمان لێنیشت. تەقەکردنیش لە کۆپتەر لەو کاتەدا، دەبەنگی بوو. ئیتر بواری تەقەکردنمان نەما،بۆیە بەناچاری گەڕاینەوە بەرەوماڵەوە. ئەم بەشدارییە کورتەی ئێمە دوو سەعاتی خایاند. لەگەڕانەوەماندا بە دەگمەن خەڵکمان ئەبینی. دەرگای ماڵەکان هەموو داخرابوون. وەختێ گەیشتینەوە ماڵ، کاک نەوزاد و کاک چەتۆ و ماڵەوەیان شپرزە دیار بوون. ئیتر بیرمان کردەوە چیبکەین،چی نەکەین،دوواجار دوای ڕاوێژ و گەیشتن بەو قەناعەتەی کە مانەوەمان پڕ مەترسییە،بڕیارماندا ئێمەش هەوڵ بدەین شار بەجێی بهێڵین و خۆ قوتار بکەین. ماڵی کاک نەوزاد، هەموو لەگەڵمان هاتن. تەنها کاک محەمەد و کاک چەتۆ نەبێ کە ئەوان بەلایەکی تردا ڕۆیشتن. لەم ڕۆیشتنەدا، ئێمە ئەمانە بووین : ئەوەندی لەبیرم مابێ(ئەگەر ناوی هەر کەسێکم لەیاد چووە داوای لێبووردن لە بنەماڵەکەی ئەکەم)

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)، نەوزاد عەلی، سەنگەر عەلی – برای کاک نەوزاد،

شادیە عەلی _ خوشکی کاک نەوزاد، خاوەر عەلی ، خوشکی کاک نەوزاد،

دایکی کاک نەوزاد، خێزانی کاک نەوزاد، منداڵێکی شیرەخۆرەی کاک نەوزاد،

ڕوقیەخان، دراوسێی ماڵی کاک نەوزاد ئەگەر هەڵە نەبم دوو ئەندامی تری ماڵی کاک نەوزادیشمان لەگەڵ بوو)

ئینجا دەستمان بەڕۆیشتن کرد و لە خانووەکانی کارگەی ڕستن و چنینی هەولێرەوە لەژێر تۆپبارانێکی چڕدا و لەوێوە بەرەو گەڕەکی کوران.

شاری سامناک

شار وەک چەمکێکی شوێن هەڵگری کۆمەڵێ ئاماژەپێکراوی کۆمەڵایەتییە. قەرەباڵغی پەسنێکی سەرەکی شارە و لەوێشەوە دەنگ و هەرا و هاتوچۆ و کردارەکانی تری ژیان ئەبینرێن. ئەگەر شار لە دەنگ و جووڵە داماڵدرێت ،ئیتر شار سیفەتی شار بوون لە دەست ئەدات.
لەجیاتی ئەوە شار ئەبێتە پنتێکی جوگرافی چۆڵ و سامناک. ئیتر شار لە بری ئاوەدانی سامناکییەک باڵ ئەکێشێ بەسەریدا. لە شاری سامناک دڵنەوایی و ئاسوودەیی، بوونی نییە. بەڵکە ترس و گومان لە هەر

جووڵەیەک سێبەر ئەخاتە سەر ساتەکانی ژیان. هەولێر لە سیویەکی ئازاری ١٩٩١ دا لە شارێکی پڕ لە هاتوهاوارەوە، گۆڕا بوو بە شارێکی سامناک، شارێک کە ئیتر ژیان تێیدا وەستابوو. شارێک هەستت ئەکرد هەناسە نادات، بەڵکو خەریکە لە ژێر ڕەهێڵەی تۆپ و گوللە و باروتدا وا ئەخنکێت. من هەرچەندە هیچ مەشقێکی سەربازیم پێشتر نەبینیبوو، چونکە قەت سەربازیم نەکردبوو،بەڵام ئەوەم ئەزانی کە لە کاتی تۆپباراندا کاتێ دەنگی تۆپت لێنزیک ئەبێتەوە،باشترە خۆت بەزەویدا بدەی تا ساچمە وپریشکت بەرنەکەوێ. لەڕۆیشتنمان بە ناو گەڕەکی کوران هەمان شتمان پەیڕەو کرد. لە ڕێگادا بەحوکمی ئەوەی یەکەم ڕۆژی ڕاپەڕین گوللە بەر قاچەکانم کەوتبوو و بریندار ببووم، و لەو ڕێ ڕۆیشتنەدا برینەکانی پێم کولابوونەوە، ڕوقیەخان داوای لێم کرد کڵاشینکۆفەکەم هەندێ بۆ هەڵبگرێ. منیش چەکەکەم پێدا و بەشەلەشەل درێژەم بەڕۆیشتندا. سەعات دوانزەی نیوەڕۆ ئەبوو وەختێ شەقامی شەست مەتریمان بڕی و بەناو دارستانەکەی کوراندا تێپەڕین. لەسەر جادەی شەست مەتری، هیچ ئۆتۆمبێلێکمان نەبینی. ئەو ڕۆژە چاو بڕوایی نەئەهات کە ئەوە شاری هەولێرە بەم چۆڵی و سامناکییە.پیرە هەولێر لەو ڕۆژەیا لە جەستەیەکی بریندار ئەچوو کە نەیئەتوانی جووڵە بکات! کاتێ بەلای کارگەی ئەلبان(شیرەمەنی)دا تێپەڕین، ئەوسا هەستمان کرد

چەند بەجێماوین. بۆیە لەهەوڵی ئەوەدا بووین هەرچۆنێک بێت دەرباز بین و بگەینە دەرەوەی شار. فڕۆکە و هەلیکۆپتەرە سەربازییەکانی ڕژێمی بەعسی گۆڕبەگۆڕ، تا دەهات زیاتر لە شار نزیک ئەبوونەوە و لە بۆردومانکردن بەردەوام بوون. هەستم کرد لە دەوروبەری سەعات یەک تۆپباران نەما. ئێمە دەبوایە بەوە بمانزانیایە کە سوپای بەعس هاتۆتە ناو شار،بەڵام لەو کاتەیا نە تواناى تێگەیشتنى ئەو بارودۆخەمان مابوو و نەکەسیش گوێی لەکەس ئەگرت. هەموو هیوایەک لە دەوری چوونە دەرەوەی شار چڕ ببووەوە. بە دەم ڕۆیشتنەوە لە یادم نەماوە شتێکی ئەوتۆمان باس کردبێ، جگە لە چاوگێڕان لە فریاد ڕەسێک و پێ هەڵگرتنی زیاتر تا بە زوویی بگەینە دەرەوە. دوای تێپەڕین بەلای خانووەکانی مەحەتە و نزیک بوونەوە لە گەڕەکی عەرەب، لە ناکاو لۆرییەکمان بینی یەک دوو خێزانی لە دەور بوو و شتیان بار ئەکرد و خۆیان ئامادە ئەکرد بۆ چوونە دەرەوەی شار. ئێمەش وەک ئەوەی هەنگوینمان لە کونە داردا دۆزیبێتەوە، یەکسەر بەرەو لای لۆرییەکە ڕۆیشتین.

خۆئامادەکردن بۆ چوونە دەرەوەی شار

من ئێستا لەکاتی نووسینی ئەم یادەوەرییە تاڵ و جەرگبڕەدا ،نە ڕەنگی لۆرییەکە و نە مۆدیلی لۆرییەکەم لەبیر نەماوە. بەڵام ئەوەم جوان لەبیرە کە چووین بۆ لایان و پرسیارمان کرد کە ئاخۆ بە نیازن بڕۆنە دەرەوەی شار،ئەوانیش وتیان بەڵێ ئەڕۆینە دەرەوە و ئێمەش وتمان ئایا ئەتوانین لەگەڵتانا بێین؟ ئەوانیش قەبووڵیان کرد. ئێمە نزیکەی بیست خولەک لەوێدا چاوەڕوانیمان کرد تا شتەکانیان بار کرد. ئەو شتانەی کە بار کران و لە یادم مابێ بریتی بوون لە سەلاجەیەک(بەفرەچاڵێک) و دوو سێ بوتوڵ غاز و دوو بەرمیلی گەورەی نەوت و فەردەیەک مەخزەنی کلاشینکۆفی پڕ لە فیشەک و جێگاوبان و کۆمەڵێ شتی تریش. پێش ئەوەی بەتەواوی ئامادە بن، گوێم لە شوفێری لۆرییەکە بوو باسی ئەوەی دەکرد کە تایەیەکی سپێری هەیە لە گەڕەکی ئیسکان،ئەچێ تایەکە هەڵ ئەگرێ و ئینجا ئەڕۆین بۆ دەرەوەی شار. منیش پێموت برا گیان نەڕۆی بەرەو لای ئیسکان چونکە حکومەت لەوانەیە ئەو گەڕەکانەیداگیرکردبێ. ئەویش وتی باشە.من دڵم ئاوی نەخواردەوە و لە کاکی شوفێرم دووبارە کردەوە و ئەویش بەڵێنیدا. کە نەچێتە لای ئیسکان. بێجگە لەمەش بە کاک نەوزادیشم وت و ئەویش بە دەوری خۆی بۆ جاری سێهەم بە کاکی

شوفێری وت و کاکی شوفێریش بەڵێنیدا نەچێت بەلای گەڕەکی ئیسکاندا و یەکسەر بەرەو دەرەوەی شار لێبخوڕێ. ئەوسا هەموو سواری لۆرییەکە بووین. ئەوەندەی لە یادم مابێ، ئێمە کە دە نەفەر ئەبووین و ئەوانیش ژمارەیەک بوون کە نازانم بەتەواوەتی چەند ئەبوون. بەڵام ئەزانم

1 -**شوفێری لۆرییەکە ناوی نازانم.**

2 -**خێزانی شوفێرەکە**

3 -**منداڵێکی ساوا بە باوەشی خێزانی شوفێرەکە وە**

4 -**پیرەمێردێک باوکی شوفێرەکە بوو**

5 -**پیرەژنێک دایکی شوفێرەکە بوو**

6 -**دوو کوڕی گەنج تەمەنیان بیست ساڵان ئەبوو، پێموابێ برای شوفێرەکە بوون.**

7 -**پیرەژنێک و پیرەمێردێک**

8 -**خێزانێکی تر ژمارەیان نازانم چەند کەس ئەبوون.**

9 -**چەند کەسی تر ...**

ئەو کاتەی سواری لۆرییەکە بووین دەوروبەری کاتژمێر دووی پاشنیوەڕۆ ئەبوو. شوفێرەکە و ژنەکە و منداڵە ساواکە و پیرەژن و پیرەمێردەکە لە پێشەوەی لۆرییەکە سوار بوون و دوو کوڕە گەنجەکەش لە سەر لۆرییەکە سوار بوون و ئێمەش هەموو لە دواوەی لۆرییەکە بووین. کاتێ لۆرییەکە کەوتە جووڵە.لە بری ئەوەی بە دەستی ڕاستدا با بداتەوە و بەرەو

گەڕەکی تەعجیل بڕوات و لەوێشەوە بەرەو دەرەوەی شار،ئەو بەلای چەپدا سوڕایەوە و بەرەو لای مەحەتە(وێسگە) و بەرەو گەڕەکی ئیسکان لێیخوڕی بۆ ئەوەی بچێت تایە سپێرەکەی هەڵبگرێت. شوفێرەکە سەرباری دووجار ئاگادارکردنەوەی من و جارێکیش کاک نەوزاد، کەچی هەر بەڕای خۆی کرد و ئێمەی بەرەو ئیسکان برد. لە ناکاوێکدا هەر پاش تێپەڕبوونمان لە دووڕیانی (عەدنان خەیروڵڵا) ی ئەوسا بە چرکەیەک،لۆرییەکە ئیستۆپێکی گەورەی گرت.

کەوتنە ناو ئەڵقەی هێزەکانی (الحرس الجمهوری)

لەگەڵ ئەو ئیستۆپە گەورەیەی لۆرییەکە. گیزە گیزی گوللە بە بان سەرمان و بە دەنگی تەقەی بەرکەوتنی لۆرییەکە بە گوللە شڵەژاین. شۆفێرەکە لۆرییەکەی وەستان،هەوڵی گەڕانەوەی دا. گێڕەکەی دایە بەگ و دەستی بەلای ڕاستدا شکاندەوە و لۆرییەکە گەڕایەوە دواوە،بەڵام شوفێرەکە لەوە زیاتر نەیتوانی لۆرییەکە بجوڵێنێ. ئێستا لەوباوەڕەدام بۆیە نەیتوانی لۆرییەکە دوور بخاتەوە، چونکە لەوانەیە هەر ئەو دەمە

شوفێرەکە گیانی لەدەست دابێ. دوو کوڕە گەنجەکە یەکسەر بە پشتدا کەوتنە دواوەی لۆرییەکە. لۆرییەکە لە سێ لاوە دەستڕێژی لێئەکرا. لەم کاتەدا لە ناو جەرگەی ئەو گوللەبارانەدا، هیچم پێنەکرا ئەوە نەبێ هاوار بکەم و بڵێم تەقە بکەن...تەقە بکەن...تەقە بکەن. من کلاشینکۆفەکەم بەرز کردەوە و لەسەر سەرمەوە کەوتمە تەقە کردن لەو حەرەس جمهوریانەی کە لە پەنا دیوارەکانی باڵەخانەی ئوتێل شیراتۆن و ئوتێل زەیتونە و باڵەخانەی یەکێتی کرێکاران بوون. کاک نەوزادیش میلی چەکەکەی ڕاکێشا و نازانم ئایا تەقەی کرد یان نا،لەو کاتەیا سەرێکم هەڵبڕی و بینیم سەربازێک RBG ی خستۆتە سەر شانی و لە ناوەڕاست شەقامەکە دانیشتووە و وا سێرەمان لێئەگرێ. ئیتر زانیم تازە کارلەکار ترازاوە و هەر ئەوەندەم پێکرا هاوار بکەم خۆتان فڕێ بدەن...خۆتان فڕێ بدەن...کاتێکم زانی چوار دەورم ئاگرە.لەو چرکەیەدا ئەوەم هاتەوە یاد کە بەمنداڵی لە باوکم بیستبوو، ئەیوت "ئەگەر کەسێک لە ناو ئاگر بێت و چاوەکانی بنوقێنێ و نەسووتێن،ئەوا نامرێ!" منیش چاوم نوقاند و دەستی ڕاستم درێژ کرد بۆ لێواری لۆرییەکە و تا بۆم کرا خۆم فڕێدا. لەوێدا لە ترسی ئاگرەکە و مردن نە بەرزی لۆرییەکەم بەلاوە گرنگ بوو و نەترسیشم هەبوو لەوەی جێیەکم ئازاری پێبگات. لەگەڵ گەوتنە خوارەوەم کە هێشتا لە هەوادا بووم،سوڕامە سەر تەنیشت و ڕێک کەوتمە سەر جادە قیرەکە. کە

کەوتمە سەر جادەکە و ویستم هەستمەوە،دوو شتم بینی بەدەستەکانمەوە ،سەرەتا وام زانی عەلاگەی نایلۆنە و بە دەستەکانمەوە نووساون، بەڵام هەر زوو زانیم کە سووتاوم و ئەوە عەلاگەی نایلۆن نییە بە دەستەکانمەوە، بەڵکو ئەوە پێستی دەستەکانمە هاتوونەتە خوارەوە. تۆقینێکی لە ڕادەبەدەر گیانی تەنیبووم و لەو چرکەساتەدا بێجگە لە مردن و سێبەری مەرگ هیچی ترم نەدەبینی. ئیتر هەستامەوە بێ ئەوەی بزانم جەمەدانییەکەی سەرم و سەرپێییەکانم و کڵاشینکۆفەکەم چییان بەسەر هاتووە، و چونکە پێڵاوم لەپێدا نەبوو، بە هۆی بریندار بوونم لە یەکەم ڕۆژی ڕاپەڕینەکەی شاری هەولێر لە یانزەی ئازاری ١٩٩١، بۆیە بە پێی پەتی لە لۆرییەکە دوور کەوتمەوە و ڕامکردە پەنا دیوارێک و بینیم کاک نەوزاد و پیاوێک و منداڵێکیش لەوێن و ئەمە ئەو چوار دەرباز بووەی ناو لۆرییەکە بووین. لە کاک نەوزادم پرسی "نەوزاد ئەوە بۆ وات لێهاتووە؟" ئەویش وتی" ئەی خۆت نەبینیوە تۆش هەموو گیانت سووتاوە" بۆ ساتێک لەوێ لەو پەنا دیوارە کە چرکەیەکمان لێبووبووە ڕۆژێک. دەنگی ڕەهێڵەی گوللەی دووژمن لەلایەک و قیژاح و گریان و هاواری ئەو مرۆڤانەی نێو کورەی ئاگری لۆرییەکەش لەلایەکی تر،وڕو گێژی کردبووم. لەوێدا ،لەو چرکە ساتە هەرە زەحمەت و قورسەدا، منێکی سووتاو نەمئەزانی چی بکەم.

لەو سەروبەندەیا، هەریەک بەلایەکدا ڕۆیشتین و لە شوێنی کارەساتەکە،دوور کەوتینەوە.

ناخۆشترین شتیش ئەوەیە کە مرۆڤ ملی ڕێگایەک بگرێتە بەر و نەزانی بەرەو کوێ ئەڕوات. لەو نێچیرە بەستەزمانە ئەچووم کە ڕاوکەرەکەی خۆی بۆ مەڵاس داوە و هاکا لەپڕێکدا پەلاماری دا.

دەرباز بوون و ڕاکردن

کە لە کاک نەوزاد جیا بوومەوە،بە تەنیشت خانووەکانی مەحەتە(وێسگە)دا بەڕاکردن(بەڵام ڕاکردنێکی هێواش و بەشەلەشەل) هەوڵمدا دوور بکەومەوە. لە نزیک خانووەکانی مەحەتە، کوڕێکی گەنجی تەمەن لە دەوروبەری بیست و پێنج ساڵانم تووش بوو. لێمپرسی"ئەرێ کاکە بۆ کوێ ئەڕۆی؟ ئەتوانی لەگەڵم بمێنیتەوە و پێکەوە دەربچین؟" کوڕە گەنجەکە وتی" ئەوە چیت بەسەر هاتووە؟" وتم" ئێستا لە ناو ئەو لۆرییە بووین و کەوتینە نێو ئەڵقەی گاردی کۆماری و هەموو سووتاین، بەس من و سێ کەسی تر دەرباز بووین" ئەویش وتی" بەسەرچاو لەگەڵت

ئەبم ،گوێی مەدەرێ برا،یان ئەبێ بکوژرێم یان قوتارت ئەکەم."بە ڕاستی لەو کاتەیا، منێکی سووتاو بێچەک خوێن لە پێیەکانمەوە ئەڕۆیشت و ئەو برینانەی یەکەم ڕۆژی ڕاپەڕین کولابوونەوە. هەستم ئەکرد تا ئەهات بێهێزتر ئەبووم.تینووم ئەبوو.بەڵام ترسی مردن لە هەموو شتێک زیاتر زاڵ بوو بە سەرمدا. لەگەڵ ئەو کوڕە گەنجە(هەزار سڵاوی منی لێ بێ بۆ ئەو هەڵوێستە جوامێرانەیەی) بەلای خانووەکانی مەحەتەدا ڕۆیشتین و بەنێو کۆڵان و گەڕەکاگاندا تێپەڕین.کاتێک لەنێو گەڕەکی عەرەبدا بووین و بە بەردەم خانوویەکدا ڕەت بووین، ئەو خانووە دەرگایەکی سپی دوودەری گەورەی هەبوو و لە ناوەڕاستی دەرگا سپییە گەورەکە،دەرگایەکی بچووک هەبوو و لە سەر پشت بوو. لە دیوی ژوورەوە و لەپشتی دەرگاکەوە، گەنجێک هاواری کرد، توخوا یارمەتیم بدەن و بەجێم مەهێڵن. من و کوڕە گەنجەکە گەڕاینەوە سەری و بینیمان لەسەر دەم(سک) درێژ بووە و دەستی بە سکییەوەیەتی و خوێن لەبەری ئەڕوا و ناوسکی بەدەستەوەیە. منیش پێموت برا گیان زۆر حەز ئەکەم یارمەتیت بدەم، بەڵام من خۆم سووتاوم و بریندارم و کەسێکم ئەوێ یارمەتیم بدات. ئیتر ئەویش سەری خستە سەر زەوییەکە و لەو بڕوایە نیم توانیبێتی جارێکی تر سەری بەرز بکاتەوە.

لەگەڵ کوڕە گەنجەکە بەڕۆیشتن درێژەمان دا،لە لا کۆلانێکی تردا پیرەمێردێکی عەرەبمان تووش بوو. کوڕە گەنجەکە وتی" ئەرێ وەڵڵا ئەوە عەرەبێکە و ئێستا ئەیکوژم" منیش وتم مەیکوژە بۆ ئەیکوژی. ئەویش وتی" ئەها نابینی چییان بەسەرت هێناوە؟" منیش وتم کاکە ئەوەی بەسەر من هاتووە،ئەو کابرایە بەسەریدا نەهێناوم،بەڵکو ئەوە ڕژێمی بەعسە وای بەسەر هێناوم. گەنجەکە وتی،ئینجا ئەی بەعس عەرەب نییە؟" وتم بەڵێ عەرەبە،بەلام ئەم کابرایە بێگوناهە،لەوانەیە کوڕی بزر بووبێ،یان هاتبێ تەرمی کوڕی یان برازای بباتەوە. وازی لێ بێنە،یان منیش ئەکوژی یان دەستی لێنادەی."ئیتر هەرچۆنێک بێت ئەو کوڕە گەنجەم قایل کرد واز لەو پیرەمێردە عەرەبە بهێنێ. کابرای عەرەب لە ترسا ڕەنگی وەک پەلکە پیازی لێهاتبوو،کاتێ هێشتمان بڕوا لەخۆشیانا هەر دوعای بۆ ئەکردین. ئێمە لە ڕۆیشتن بەردەوام بووین تا گەیشتینە سەر جادەی سی مەتری نێوان تەیراوە و گەڕەکی عەرەب. ئەو شوێنە قەرەباڵغ بوو،خەڵکی هەموو سەریان لێ شێوابوو،هەر کەس پەلەی بوو دەربازی بێ.لەگەڵ کوڕە گەنجەکە چاومان بە لاندکرۆزێکی سپی هێزەکانی ی ن ک کەوت و چوومە لایان تا داوای یارمەتیان لێبکەم.

چەکدارانی ی ن ک و چەکدارانی شوراکانی خەڵک

لەسەر جادەکە لە ناو شارەوە، لاندکرۆزێکی سپی هات و بە ئاراستەی خۆرئاوا ئەڕۆیی. لاندکرۆزەکە، هێواشی کردەوە و لە ناو ئەو قەرەباڵغییە دە تا پانزە نەفەرە وەستا. لاندکرۆزەرەکە، نزیکەی شەش چەکداری تێدا بوو و لە سەر دەرگاکانی پێشەوەی لای شوفێرەکە وێنەی ئەستێرەیەکی سوور نەخشێنرابوو و بە بازنەیش لە دەوری ئەستێرەکە نووسرابوو"یەکێتی نیشتمانی کوردستان".ئێمە لە لاندکرۆزەکە، نزیک بووینەوە و کەوتمە تکاو پاڕانەوە کە هەڵمان بگرن و لەگەڵ خۆیان بمانبەن بۆ دەرەوەی هەولێر،سایەقەکە(لێخوڕەکە) وتی "ناتوانین،ئیشمان هەیە! "منیش زیاتر پاڕامەوە و وتم " ئەگەر کوردی بیکەرە خاتری کوردایەتی،ئەگەر ئیسلامی بیکەرە خاتری خوا و ئەگەر مارکسیتی بیکەرە خاتری مارکس، بەس قوتارمان بکە و وا دەبابەکانی حکومەت دێنە ناو شار و سەعاتێکی تر نابات ئەکوژرێم" کابرا زۆر بێباکانە وتی"لاچۆ کاکە ئیشی خۆمان هەیە' و هەڵیان نەگرتم. ئینجا یەک دوو خولەکی تر ترۆمبیلیکی بەرازیلی شین هات، دوو پیاوی چەکداری تێدا بوو.چەکدارە گەنجەکەی لەگەڵم بوو چووە پێشی سەیارەکە و بەرازیلییەکەی ڕاگرت.

کوڕە گەنجەکە، پرسیاری لێکردن بۆ کوێ ئەڕۆن؟ لەوەڵامدا وتیان" بۆ دەرەوەی شار. گەنجەکە وتی" زەحمەت نەبێ ئەم برینداره لەگەڵ خۆتان ببەن. وتیان باشە با سەرکەوێ. منیش زۆر سوپاسی کوڕە گەنجەکەم کرد و سوار بووم. هەر دوو-سێ خولەک لە هاژوژتن نزیک بە مزگەوتی سپی، دوای ئەوەی دەنگی گوللە زۆر لە نزیکەوە ئەهات،ئەو دوو چەکدارە، منیان داگرت و لەو سەر جادەیە بە تەنها بەجێیان هێشتم. منیش ئاوڕێکم دایەوە و زانیم تازە کوڕە چەکدارە گەنجەکەشم لە دەست چووە. لەو ساتە وەختەدا، نە پێناسەم هەبوو بۆ مەرگ و نەهیواشم هەبوو بە ژیان. لەو ساتەیا، ژمارەیەک چەکدارم بینی لە جادەکە ئەپەڕینەوە. منیش دەستێکم هەڵبڕی و هاوارم کرد"تکایە من بریندارم و بە جێم مەهێڵن و لەگەڵ خۆتان بمبەن.چەکدارەکان هەموو هاتن بۆ لام.لە نێویاندا بەڕێزان سەردار بابان و خالید و عەبدوڵای نەسیج و ئاسۆی حامیدی و شێروان هەولێری هەبوون. بە هۆی سووتانی دەست و قاچ و دەموچاومەوە، کەسیان منیان نەناسییەوە. بەڵام من زۆربەیانم ئەناسی و بە ناوی خۆیانەوە بانگیانم کرد و وتم من (عەبدوڵا سلێمان)م ئەوە بۆ نامناسنەوە؟ کاک ئاسۆی حامیدی زۆر مەردانە منی کردە کۆڵی خۆی و بردمیە ناو کۆڵانێکەوە. لەو کۆڵانەی گەڕەکی تەیراوە، ماڵێک مابوون نەڕۆیشتبوون و دەرگایان لە سەر پشت بوو. کاک ئاسۆ منی بردە ژوورەوە

و له هەیوانی ئەو ماڵه داینام و دەرزییەکی لێدام و جلەکانی لەبەر داکەندم و که قەمسەڵه سەربازییەکه و شەرواڵه سووتاوەکەم بوون،من تراکسۆتێکم له پێدا مایەوه لەگەڵ کراسێک. کاک ئاسۆ حامیدی سروودی ئەنتەرناسیناڵی ئەوت و زۆر وره بەرزانه به سروودەوه بەجێی هێشتم و بەڵێنیدا ئەگەر بواری هەبێت، بگەڕێتەوه بۆ لام و دەربازم بکات. ئینجا کاک ئاسۆ ڕۆیی و منی له حەوشەی ئەو ماڵه بەجێ هێشت.

ماڵێکی ئاوارەی کەرکووکی و ڕیسککردن به ژیان

ئەو ماڵەی کاک ئاسۆی حامیدی منی تێدا بەجێهێشت، له بەختی من مابوونەوه،ماڵێکی ئاوارەی کەرکووکی بوون و له ترسی زوڵم و ستەمی بەعس له کەرکووکەوه هەڵهاتبوون و له گەڕەکی تەیراوه، گیرسابوونەوه. ئەو ماڵه له چوار ئافرەت پێک هاتبوون که ئەمانەن : ڕووناک خان و سۆیلەخان و مامۆستا کەژاڵ و دایکی ڕووناک خان. بێجگه لەمانەش، دوو ماڵی تریش هاتن بۆ ئەو ماڵه. یەکێکیان پیاوێکی پیر و ژنێکی گەنج و منداڵێکی ساوا بوون. ئەویتریشیان کوڕێکی گەنجی خاوەن پیداویستی

تایبەت بوو و دەشەلی بوو و خەڵکی گەڕەکی کوردستانی ئێستا و (حەی صەدام)ی ئاوسا بوو. بوونی من لەو ماڵە مایەی ترس بوو بۆیان. دەنگی تەقە تا دەهات نزیکتر ئەبۆوە و دەنگی خەڵکیش کەمتر ئەبیسترا.

کاتژمێر بەرەو چوار و نیوی دوای نیوەڕۆ ئەڕۆیی. ئەو ڕۆژە هەرچەند خۆرەتاویش بوو،بەڵام من هەستم بە هەتاو نەدەکرد و خۆر زۆر زووش ئاوا بوو. ترس سەرتاپای جەستە و ڕوحی تەنیبووین. دایکی ڕووناک خان دیار بوو زۆر ئەترسا و حەقیشی بوو،کەوتە ڕاوێژ لەگەڵ کەژاڵی خوشکی و کچەکان، وتی با ئەم کوڕە ببەینە ژێر پلەکانەکە و ئەگەر هاتنە سەرمان ئەڵێین ئێمە ئەم کوڕە ناناسین و خۆی لە سەربانەوە هاتووە. من کە گوێم لەو قسەیە بوو، وتم خوشکم من نامەوێ بەهۆی منەوە تووشی ئەزیەت و ئازار ببن یان بکوژرێن،من ئەڕۆم،سوپاستان ئەکەم. کەوام وت،دایکی ڕووناک خان پێی ناخۆش بوو و کەژاڵیش وتی بەخوا ناڕۆی بۆ هیچ شوێنێک لەگەڵ ئێمە ئەمێنیتەوە. ژیانت لەگەڵ ژیانی ئێمەیە.من ئەو قسەیەم زۆر پێخۆش بوو،چونکە هەستم کرد من لە شوێنێکم لە ناو کۆمەڵێ مرۆڤم، هەستم کرد لە ماڵێکی میهرەباندام.

ترسی مردنیش بۆ چرکەیەک چییە لێم جوێ نەئەبۆوە. لەگەڵ گەیشتنی تەقە بۆ ناو کۆڵانەکە،ئێمە بەپەلە هەموو چووینە ژوورەوە و دەرگای حەوشەمان داخست و دەرگای تاقە ژوورەکەی ئەو ماڵەشمان گرت، بەڵام

تەواو دامان نەخست. ئەویش لێهاتوویی دایکی ڕووناک خان بوو وەک پێشبینییەک بۆ ئەوەی ئەگەر شەو چووینە دەرەوە دەنگی دەرگا کردنەوە و دەرگا داخستن نەیەت.من دوواتر کە بیرم لە هۆی ئەو دەرگا دانەخستنە ئەکردەوە کە بووە هۆی نەجاتبوونمان لە مردنی مسۆگەر، بیرکردنەوەکەم ئەچووە سەر ئەوەی کە هەندێ جار ڕێکەوت چەند جوانە وەختێ ئەبێتە هۆی درێژبوونەوەی ژیان و چەندیش ناشیرینە کە ئەبێتە هۆی مەرگ.

من تا دەهات وەزعم زیاتر تێک ئەچوو،خوێنم کەمتر لێئەڕۆیی بەڵام ئاوم زیاتر لەلەش ئەهاتە دەرەوە، بەتایبەت ئەو شوێنانەی کە سووتابوون،دەموچاوم ئاوسان و تینویەتی و برسێتیش فشاریان بۆ هێنابووم. کە لە ژوورەوە بووین، ئیتر هیچ گومانێکمان نەما لەوەی کە سوپای ڕژێمی گۆڕبەگۆڕی بەعس ،لەناو شارن و تەنانەت گوێمان لە قسەکردن بەزمانی عەرەبیش بوو.

من نازانم ئەو شەوە ئەو خەڵکەی لەو ماڵەیا بوو، چەند ئەترسان و چ هیوایەکیان بە ژیان مابوو،بەڵام من خۆم لەچاوەڕوانی گرتن و کوشتندا بووم. هەموو دڵمان لە ناو مستمان بوو کە ئاخۆ چ چرکەیەک دەرگای حەوشە ئەشکێنن و دێنە ژوورەوە و ئەبینە خۆراکی مەرگ. من دڵنیام خوێنەری هێژا کاتێ ئەم دێرانەی من ئەخوێنێتەوە، هەستێک لە ناخیا پێی ئەڵێ مەشخەڵ بە چرکەساتی سەختدا تێپەڕیوە. ئەوە ڕاستە

بەو چرکەساتانەدا تێپەڕیووم کە هیچ وشەیەک لە زمانی کوردیدا، ناتوانێ پڕ بەپێستی ئەو هەستە بێت کە مرۆڤێک لە چاوەڕوانی مەرگێکی ئانوسات دایە. پراکتیک کردنی ئەو ترسە کە هیوادارم هیچ مرۆڤێک لەسەر ئەم گۆێ زەوییە دووچاری نەبێت،هێندە تاڵە کە زۆربەی جار مرۆڤ چەند بە هێزیش بێت، ئەیڕوخێنێت. هەرجۆرێک بێ. ئێمە لە ژوورەوە بووین و کاتیش زۆر لەسەرخۆی ئەڕۆیشت.

ئەو ئێوارەیە کەس هیچی نەخوارد.نە چا، نەجگەرە، نەنان، نە ئاو. هەموو لە ژوورەوە مەرگ ئەیخوێندینەوە. ئێستا ئیتر دونیا تەواو تاریک ببوو.هاتوچۆی سەربازانی سوپای عێراقی داگیرکەر لە کۆلانەکەدا بە جوانی هەستی پێئەکرا،جا بۆ ئەوەی نەزانرێ ئێمە لە ژوورەوەین، جووڵەمان لەخۆمان بڕیبوو. خۆشبەختانە، ئەو شەوە ئەو منداڵە ساوایەی لە باوەشی ژنە جاحێڵەکە بوو،تا سبەینێ دەنگی لێوە نەهات. دیار بوو لەخەوێکی زۆر قوڵدا خەونی بە گەورەیی و ئازادی و ژیانێکی جوانەوە ئەبینی. ئەگەر ئەو منداڵە، لە ژیاندا بێت ئەوا ئێستا تەمەنی نۆزدە بەهارە.

ئێمە بەچرپەوە لەگەڵ یەکتر ئەدواین.من لەبەر ئەوەی زۆر دڵنیا بووم کە دێنە ئەو ماڵە و ئەگیرێم و ئەشکوژرێم، ناوونیشانی خۆم هەڵدا و وتم ناوم عەبدوڵا سلێمانە ،خەڵکی شاری کەرکووکم و ماڵم لە

خانووەکانی کارگەی نەسیجە و ماڵومنداڵم هەیە و تکایە ئەگەر گیرام یان کوژرام خەبەری من بگەیێنن بە ماڵەوەم و بە ناوی منەوە، پێشیان بڵێن کە سوپاستان بکەن لە بەرامبەر ئەو چاکەیەی ئێوەدا. دایکی ڕووناک خان ئەیوت نەبەخوا کەسمان بەسەلامەتی دەرناچین. هەموومان تیا ئەچین. پیاوە پیرەکەش ئەیوت "خوا کەریمە و هەر لەخوا ئەپاڕایەوە". شەو ڕادەشکا و دەنگی بە پێلەقە کوتانی دەرگاکان دڵی هەموومانی داخورپاند. لەگەڵ چوونە ژوورەوەیان دەنگی دەستڕێژی گوللە ئەهات و فیزاحی ژن و منداڵ ئەهاتە گوێ. وام لە مێشکی خۆم لێکدایەوە کە ژنەکە و منداڵەکانیان کوشت و هاڕەی گوللە و دەنگی شکانی شووشە و جامخانە و ئاوێنەی کەنتۆر تێکەڵی یەکتر ببوون. نزیکەی پێنج خولەک دوواتر دیسانەوە دەنگی دەرگا و دەستڕێژو گوللە و هاڕەی شکانی شووشە تێکەڵ یەکتر بوون و فیزاحی ژن و منداڵ بەرز بۆوە و ئینجا بۆ هەمیشە خامۆش بوون. ئیتر کە بۆ دووەمجار ئەو دەنگانەمان بیست، گومانمان لەوە نەما کە سوپای دڕندەی بەعس، دەست ناپارێزێ و ئەوەی گیانلەبەر و زیندوو بێت ئەیکوژێ.

لێرە بە دواوە ترسی ئێمە زیادی کرد و ئەمانوت ئیستا نۆرەی ئێمەیە. ئەمانزانی لە هەر چرکەیەکدا بێت، دێنە ژوورەوە. بۆیە هەموو چوار پەلمان شکابوو. لەو مەڕە بەستەزمانە ئەچووین کە بە بینینی چەقۆی

دەستی قەسابەکە چوار پەلی ئەشکێ. ئەوە بوو، لە چاوەڕوانی خەریک بوو دڵمان ئەتەقی. دایکی ڕووناک خان دۆشەکێکی پەڕۆی بۆ ڕاخستم و سەرینێکی کوردیشی بۆ هێنام. هەموو،نیو کاتژمێری نەبرد بەهۆی ئەو ئاوەی لە دەستەکانم و پێیەکانم و دەموچاوم ئەهات سەرینەکە تەڕ تەڕ بوو. من پێشتر برینی سووتانم نەبینیبوو،بۆیە نەمئەزانی ئەم هەموو ئاوە چییە لە لەشمەوە دێتە دەرەوە و تینوێتیشم تا دەهات تەنگی پێ هەڵئەچینم. لەوەش سەیرتر هەستم ئەکرد چاوەکانم کز ئەبن بێ ئەوەی بزانم بۆ. توانای جوڵەشم کەم بوبۆوە و لە سەر دۆشەکە پەڕۆکە، درێژ ببووم. سەعات بەرەو هەشت و نۆی ئێوارە ئەڕۆیی. برسێتی و تینوێتی کاری خۆیان لێکردبووم. ئەوانی تریش بە هەمان ئەندازەی من برسی و تینوو بوون.بەڵام بە حوکمی ئەو هەموو ئاوە زۆرەی لەبەرم ئەڕۆیشت، من زیاتر لە فەلاکەت بووم. بۆ جاری سێیەم دەنگی کوتانی دەرگا و دەستڕێژ و دەنگی هاڕەی هاتنە خوارەوە و شکانی شووشە، دڵی ڕاچڵەکاندین.

ئینجا ئەو پرسیارەمان لا دروست بوو. ئەوە چۆنە ئەو ماڵانەی تر ماونەتەوە و چۆنە نەچوونەتە دەرەوەی شار؟ تۆ بڵێی ئەوانیش وەکو ئێمە گیریان خواردبێ؟. ئێمە وامان ئەزانی تاقە ماڵین ماوین و نەڕۆیشتووین. بەڵام وا نەبوو. دەرکەوت هەر لەو کۆڵانەی گەڕەکی تەیراوە چەند ماڵێکی تریش ماون.

تێگەیشتن لە دەرەوە" ماڵ و کۆڵان و شار" لە گۆشەنیگای ژوورێکی قەرەباڵغ و تاریکەوە، زۆر ئەستەمە. ئاخر زۆر سەختە مرۆڤ لەو بارودۆخە دژوارەدا بژێت و ئاسۆی بیرکردنەوەشی ڕەش نەبێت. بۆیە هەموو بەناچاری خۆمان بەچارەنووس سپارد. ئەگەر چارەنووس وشەیەکی گونجاو بێت بۆ ئەو بارودۆخە. ئێمە هەموو لە بەردەم چاوەڕوانییەکی ڕەشدا بووین، داهاتوویەکی تاریکی ڕەشمان لە بەردەمدا بوو. بێیەوەی بتوانین هیچ بکەین و هیچ بڵێین. لە هەمان کاتیشدا، ترسێکی تریشم هەبوو لەوەی کە ئەگەر بگیرێم بمبەنەوە بۆ ماڵەکەی خۆم و بیپشکێنن، ئەوا کتێبخانەکەم پڕ بوو لە قاچاخ – دیارە قاچاخ بە دید و بۆچوونی بەعس – من ئەو کات ئەرشیفی کۆمیتەی هەولێری ڕێکخراوی ڕەوتی کۆمۆنیست و هەروەها ئەرشیفی حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیستم لا بوو. ئەمە بێجگە لەوەی ماڵەکە قۆنداغە تفەنگ، مەخزەنی بەتاڵ، شتی تریشی لێبوو. کلیلی دەرگای کتێبخانەکەشم پێبوو و لەگیرفانمدا بوو. لەگەڵ چل دینار و پێناسەکەم(هوية الاحوال المدنية).

چاوەڕوانی تا دەهات زیاتر ئێمەی لەگەڵ خۆی ڕائەپێچایە بەردەم بیرکردنەوەی بێئومێدتر. من تینوێتی لە پەلوپۆی خستبووم. لەناکاو زرمە لە دەرگای حەوشەی ئەو ماڵەی لێیبووین هەڵسا.هەموو تۆقین.دەرگاکەیان شکاند هاتنە ژوورەوە. من پێموایە ئەوەی هاتە

ژوورەوە، یەک کەس بوو.هاتە حەوشە و لەسەرەخۆ ئەهاتە پێشەوە و هاواری ئەکرد"اهل البیت منو موجود. منو موجود بالبیت؟ "ئێمەش نقەمان لەخۆمان بڕیبوو. هاتە هەیوانەکە و تەنانەت بەخشپەی پێی هەستمان کرد، هاتە تەنیشت دەرگاکەوە. ئێمەش بەو پێیەی دەنگمان لێوە نەئەهات و ژوورەکەش تاریک بوو و دەرگاکاش دانەخرابوون، سەربازەکە گەڕایەوە و چووە دەرەوە. من دوواتر لێکدانەوەم بۆ هەڵوێستی ئەو شەوەی ئەو سەربازە ئەوە بوو کە ترسا دەرگاکە بخاتە سەر پشت لەوەی نەوەک کەسانێکی چەکدار لەو ژوورە بن و بیکوژن. بۆیە ڕۆیشتە دەرەوە. ئەمە ئەزموونێک و تاقیکردنەوەیەکی سەخت بوو. تاقیکردنەوەیەک کە ژیانی هەموان لەسەر دەنگێک ،نووزەیەک، کۆخەیەک وەستابوو.

بە چوونە دەرەوەی سەربازەکە، ئاهێکمان هاتەوە بەر. بەڵام ئەمە کۆتایی ترس نەبوو،چونکە دەنگی تەقە و گیزەی گوللە بەردەوام دەهات. شەو تا دەهات زیاتر ڕادەکشا و ئێمەش بێئەوەی خەو بچێتە چاومان، لەچاوەڕوانی کارەساتێکدا بووین.

لەگەڵ ئەوەشدا من تا دەهات تینوێتی زیاتر تەنگی پێهەڵدەچنیم. هەستیشم ئەکرد خولەک لە دووای خولەک، بێ هێزتر ئەبووم و تەنانەت نەمئەتوانی خۆم بەدانیشتنەوە بگرم. لەسەر پشت لەسەر دۆشەکە لۆکەکە درێژ بووبووم. ئەگەر کەسەکانی تر،ئەوانەی لەگەڵ من لە ژوورەکەدا

بوون تەنها ترس ئۆقرەی لێبڕیبوون،ئەوا من ترس و ئازارێکی لە ڕادەبەدەر هەناسەی پێتەنگ کردبووم. ئازاری سووتان،ئازارێکی بێئەندازە تیژ و توندە کەپەسنکردنی ئاسان نییە. من لەو ژوورە و لەو بارودۆخە ئەبوایە، نقەم لێوە نەهاتایە و تا کار گەیشتە ئەوەی لە تینوانا خەریک بوو ئەخنکام. داوای ئاوم کرد، بەڵام ئاو لە ژوورەکە نەبوو و کەسیش جورئەتی ئەوەی نەئەکرد بەو شەوە بچێتە دەرەوە و ژیانی خۆی و ئێمەش بخاتە مەترسییەوە. ئیتر وەڵامی ئەوان ئەوە بوو کە ئاومان لا نییە و بۆڕی حەوشە و تەنکی ئاوەکە کەوتبۆوە نزیک دەرگای حەوشەوە. منیش بە ناچاری بێدەنگ بووم و دیسانەوە لە چاوەڕوانیدا هەموو بەبێدەنگی لەسیمای تۆقیوی یەکترمان ئەڕوانی و هەر بە چاو لەگەڵ یەکتر ئەدواین و سکاڵامان بۆ یەکتر ئەکرد. بەڵام ئەم سکاڵا کردنەش لە خولەکێک زیاتری ئەدەخایاند و دەچووینەوە نێو ئەو بێهیواییەی کە باڵی کێشابوو بەسەرماندا.

سەیر لەوەدابوو ئەو شەوە نە دەنگی وەڕینی سەگ ئەهات،نە زەڕینی کەر. نە پشیلە ئەیمیاواند .ئەتوت لە شارێکداین زیندەوەری تێدا نییە. بێجگە لە فڕوهۆڕی سەیارە سەربازییەکانی ڕژێمی بەعس هیچی تر نەئەبیسترا. کاتژمێر لە دوانزەی شەو تێپەڕی و ئیتر هەموو ئومێدمان بە سبەینێوە گرێدا، چونکە لە دوای سەعات دوانزەی شەوەوە، تەنها تەقە و

جاربەجار دەنگی تەقینەوەیەکیش لە دوورەوە ئەهات. کە لە دەنگی خومپارە ئەچوو،ئیتر هیچی ترمان نەئەبیست. هەرچی منیش بووم سەعات لە دوای سەعات شەکەتتر ئەبووم و ئازارم زیاتر ئەبوو و تینوێتیش تا دەهات زیاتر بڕستی لێئەبڕیم. دایکی ڕووناک کە ژنێکی ژیر و بەڕێز بوو پێی وتم، لەسەر ئەو دۆشەکە پشووبدە و ئەگەر میزت هات یان هەرچییەکی تر، گوێی مەدەرێ و ئێمە دوایی دۆشەکەکە چارەسەر ئەکەین. دیسانەوە کەوتمەوە داواکردنی ئاو. ئەو بالیفەی لە ژێر دەستیان دانابووم، تەڕ بوو و لایان برد و سەرینێکی تریان بۆ هێنام. ئەم ئاو لێڕۆیشتنە وشکی کردبوومەوە، بۆیە تکام لێیان کرد کە تۆزێ ئاوم بدەنێ و پێموتن وا لە تینوانا ئەخنکێم. ئەوانیش بەهەمان ڕێتمی جاری پێشوو، لەپێناو سەلامەتی هەموو لایەک، داواکەیان ڕەت کردمەوە و داواشیان لێکردم کە دان بەخۆمدا بگرم و هەر چەند سەعاتێکی ترە ڕۆژ هەڵدێ و ئەوسا تێر ئاو ئەخۆیتەوە. بەڵام من هێندەم بڕست لێبڕابوو، کە نەمئەتوانی لەوە زیاتر بەرگەی ئەو تینوێتییە بگرم و تکام لێکردن کە ئەگەر میزیان هەیە بمدەنێ تا بیخۆمەوە! چونکە وا ئەمرم. لێرەدا هەستیان کرد دۆخم زۆر خراپە. هەموو غەمبار بوون. لە ناکاو یەکێک لە کچەکان لە یادم نەماوە نازانم سۆیلە خان بوو یان ڕووناک خان، وتی من ئەڕۆم ئاوی بۆ دێنم. وتیان ئەوە شێت بووی یان خوا

ئەجەلی هێناوی؟ دانیشە و ئێمەش تووشی گرفتاری مەکە. ئێستا بزانن ئێمە لە ژوورەوەین، دێن هەموومان ئەدەنەبەر ڕێژنەبارانەی گوللە.

هەرچی کچەکە بوو سوور بوو لە سەر ئەوەی کە بچێ ئاو بێنێ و وتی" بە هێواشی ئەڕۆم و لەسەر سک ئەخشێم بۆ ئەوەی کەس هەستم پێئەکات.

هەرچۆنێک بوو، ئەو کچە لە درزی دەرگاکەی ژوورەوەوە چووە دەرێ و ئێمەش هەموو دڵمان لە ناو مستمان بوو. نازانم بە تەواوەتی چەندی پێچوو، کە گەڕایەوە مەسینەیەک پڕ لە ئاوی هێنا. هەر کە لوولەی مەسینەکەیان گەیاندە دەمم و ئاوم خواردەوە یەکسەر بەلادا هاتم و ئاگام لە دونیا نەما. ئەم بوورانەوە و لە هۆش خۆچوونە نازانم چەندی خایاند ،بەڵام کە بەئاگا هاتمەوە و ویستم چاو بکەمەوە.، کەچی نەمتوانی. وتم ئەوە چییە کوێر بوومە.چاوم نابینێ. وتیان هیچ نییە و خوا ڕەحمت پێبکات، تۆ ئارامبە جارێ با بزانین تا بەیانی نەبێتەوە هیچ نازانین. ئیتر خەمی کوێر بوونی چاوەکانیشمی هات بەسەردا. من لەو ساتانەدا کەوتمە بیرکردنەوە لە ڕابردوو،لە ژیانی ئازادی، لە ڕووخانی بەعس و گەڕانەوەی بەعس و منداڵەکانم و هاوڕێکانم و کەسوکارم. لە وتوێژی نێوان دایکی ڕووناک و مامۆستا کەژاڵ حاڵی بووم کە سەعات دەوروبەری پێنجی بەیانییە. دایکی ڕووناک وتی من بەئاسپایی ئەچمە دەرەوە بزانم هەواڵ چییە. ئەوە بوو ڕۆیی و دەرگای

حەوشەی ترازاندبوو، یەکسەر سەربازانی حەرەس جمهوری پێیان وتبوو ماڵتان تەفتیش کراوە؟ ئەویش وتبووی بەڵێ. ئیتر پێیان وتبوو دەباشە پەڕۆیەکی سپی لە دەرگاکە ببەستە و برۆ ژوورەوە. دایکی ڕووناکیش فۆتەکە سپییەکەی سەری لە دەرگاکە ئەپێچی و ئەگەڕایتەوە ژوورەوە و دەسبەجێ ئەو هەواڵەی پێڕاگەیاندین. لەگەڵ بیستنی ئەو هەواڵە، ئاهێکمان بەدڵدا هات. بەڵام ترسیش هەر بەردەوام بوو. من بۆ خۆم تروسکەیەک ڕووناکیم بە دڵدا هات، بەڵام چاوەکانم تروسکاییان تێدا نەمابوو. دیسانەوە کەوتینەوە چاوەڕوانی. پاش ماوەیەک چووە دەرەوە و هاتەوە ژوورەوە و لەگەڵ کچەکانی و کەژاڵی خوشکی کەوتنە قسەکردن. بە گوێرەی قسەکانیان دەرکەوت کە سەعات بەرەو حەوتی بەیانی ئەڕوات و دونیا تەواو ڕووناک بۆتەوە و لە کۆڵان خەڵکیان بینیوە. منیش هێڵێکی ڕووناکیم لەچاوەکانمەوە دەبینی و دوای ماوەیەک ئەو هێڵە ڕووناکییە گەورەتر بوو و هەستم کرد چاوەکانم وا ئەکرێنەوە. دوای کرانەوەی چاوەکانم، زۆرم بۆ خۆم هێنا و بەهەر شێوەیەک بوو هەستامە سەرپێ و لەو ئاوێنەیەم ڕوانی کە لە ژوورەکەی ماڵی دایکی ڕووناک بە دیوارەوە هەڵواسرابوو. ئەی خوا چی ببینم. سەر و دەموچاوی خۆم بینی بێئەوەی خۆم بناسمەوە. کەللەسەرم هێندە ئەستوور ببوو بە ڕادەیەکی وا کە خەریک بوو ئەتاسام. بە هێواشی دانیشتمەوە.زۆر غەمبارانە کەوتمە نێو

لێکدانەوە و خەیاڵاتەوە، مامۆستا کەژاڵ وتی کاک عەبدوڵا، گوێی مەدەرێ ئینشاڵڵا چاک ئەبێتەوە و سەرت بۆیە ئاوساوە، هی سووتانەکەیە و چاک ئەبێتەوە. ئێ خۆ منیش هیچ چارەیەکی ترم نەبوو جگە لەوەی چاوەڕوانی ئەوە بووم بزانم بارودۆخەکەبەرەوکوێ ئەڕوا.

ئەمجارە باش لە یادم نییە سۆیلەخان بوو یان دایکی بوو کە ئەچێتە حەوشە و لەوێشوە دەرگای حەوشە ئەترازێنێ، دراوسێیەکی خۆیان ئەبینێت و پێی ئەڵێ کە حکومەت لێبووردنی دەرکردووە و ئیتر کەس ناگرن. ئەم هەواڵە خۆشە فێنکایی خستە دڵ و دەروونمان. بەڵام بۆ من مەسەلەکە کەلە دیدگایەکی ترەوە بۆم ئەڕوانی، بەو جۆرە نەبوو. من لام ڕوون بوو، حکومەت لەو ڕۆژەدا بڕیاری لێبوردنەکەی لەبەرچاوی کاڵی خەڵکی کوردستان نەبووە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا من متمانەم نە بەڕژێم و نە بە بڕیارەکانی بوو. هەوڵیشم ئەدا سوودی لێببینم. بەبیستنی ئەم هەواڵە هاوکێشەی ژیانمان ئاڵوگۆڕی بەسەردا هات. ئەمجا لەبری ئەوەی چاوەڕوانی مردنی حەتمی بکەین،ئومێدمان بە ژیان پەیدا کرد و لە هەوڵی ئەوە دابووین لەپێناو مانەوە و ژیان ململانێیەکی توند بکەین

ئەو کوڕە گەنجە خاوەن پێداویستییە تایبەتییە کەبەداخەوە ناوەکەیم لەیاد نەماوە،هەر دوای بیستنی ئەو هەواڵەی لێبوردنی گشتییە،بڕیاریدا ئەو ماڵە جێبهێڵێ و بڕواتەوە بۆ ماڵی خۆیان لە گەڕەکی (حەی

عومال).منیش ئەو هەلەم قۆستەوە و تکا و داوام لێکرد، مادام ئەڕواتەوە بۆ حەی عومال ناوونیشانی یەک دووماڵی خزمم بۆ هەڵدا لەدۆخی من ئاگاداریان بکا. کوڕەگەنجەکە یەکێک لە خزمەکانمی ئەناسی، بەڵێنی پێدام کە ئەچێت بۆ ماڵی ئەو خزمەم و ئەگەر لەماڵ بن، هەواڵی منیان پێئەدا. ئەوە بوو کوڕە گەنجەکە ماڵئاوایی کرد و ڕۆیی. دوابەدوای ئەویش هەریەک لە پیرەمێردەکە و ئافرەتە گەنجەکەی دایکی منداڵە ساواکە ڕۆیشتن.جا تەنیا من و دایکی ڕووناک و سۆیلەخان و ڕووناک خان و مامۆستا کەژاڵ ماینەوە.

ئەو سبەینێیە چایان لێنا و دوو پاروو نانم خوارد. ناشمەوی ئەوەم لەیاد بچێت کە ئەمزانی ئاوێکی زۆرم لەلەش دەرچووە، بۆیە ئاوم زۆر ئەخواردەوە بۆ ئەوەی بتوانم ڕێژەی ئاو لەشم ڕابگرم. و ئەو خانمە بەڕێزەی دایکی ڕووناک، ئەوەندە کۆمەکی کردم کە ئەگەر خوشکی خۆشم بوایە هەر ئەوەندەی بۆ ئەنجام ئەدام. دایکی ڕووناک پێیوتم "کاک عەبدوڵا من وەک خوشکێکت ئامادەم چا بکەم بەدەمتا، خواردنت بۆ ئامادە ئەکەم و پاروو پاروو ئەیکەم بە دەمتەوە،جگەرەت بۆ دائەگیرسێنم و هەر پێویستییەکی ترت هەبێ بەسەرچاو تەنها و تەنها لە مەسەلەی دەست بە ئاو گەیاندن داوای لێبووردنت لێئەکەم ئەوەش نا شەرعییەو بۆ من ڕەوا نییە. بەڵام گرنگ نییە دۆشەکەکان پیس بکە و ئێمە ئەیانگۆڕین و

پاکیان ئەکەینەوە. ئەم هەڵوێستە مەرد و مرۆڤانەیەم هەرگیز لە یاد ناچێت و هەزار سڵاو لەو هەڵوێستە مرۆییەت ئەی دایکی ڕووناک، ئەی خوشکی بەڕێز و گەورەم.

کات وردە وردە تێئەپەڕی و بڕیاریان دا لە چێشتخانەی خانووەکەیان کە ژوورێکی بچووک بوو لای خوارەوەی حەوشەکە جێگایەکم بۆ چاک بکەن. ئەوە بوو دەمەو نیوەڕۆ، منیان گواستەوە ئەوشوێنە. گواستنەوەی من بۆ ئەوجێگایە ئەو سوودەی هەبوو، ئەوان کە هەموو ئافرەت بوون ئیتر ئەیانتوانی بەئاسوودەیی پشووبدەن و هەم ئەشیان توانی بێئەوەی من ببیندرێم لە هەر کەسێک پێشوازی بکەن. دایکی ڕووناک بۆ نیوەڕۆ، شۆربایەکی دروست کرد و قاپێک لەو شۆربایەی بۆ هێنام و پێیدام کە بووە هۆی بووژاندنەوەم. بۆ دوای نیوەڕۆ، مامۆستا کەژاڵ بەحوکمی ئەوەی دەورەی فریاکەوتنی سەرەتایی (ئیسعافات اولیە)ی بینیبوو ، لە تیمارکردنی برین هەندێک شارەزایی هەبوو. بۆیە کەوتە تیماکردنی برینەکەی پێم. سەرەتا بە ئاوی شلەتێن پاکی کردەوە و ئینجا نازانم سپرتۆ بوو یان چیتر بوو لێیدا و بەلەفاف بۆی پێچام.

مامۆستا کەژاڵ چووە دەرەوە و منیش زۆر ماندوو بووم و حەزم ئەکرد سەرخەوێک بشکێنم. هەرچەندم کرد وکۆشام لەبەر ئازاری زۆری لەشم و دەستەکانم، نەمتوانی چاو گەرم بکەم. دەمەو عەسر بوو، دایکی ڕووناک و

سۆیله و ڕووناک و مامۆستا کەژاڵ له هەیوانەکه دانیشتبوون و منیش لەسەر جێگا تازەکەم له چێشتخانەکه له سەر تەنیشت ڕاکشابووم و لەو خێزانه دەستکورت و پاک و مرۆڤدۆستەم ئەڕوانی،له ناکاودا بینیم هەر چواریان بەپەشۆکاوییەوه هەستانه سەر پێ و بەترسەوه به زمانی عەرەبی فەرموویان کرد. ئەفسەرێکی حەرەس جمهوری هاته ژوورەوه. ئەفسەرەکه وتی (مەترسن..مەترسن..هیچ نییه. ئەوه بۆ شڵەژان؟) ئەفسەرەکه تەنیشتی له دەرگای چێشتخانەکەو من بوو. ئەفسەرەکه دوو سێ کەسی تری لەگەڵ بوو و ئەوان له ناو حەوشەکه ڕاوەستابوون. یەکێک له کچەکان، سۆیلەخان بوو یان ڕووناک خان بوو به ڕاکردن هاتەشوێنەکەی من و دەرگاکەی له دیو ژوورەوه شیش دا(سورگی دا). دوای ماوەیەک دایکی ڕووناک هات له دەرگای دا و دەرگا کرایەوه. دایکی ڕووناک، وتی" ئەفسەرەکه پێیوتم ئێواره دێینەوه و خواردنمان بۆ دروست بکه."هەروەها پرسی بۆ ئەو کچه ڕایکرده ئەو غورفەیەوه. وتی ئێمەش وتمان ئێواره خواردنتان بۆ دروست ئەکەین و خۆشحاڵ ئەبین بێن لەگەڵمان نان بخۆن و ئەو کچەش بۆیه چووه ئەوشوێنه، چونکه ترسا. ئەفسەرەکەش ئەڵێ" نا..نا.. لێمان مەترسێن. ئێمه دەستتان لێنادەین" ئەفسەرەکه و سەربازەکان ئەڕۆن گوایه ئێواره دێنەوه بۆ نانخواردن. دایکی ڕووناک ترسی ئەوەی لێنیشت ئەگەر ئێواره بێنەوه چی بکەین و ئەگەر کاک عەبدوڵا

ببینن لێرە چیمان لێئەکەن؟ ئەم هاتنەی ئەو ئەفسەر و سەربازانە دووبارە ئاووهەوای ماڵی دایکی ڕووناک خانی و منی شڵەژاند. بۆیە بڕیاریان دا خواردنێکی سادە لێبنێنن و پێیان بڵێن کە دەستیان کورتە و بێ دەرامەتن لەوە زیاتریان بۆ ناکرێ. و دەرگای چێشتخانەکەش بگرن و تا بکرێ نەهێڵن من ببیندرێم. بۆ ئێوارێ بەپێی ئەو نەخشەی دامان نابوو،دەرگای چێشتخانەکەیان گرت و خواردنێکی هاکەزاییان لێنا.چاوەڕوان بوون ئاخۆ کەی ئەفسەر و سەربازەکان دێن بۆ نان خواردن. نوێژی شێوان تێپەڕی و جەنابی ئەفسەر و سەربازەکان دیار نەبوون. بووە عیشا و هەر دیار نەبوون. دوای عیشاش هەر دەرنەکەوتن. ئیتر دایکی ڕووناک هات هەندێ خواردنی پێدام و ئاوی لە تەنیشت دانام وجگەرەیەکی بۆ داگیرساندم و ئەوسا ماڵی دایکی ڕووناک خان چوون بنوون و پێیان وتم کە هەر چییەکم ویست بانگی دایکی ڕووناک خان بکەم. ئەو شەوە هەرچۆنێک بوو، درەنگانێ سەعاتێ یان دوو سەعات نووستم. بەیانییەکەی زوو بەخەبەر هاتم. دایکی ڕووناک بۆ نوێژکردن هەستا و هاتە لام و پرسی هیچم ناوێ. منیش داوای ئاوم کرد و ئەویش ئاوەکەی کرد بە دەممدا و جگەرەیەکیشی بۆ داگیرساندم و ئەوسا ڕۆیی بەلای کاری خۆیەوە.

ڕۆژی دووی نیسانی ١٩٩١ کە دونیا ڕووناک بۆوە، ماڵی دایکی ڕووناک، لەخەو هەستان و چوونە دەرەوە تا بزانن چییە، تەماشایان کرد دوو

سێ ماڵ لە گەڕەکەکەیان گەڕاونەتەوە و نیمچە ئاوەدانییەک پەیدا بۆتەوە. هەواڵیان هێنا وتیان لە نێوان سوپای عێراق و پێشمەرگە لە لای هاوینیهەواری سەلاحەدین، شەڕێکی قورس ڕوویداوە. ئەم جموجۆڵەی گەڕەک بووە مایەی بەهێزبوونی هیوا بە ژیان. بەڵام هێشتا چارەنووسی من نەئەزانرا بە کوێ ئەگات. خۆزگەم ئەخواست منیش هەر یەکەم ڕۆژ یان زووتر دەربچومایە و ئێستا لە دەرەوەی شار بوومایە.بەڵام خۆزگە جگە لەخەم و ژانی زیاتر چی ئەگەیێنی. بۆ نیوەڕۆکەی هەندێک نانمان خوارد و ئینجا مامۆستا کەژاڵ هات و کەوتەوە تیمارکردنی برینەکانی پێم. ئەوە لەفافە کۆنەکانی لێکردەوە و مەڵهەمی لێدا و لەفافی سپی تازەی لێ بەست و کە قاچی چەپم تەواو بوو،ویستی تیماری قاچی ڕاستم بکات، لە دەرگا درا. دایکی ڕووناک هات وتی خزمێکتان هاتووە و ئەیەوێ بتباتەوە بۆ ماڵی خۆیان.کاتێکم زانی ئەو خزمەم حاجی وەلی ئامۆزازامە هاتووە بە سۆراخمەوە بۆ ئەوەی بمباتەوە بۆ ماڵەوە،لێم پرسی حاجی چۆن زانیت لێرەم، لەوەڵامەکەیا بۆم دەرکەوت ئەو کوڕە گەنجە خاوەن پیداویستییە تایبەتەی کە دوێنێ بە جێی هێشتین، خەبەری دابووپێی و ناوونیشانی ئەو ماڵەی هەڵدابوو بۆی کە منی لێم.

چۆنیەتی گیرانمان لەلایەن هێزەکانی

حەرەس جمهوری و دادگای سەربازی

حاجی وەلی تەمەن دەوروبەری شەست ساڵ بەتراکتۆرێک و عەرەبانەیەک گەیشتە لام و داوای بە تانییەکی کرد لە ماڵی دایکی ڕووناک خان و ئەوانیش بەتانییەکیان پێداین و دوای ئەوەی من و حاجی وەلی زۆر سوپاسیانمان کرد، ماڵەکەمان بە جێهێشت . بەتانییەکەیان لە ناو عەرەبانەی تراکتۆرەکە داخست من لەسەر پشت درێژ بووم.

تراکتۆرەکە هی باوک و کوڕێک بوون کە تەمەنیان لە دەوروبەری پەنجا ساڵ و حەفتا ساڵ ئەبوو.کە تەنها بۆ یارمەتیدانی من و لەبەرخاتر و تکای حاجی وەلی لەگەڵیا هاتبوون. هەر پێنج خولەکێک دوای بەجێهێشتنی ماڵی دایکی ڕووناک، تراکتۆرەکە لە ناکاو وەستا و داوای ناسنامەیان لە سایەقەکە و حاجی وەلی و کوڕی سایەقەکە کرد. وەختێ تەماشای ناو عەرەبانەی تراکتۆرەکەیان کرد، سەربازەکە هاواری کرد" ئەوە بریندارێکە..ئەوە پێشمەرگەیەکە..ها ئەو پێشمەرگەیە بۆ کوێ ئەبەن؟ منیش وتم پێشمەرگە نیم.

ئەوە بوو حاجی وەلی و باوکە و کوڕەکەیان خستە عەرەبانەکە و لەلای منیان دانان و سەربازێک هاتە دیارمان وەستا و میلی چەکەکەی ڕاکێشایەوە و سەربازێکی تریش کەوتە لێخوڕینی تراکتۆرەکە و یەک دوو سەربازی تریش لە سەر تایەی تراکتۆرەکە دانیشتن و بەسەر شەقامی شەست مەتریدا لێیان خوڕی بەرەو باڵەخانەی (حوسێن سورچیّ)کە لەو ڕۆژانە کرابووە دائیرەی ئەمن و دادگای عەسکەری. کاتێک گەیشتینە بەردەرگای دائیرەی ئەمن، لە سەربازەکانیان پرسی ئەمە چییە هێناوتانە؟

وەڵامیان دایەوە" پێشمەرگەمان گرتووە"

ئەوانیش وتیان " هەی ئافەرین، دەستتان خۆش بێ"

منیش وتم " من پێشمەرگە نیم"

پرسیان" ئەی بۆ وات بەسەر هاتووە؟

وتم : پریشکی ئاگرم بەرکەوت و سووتام"

ئەوە بوو ئێمەیان بردە ناو دائیرەی ئەمن و بەرەو ژێرزەمینێکیان بردین تاریک، سارد، نەدۆشەک،نە پەنجەرە،نە ڕووناکی نە گەرمایی و نە خواردن و نەهیچ. کە ئێمەیان بردە ژێرزەمینەکەوە، تەنها چوار- پێنج کەسی تێدا بوو. لەو ژێرزەمینەدا بۆم دەرکەوت ئەوانەی لەوێ گیراون هەموو یان بەچەکەوە گیراون یان کەلوپەلێ سەربازییان پێگیراوە. بۆیە

لام ڕوون بوو ئەمجارە قوتاربوونم نییە. من لەوێدا خەریک بوو لەداخا ئەمردم. چونکە ئەمجارە سێ کەسی تر سەرباری کارچاکییان خەریکن بەهۆی منەوە تیا ئەچن. وردە وردە ژێرزەمینەکە قەرەباڵغ ئەبوو و نەفەریان لە هەر سووچ و لایەکەوە بگرتایە، ئەیانهێنان بۆ ئەوێ. لە ژێرزەمینەکەوە، جاربەجار دەنگی تەقەیەک یان دووان ئەبیسترا. من چیرۆکێکم لەخەیاڵی خۆم دانا و حاجی وەلیشم تێگەیاند کە ئەگەر پرسیاریان لێمان کرد قسەکانمان وەکو یەک بێ. ئەو شەوە ژمارەی گیراوەکانی ئەو ژێرزەمینە، خۆی لەقەرەی شەست کەس ئەدا.من جارێکی تر سێبەری مەرگ هاتەوە بەر چاوم. بیرم ئەکردەوە، کارێک بکەم بە هەر شێوازێک بووە لەم مەینەتییە دەربچم. یەکەم شت کلیلەکانی کتێبخانەکەی ماڵەوەم کە پڕ بوو لە کتێب و بڵاوکراوە لەناو ژێرزەمینەکە فڕێ دایە گۆشەیەکی تاریکەوە . ئینجا بیرم بۆ ئەوە چوو کە ئەگەر وڕێنە بکەم و وا خۆم نیشان بدەم کە هۆشم لای خۆم نییە،لەوانەیە وازم لێبێنن و بەرەڵڵام بکەن. بۆیە هەندێ وڕێنەم کرد و لە وڕێنەکانیشما هەر ناوی کچ و کوڕەکەم ئەهێنا. ئەم وڕێنە کردنە، سەعاتێکی زیاتر خایاند. من و هەموو ئەوانەی لەو ژێرزەمینە بووین، تینوێتی و برسییەتی فشاری زۆریان بۆ هێنابووین . یەکێ لە گیراوەکان بەڕەفێکدا هەڵگژا کە هەندێ شروشیتاڵ و فەردەیەک نانەڕەقی کەڕواوی لێبوو.

نانەڕەقەکەیان داگرت و کەوتینە خرماندنی. من ئێستاش نازانم ئاخۆ دەبێ ماوەی چەند بووبێ ئەو نانەڕەقە لەو ژێرزەمینە بووبێ؟ ئەو نانە ڕەقە هەندێک برسێتی ڕەواندینەوە، بەڵام تا دەهات زیاتر تینوومان ئەبوو. بە تایبەتی من کە بەردەوام ئاوم لێئەڕۆیی. من ئێستاش ئەو دیمەنەم دێتەوە بیر کە لە سەر زەوییە کۆنکریتەکە(چەمەنتۆکە) ڕاکشابووم و حاجی وەلی لە تەنیشتمەوە بوو و لەبەر خۆیەوە ئەیوت" ئای خودایە،من ویستم چاکە و خێر بکەم و تووشی چی بووم". منیش بەردەوام هەر داوای ئاومم ئاکرد. یەکێک لە سەربازە ئێشکگرەکان، هاتە خوارەوە و بە زمانی عەرەبی داوای ئاوم لێکرد. ئەوە بوو سەربازەکە چووە سەرەوە و مەنجەڵێ فافۆنی پر لە ئاوی هێنا، گیراوەکان هەر کە بینیان پاسەوانەکە بە مەنجەڵێ ئاوەوە گەڕایەوە، هەموو بەرەو سەربازەکە ڕایان کرد بۆ ئەوەی ئاو بخۆنەوە. بەڵام سەربازەکە بە تووڕەییەوە کەوتە جنێودان پێیان و فەرمانی پێدان کە بکشێنە دوواوە. ئەوە بوو هەموو پاشەوپاش کشانەوە و هات ئاوەکەی کرد بە دەممەوە تا تێرم خواردەوە و ئینجا بەلادا هاتم و ئاگام لەخۆم نەما. من بە چاکی نازانم چەند بێئاگا بووم و بوورامەوە، بەڵام وەختێ لە دەنگی هاواری لێدانی دوو کەس بە ئاگا هاتمەوە کە بۆ ژێر زەمینەکەیان هێنان. بۆ بەیانی سێی نیسانی ١٩٩١ جارنەجار ئەهاتن و ناوێکیان ئەخوێندەوە.

لەگەڵ خوێندنەوەی ناوەکە، چاوی کەسەکەیان ئەبەستەوە و دەستیشیان لە پشتەوە ئەبەستەوە و ئەیانبرد. دوای ماوەیەک یان دەیانهێنایەوە و لە سەر پلەکانەوە بە شەق و لێدان فڕێیان دەدایە خوارەوە. یانیش نەدەهاتەوە. و پاش ماوەیەک لە بردنی ئەو کەسانەی کە نەدەهاتنەوە گوێمان لە دەستڕێژی گوللە ئەبوو ،ئەمەش وای لێکردین کە وای لێکبدەینەوە کە لەوانەیە گوللەباران بکرێن. ناو خوێندنەوە بەردەوام بوو. تا دوای نیوەڕۆ. دەوروبەری سەعات دوو بوو، ناوی منیان لەگەڵ حاجی وەلی و باوک و کوڕەکە خوێندەوە. من ئەوکات چل دینارم پێبوو و هەر ئەوەندە پارەیەشم شک ئەبرد و بەخشیمە زیندانییەکان،چونکە دڵنیا بووم لەوەی کە زەحمەتە بە سەلامەتی قوتار ببم. کە بردمانیان بۆ سەرەوە، چاویان بەستاینەوە، بەڵام دەستی منیان لەدواوە نەبەستەوە چونکە هەردوو دەستم سووتا بوون و خوێن و ئاویان لێئەڕۆیی. لەگەڵ سەرکەوتنمان لە ترسی ئەوە نەکا بکەوم، دووسەرباز ژێر باڵمیان گرتبوو، چونکە نەمئەتوانی بەباشی بڕۆم بەڕێدا و ناچاریشیان کردبووم بەو پێیە بریندارانەمەوە بەو بەوپلەکانەدا سەرکەوم.. ئەوان بەزمانی عەرەبی پێیان ئەوتم بەلای چەپ یان بەلای ڕاستدا،ڕاست بڕۆم یان چی بکەم. ئەو ساتانە، نەمانئەزانی بۆ کوێمان ئەبەن، بۆ ڕەمیکردن،یان بۆ شوێنێکی تر بۆ زیندانی کردنمان،یان بۆ دادگایی کردن؟ لە هەمان کاتدا

ئاگام لێنەبوو حاجی وەلی و باوک و کوڕەکەیان لێم جیا کردۆتەوە.پاش ئەوەی سێ - چوار قات سەرکەوتین،لە میانی پەڕۆکەی چاومەوە ڕووناکیم بینی. کاتێکیش سەربازەکان سڵاوی عەسکەرییان کرد، حاڵی بووم من لەبەردەم ئەفسەرێکی پلە بەرزدام. ئەفسەرە پلە بەرزەکە بەزمانی عەرەبی لێی پرسیم:

- **ناوت چییە؟**
- **منیش ناوی خۆم پێوت.**
- **عەبدوڵا پرسیارێکت لێئەکەم ئەگەر ڕاستم وەڵام بدەیتەوە ئەوا ئەتنێرم بۆ خەستەخانە و چارەسەرت ئەکەین،بەڵام ئەگەر بە ڕاستیش وەڵامم نەدەیتەوە ئەوا ڕەمیت ئەکەم.**

+ **قوربان ئەگەر مەجالم بدەیت دابنیشم ئەوا بە ڕاستی هەموو شتێکی بۆ ئەگێڕمەوە.**

- **باشە دابنیشە. پێمبڵێ بۆ وات بەسەر هاتووە؟**
- **قوربان ئەو ڕۆژەی سوپا گەڕایەوە خەڵکی هەموو هەڵهاتن و شاریان چۆڵ کرد. ماڵومنداڵەکەی منیش لەو چۆڵ بوونەی شار ترسان و کەوتنە شوێنی ئەو خەڵکە. منیش تکام لێیان کرد کە نەڕۆن و ماڵ بەجێ نەهێڵن،چونکە سوپا یارمەتیمان ئەدات خۆ نامانکوژێت. ئەوە بوو کەوتمە دوایان تا بیانگێڕمەوە. لە دەوروبەری گەڕەکی شۆڕش بووە تەقە،منیش چوومە پاڵ بەرمیلێک**

کەلەپێش ماڵێکدا دانرابوو،نەمزانی بەرمیلەکە نەوتی تیایە

.گوللەیەک بەر بەرمیلەکە کەوت و ئاگری گرت و منیش سووتام.

ئینجا دەبابەکان هاتن و تیماریان کردم و یارمەتیان دام.

- لە ڕۆژی یانزەی ئازاری ١٩٩١ لە کوێ بووی و چیت کرد؟

- ئەو ڕۆژە سەرلەبەیانییەکەی بووە تەقە، لەناو شار بووم و

نەموێرا بێمە دەرەوە، چونکە ئەترسام شار گەمارۆ درابێ بە دوای

سەربازی هەڵاتوودا بگەڕێن.منیش سەربازی هەڵاتوو بووم، تا

دەمەو ئێوارە وتیان تێکدەرەکان شاریان بەدەستەوەیە و ئەوسا

منیش چوومە دەرەوە.

- لەو ماوەیە لە یانزەی ئازاری ١٩٩١ تا سیویەکی ئازاری ١٩٩١ چەکت پێبووە؟

- بەڵێ چەکم پێبووە.

- چەکت لەکوێ پەیدا کرد؟

- براکەم دوو کلاشینکۆفی کڕیبوو بە دە دینار و دانەیەکی پێدام.

لەم کاتەیا یەکێک هات تەماشای سەر شانەکانی کردم تا بزانن

شوێنی قایشی (چەک)سیلاحی پێوەیە یان نا.

- ئەی بۆ سەربازی هەڵاتوو بوویت؟

- من لە ڕاستیدا سەربازی هەڵاتوو نەبووم.من سەرباز بووم لە

(جەهراء) لە کوەیت. کاتێ سەرۆکی فەرماندە فەرمانی کشانەوەی

هێزەکانی دەرکرد، ئیمەش کشاینەوە و گەڕاینەوە ناو عێراق و ئینجا مۆڵەتمان پێدرا تا بگەڕێینەوە ناو ماڵ ومنداڵمان. دوای تەواو بوونی مۆڵەتەکەم، نەمتوانی بگەڕێمەوە و بە یەکەکەمەوە پەیوەندی بگرم. چونکە لە باشوور بارودۆخی شارەکان ئاڵۆز ببوون.

- **لە چ وەحدەیەک بووی؟**
- **(ناو و ژمارەی وەحدە و لیوا و یەکە سەربازییەکانی ئەو کاتم بەباشی ئەزانی چونکە لە ڕێکستنەکانماندا بەردەوام مۆڵەتی سەربازیمان بۆ کادر و ئەندامانی ڕێکخراوەکەمان دروست ئەکرد) بۆیە ناو و ژمارەی وەحدەکەم پێوت.**
- **هیچ کەسێکت بینی موڵکی دەوڵەت تێک بدات؟**
- **نەخێر.**
- **چۆن نەتبینی؟**
- **چونکە لە ماڵەوە دەرنەئەچووم.**

ئینجا دوای نووسینەوەی وتەکانم،منیان بەرز کردەوە و بردمیانە دەرەوەی ژوورەکە و لە ڕاڕەوێک دایان نام. گوێم لێبوو بە زمانەکانی عەرەبی و کوردی و تورکمانی قسەیان ئەکرد. ئەکێک لێی پرسیم.

- **ئەوە بۆ وات لێهاتووە؟**

- وتم بە ئاگری بەرمیلی نەوت سووتام.

- درۆ ئەکەی، بە ئاگری دەبابەکانمان وات لێهاتووە.

- نا وا نییە .(لە ناکاوێکدا یەک شەقی زۆر بەهێز لە قەبرغەی چەپم درا و هەناسەی لێبڕیم. هەرئەوەندە وتم ئای باوە ئیتر وەخت بوو ببورێمەوە. گوێم لێبوو سەربازەکان جنێویان پێئەدام)

- یەکێک پێیوتم دوای سەعاتێکی تر گوللەبارانت کەین.

منیش لەبەر ئەوەی ئەزموونی ژێر زەمینەکەم هەبوو، ئەمزانی ئەوانەی نایانگەڕێننەوە بۆ ژێرزەمینەکە ئەوا گوللەباران ئەکرێن. ئەوەندەم زانی حاجی وەلیشیان هێنا و لەتەنیشتمەوە دایاننا. پرسیم ها حاجی چی بوو؟ وتی تازە تەواو گوللەبارانمان ئەکەن. حاجی لەبەر ئەوەی کەسێکی خواپەرست بوو، هەر دوعای ئەکرد. وە لەبەر ئەوەی خانەنشینی سەربازی بوو، زمانی عەرەبی بە باشی ئەزانی. کە حاجی وەلی وتی گوللەبارانمان ئەکەن،من چۆکم شکا. وتم حاجی داوای لێبووردن ئەکەم و ئیتر هیچ قسەیەکی ترم نەکرد، دیسانەوە گوێم لێبوو وتیان ئەمانە گوللەباران ئەکرێن. ئیتر هیچ گومانێکم نەما لەوەی کە دەرچوونمان نییە. حاجی هەرلەخوا ئەپاڕایەوە و دوعای ئەکرد. نیو سەعاتێکی نەبرد، باوک و کوڕەکەشیان هێناو لەتەنیشت منەوە دایان نان. ئەو باوک و کوڕە، هەر کە وشەی

گوللەبارانیان بیست .ئەوانیش وەزعیان تێکچوو. باوکە، ئەیوت" وەرە خوایە من ویستم پیاوەتی و خێر بکەم و ئەجرەکەشم گوللەبارانە،خوایە ڕەحممان پێبکەی بەسۆزی خۆت."ئەمجا ئێمەیان هەستان و لەڕاڕەوەکەیان دوور خستینەوە و بەرەو ئەو پەنا دیوارەی کە شوێنی ڕەمیکردنمانە بردیانین. سەرەتا قاتێک چووینە خوارەوە.دڵم خۆش بوو وتم بەرەو ژێرزەمینەکە ئەمانبەنەوە، کە قاتێکی تریش هاتینە خوارەوە، ئیتر زانیمان بەرەو ژێرزەمینەکەیە.ئەوسا لە بری ئەوەی دەرگای ژێرزەمینەکە بکەنەوە و فڕێمان بدەنە ژوورەوە، بەلایەکی تریاندا بردین. لێرەوە ترسەکەمان زیادی کرد و وەک دواتریش لەگەڵ حاجی وەلی قسەم کرد،ئەویش پێی وابوو کە ئەمە دووا قۆناغە و ڕەمیکردنەکەمان مسۆگەرە. بەڵام ڕێکەوت سەیرە و زۆر جار مرۆڤ ئەوەی پێشبینی ئەکات، شتێکی تر دەرئەچێت. دووایی زانیمان ئەم هەموو باسکردنە کە گوللەبارانتان ئەکەین...گوللەبارانتان ئەکەین...) بەشێک بوو لەو جەنگە دەروونییە کە دژ بە ئێمە بەرپا کرابوو. بەڵی لەبری ئەوەی لەپەنا دیوارەکە ڕامان بگرن و گوللەبارانمان بکەن، ئێمەیان لەسەر شەقامی شەست مەتری دانا و چاویان کردینەوە و دەستیان کردینەوە و بەرەڵلایان کردین و وتیان بڕۆنەوە بۆ ماڵەوە. ئەو چرکەیە، نە

چاوم بڕوایی ئەهات و نە گوێم متمانەی بەو وشانە هەبوو کە ئەیبیستن. باوک و کوڕەکە، داوای تراکتۆر و عەرەبانەکەیان کردەوە، نەیان دانەوە.حاجی وەلی داوای لەو ئەفسەرەکرد کە ئێمەی ئازاد کرد، یارمەتمان بدات لە گەیاندنەوەی من بۆ ماڵەوە .ئەوە بوو لەو کاتەیا پیکابێکی تۆیۆتای سپی بەسەر شەقامی شەست مەتریدا تێئەپەڕی. ئەفسەرەکە، ڕایگرت و پێیوت کە ئێمە بگەیێنێتە گەڕەکی حەی سەدام. شوفێری پیکابەکە کە برای سەرۆک جاشی ئەو کات وەهاب عەیشێ بوو، وتی قوربان بەنزینم نییە. ئەفسەرەکە بە توورەییەوە پێی وت" گەواد..بەنزینم نییە چییە.دەی بیگەێنەوە بۆ گەڕەکی حەی سەدام. شوفێرەکەش ملکەچانە وتی بەسەرچاو قوربان . ئەوە بوو، ئێمە سواری ئەو پیکابە سپییە بووین و بەرەو ماڵ. بەڵام هێشتا نەگەیشتبووینەوە نزیک ماڵ شوفێرەکە سەیارەکەی ڕاگرت و وتی بەنزینم نییە و لەوە زیاتر ناڕۆم. حاجیش بە ناچار ئەو مەسافەیە لە کۆڵی خۆی نام و بەرەو ماڵی خۆی بردمیەوە.

سووتانی بێ چارەسەر بۆ ماوەیەکی درێژ

کە گەیشتینە ماڵەوە،وامان زانی تازە لە دایک بووینەتەوە. لە یەکێک لە ژوورەکان، ماڵی حاجی وەلی جێگایەکیان بۆ ڕاخستم و چێشتیان لێنا و چایان بۆ هێناین و جگەرەیان داینێ. ئیتر دڵنیاییم وردە وردە بۆ گەڕایەوە و هەستم کرد لەجێگایەکی ئەمیندام بە تایبەتیش کە کاک سەڵاحی کوڕی حاجی وەلی کە لە شارەکانی باشوور سەرباز بوو و گیری خواردبوو گەڕابۆوە. خەڵکیش پەیتا پەیتا ئەگەڕانەوە بۆ ماڵەکانیان و هەستت ئەکرد، شار وەختە جموجۆڵی تێبکەویتەوە. لەگەڵ ئەوەشدا سوپای ڕژێمی بەعس لە گەڕەکان و جادەکان و ناو شار بوون و بەردەوام داوای ناسنامەیان لەخەڵک ئەکرد و شەوانیش ئەبووە تەقە و هەندێ جاریش ئەیاندایە سەر ماڵەکاندا. بۆیە ئەو ترسە بڕێک نیگەرانی کردبووم. بۆیە زۆر سوودم لە کاک سەڵاح بینی چونکە ئەو جلی سەربازی ئەپۆشی و ئەیتوانی بە ئاسانی بچێتە ناو شار. کاک سەڵاحم نارد بۆ ماڵەکەی خۆم تا بزانی دەروجیران هاتونەتەوە یان نا، هەروەها ماڵەکەم ماوە یان نا؟ ئەوە بوو کاک سەلاح کە گەڕایەوە وتی هەندێ لە دراوسێکانت هاتوونەتەوە. ماڵەکەشت هەموو لەشوێنی خۆیەتی، تەنها جل و بەرگی ناو کەنتۆرەکاتان فڕێ دراونەتە دەرەوە. پاش گوزەراندنی زیاتر لە دە ڕۆژێک لە ماڵی حاجی وەلی،خێزانی ئەوسام دایکی ئالا

گەڕایەوە. کە ئالآی کچم هاتەوە و قسەم لەگەڵی کرد ،ئەو منداڵە تەمەن دوو ساڵە دەنگی ئەناسیمەوە بەڵام خۆمی ئەناسییەوە. ئالا بە دەوری جێگاکەم دەسوڕایەوە و تووشی سەرلێشێوان ببوو. دەنگ دەنگی باوکی بوو و جەستەش شتێکی تر کە نەیئەناسییەوە. هەرجۆرێک بێ دوواتر بە یارمەتی حاجی وەلی بە عەرەبانەیەکی دەستی منیان گەیاندەوە ماڵی خۆم.

کە چوومەوە ماڵی خۆم، چونکە لە دەست کورتییەکی لە ڕادەبەدەردا ئەژیام، نە خواردنێکی باش هەبوو نە داو و دەرمان هەبوو بۆ چارەسەرکردن. منیش بێچارەسەری مامەوە. لە ڕێگەی دراوسێ و گەڕانی دایکی ئالا بە ماڵەکاندا، بۆ پەیدا کردنی داو و دەرمان، هەندێ دەرزیمان پەیدا کرد و دایکی ئالا ئەو دەرزییانەی لێئەدام. شتێکیش زۆر دەیترساندم.ئەویش دەنگی دەرگا بوو. ئەو ترس و لە دەرگا کوتانەی یەکەم شەو تا ماوەیەکی زۆریش لەگەڵما مایەوە.

ڕۆژێکیان دایکی ئالام نارد بۆ گەڕەکی نەورۆزی ئێستا و(حەی عەسکەری) جاران، تا بچێت بزانێ ماڵی خاتوو هەمینی خوشکم لە ماڵەوەن. بۆ ئەوەی هەم هەواڵی منی پێ بڵێ و هەم ئەگەر دەرزی و دەرمانێکیش هەبوو بۆمی بهێنێ؛ کە گەڕایەوە و هەمینی خوشکیشم هات و پێی ڕاگەیاندم لێبووردنی گشتی هەیە بۆ ناچی بۆ مەعەسکەر و

کاغەزێکت بۆ بکەن و بتنێرن بۆ خەستەخانە. منیش ڕازی بووم و هەمینی خوشکم عەرەبانەیەکی هێنا و بە تانییەکیان لە سەر ڕاخست و بردمیان بۆ سەربازگە (مەعەسکەر).دووری نێوان ماڵی ئێمە و سەربازگە، نزیکەی چوار کیلۆمەتر ئەبوو.ئەو خوشکە خۆشەویستەم کەوتە پاڵنانی عەرەبانە و تا سەربازگە نەوەستا. لە تەنیشت سەربازگە، عەرەبانەکە شکاو تایەیەکی دەرچوو. هەر چۆنێک بێت ناوی خۆم نووسی و کاغەزێکیان بۆ نووسیم گوایە سەربازم و بریندارم و بۆ چارەسەر بمبەن بۆ موسڵ. لە ناو سەربازگەکەدا چوار – پێنج پاسی درێژ وەستابوون و سەربازی برینداریان ئەگواستەوە بۆ شاری موسڵ،ئەو سەربازە بریندارانەی کەلە شەڕی کۆڕێ پێکرابوون. بۆیە منیشیان سواری پاسێک کرد و هەمینی خوشکم و خێزانی پێشووم چاوەڕوان بوون پاسەکە بکەوێتە ڕێ و ماڵئاوایم لێبکەن. منیش لەو ساتەدا بڕیارم دا لە پاسەکە دابەزم و نەڕۆم بۆ موسڵ. ئەویش لەبەر دوو هۆ:

یەکەم : من خۆم سەربازی هەڵاتوو بووم و پێش ڕاپەڕین فەرمانی گرتنم دەرچوو بوو، ترسام ئەو لیستەی ناوەیان لابێ و بێسەروشوێنم بکەن.

دووەم : من کورد بووم و لەو ڕۆژەیا کورد بەدەگمەن سەرباز بوو و ئەمەش لای دەسەڵاتدارانی ڕژێم. جێگەی گومانە.

بۆیە لە پاسەکە دابەزیم و پێموتن با بڕۆینەوە بۆ ماڵەوە. خوشکم پرسی ئەی بۆ ناچی بۆ چارەسەرکردن؟ وتم هیچ متمانەیان پێناکەم. نامەوێ بڕۆم. ئەوە بوو کە گەڕاینەوە لای عەرەبانەکە بینیمان بەتانییەکەمان دزرابوو. بەهەر نرخێک بوو گەیشتینە ماڵی خوشکم و لەوێشەوە بە لۆرییەک لە پێشەوە سوار بووین و گەیشتینەوە ماڵی خۆم. لەم ڕۆیشتنە بۆ سەربازگە، یەک شتم قازانج کرد، ئەویش کاغەزێک بوو کە کیتابێکی ڕەسمی بوو لە سەربازگەی هەولێرەوە بۆ موسڵ وەک سەربازێکی بریندار بۆ چارەسەرکردن ئاماژەم پێکرابوو.

من ئیتر لە ماڵ مامەوە و هەر بە دەرزی و مەڵهەم خۆم ڕاگرتبوو. لەگەڵ ئەوەشدا بیستبووم کە سووتان ئەگەر بکرێتە ناو سابوناوی شلەتێنەوە بەتایبەتی سابوونی ڕەقی ئەوا ئەو سابوناوە لە گەشەکردنی بەکتریا، ڕێگری دروست ئەکات و نابێتە هۆی بۆگەن بوونی برین بە تایبەتی کە هیچ چارەسەرێک لە ئارادا نەبێت. ئەوە بوو سابوناویشم بەکار ئەهێنا. چەند ڕۆژێک بەم جۆرە تێپەڕی تا لە ناکاو کاک قادر حەسەنی خوشکەزام کە لە هەڵمەتی گیرانی شاری کەرکووک لە لایەن (عەلی کیمیایی)یەوە گیرابوو و دوور خرابۆوە بۆ خوارووی عێراق، لەبیست و دووی نیسانی ١٩٩١پەیدا بوو و هاتەوە. هاتنەوەی کاک قادر، لەگەڵێ ڕووەوە بۆ من مایەی خۆشحاڵی بوو وەکو :

یەکەم : بەسەلامەتی گەڕایەوە.

دووەم: هاودەمێکم بۆ پەیدا بوو و لەو تەنیاییە کوشندەیە ڕزگارم ئەکات.

سێیەم : کاک قادر خۆی یاریدەدەری پزیشکە و ئەتوانێ بەوردی چارەسەرکردنم سەرپەرشتی بکات.

ئەوە بوو دوای یەک- دوو ڕۆژ لە هاتنەوەی کاک قادر، باوکی کۆچکردووم لە قەڵادزێوە گەڕایەوە و ئیتر دەورم ئاوەدان بۆوە. دوای ئەویش زبێدەخانی خوشکیشم هاتەوە.

بارودۆخی سیاسیش تا دەهات ئاڵوگۆڕی بەسەردا هات و وتووێژی نێوان بەعس و بەرەی کوردستانی ئەوکات زەمینەی گەڕانەوەی زیاتری خەڵکی بۆ ناو شار و بۆ ناو ماڵوحاڵیان خۆشتر کرد. لەگەڵ قەرەباڵغبوونەوەی زیاتری شار، ترسی هەڵکوتانە سەر ماڵان بە شەوان کەم بووەوە، بەڵام کۆتایی پێ نەهات. خزمو کەس و کاریش وردەوردە پەیدا بوونەوە. کاک سەباح کە کوڕە خزمێکم بوو و یاریدەدەری پزیشک بوو، هاتە سەردانم و دەستەکانی بینیم و وتی پێموابێ دەستەکانت تووشی گانگرین بوونە و ئەگەر نەیبڕنەوە باشە. ئەو ڕۆژە زۆر خەمبار بووم و بەپێویستمان زانی خۆم نیشانی دکتۆرێک بدەم. بەڵام بە من و باوکم و کاک قادر پانزە دینارمان لە گیرفاندا نەبوو تا بچین بۆ لای دکتۆر. ناچار نەڕۆیشتم و مامەوە تا لە ڕێگەی زبێدەخانی خوشکمەوە، کاک فەخرەدین عەزەددینمان

دۆزییەوە کە ئەویش یاریدەدەری پزیشک بوو و بەڵام لە سووتان و برینی سووتان شارەزایی زۆری هەبوو. کاک فەخرەدین زۆر مەردانە هات و کەوتە چارەسەرکردنی دەستەکانم. چارەسەرکردنێک بێ بەنج و بێ حەبی ئازار شکێن. دوای ئەوەش خێزانی ئەوسام(دایکی ئاڵا)مووچەی وەرگرت و توانیمان هەندێ شتی پێویست بکڕین و وردە وردە ئومێدم پەیدا کرد کە دەستەکانم چاک ئەبنەوە. جێی ئاماژەیە لەو ڕۆژانەدا من لەسەر مووچەیەکی لەئەندازەبەدەر کەمی دایکی ئاڵا و یارمەتی کەسوکار و دۆست و برادەر، ئەژیام و چارەسەری دەستەکانم ئەکرد.

کاک فەخرەدین ئەو کارەی بۆ پارە نەئەکرد. ئەو وەکو کارێکی مرۆڤانە ئەرکی خۆی ئەنجام ئەدا. هەرچەندە کاک فەخرەدین نینۆکێکی پەنجە گەورەی دەستی چەپمی هەڵکێشا، بەڵام دوای ماوەیەک هەستم ئەکرد دەستەکانم خەریکن پێستێکی سوور و پەمبەیی لە ژێرەوە دەهێنێتەوە. لەم کاتانەیا بوو ڕێکخراوی ڕەوتی کۆمۆنیست بە بڕی ٣٥٠ دینار یارمەتی دام کە توانیم خواردن و پێداویستی داو و دەرمانی پێبکڕم.

ڕێکخراوی ڕەوتی کۆمۆنیستی ئەوسا، تا ئەندازەیەک وەفادار بوون و هەوڵیان دابوو لەڕێگەی سازمانی کوردستانی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران-کۆمەڵەوە لە ناو شارەوە دەرم بکەن و بمگەیننە مەقەڕی کۆمەڵە بۆ ئەوەی لە ژێر دەستی حکومەت ڕزگارم بکەن و بشتوانن چارەسەرم بکەن.

یەکەمجار کۆمەڵە ڕازی ببوو،بەڵام دواتر لە ترسی تێکچوونی پەیوەندییەکانی لەگەڵ بەعس ئەو کارەیان بۆ ڕەوت نەکرد. ئەوە بوو ڕەوت جارێک کاک سەمیر نووریان ناردەوە بۆ لام و جارێکی تریش کاک ئەکرەم مەحمودیان نارد. لەگەڵ کاک قادر و کاک ئەکرەم لە هەولێر بە سواری کۆستەرێک بە نەفەرات چووین بۆ دیانا و ڕانیە و لەوێشەوە بۆ دۆڵی گوڵان. ڕەوت لە نزیک مەقەری کۆمەڵە لەتەنیشت ئێزگەی ڕادیۆی ڕێکخراوی وەحدەتی کۆمۆنیست، دوو چادری هەڵدابوو. من نزیکەی دوو – سێ هەفتە لەو چادرە بووم و کاک ئەکرەم مەحمود خزمەتی پێی ئەکردم. هەرچەندە کاک ئەکرەم، ئەو کارەی وەکو کاری ڕێکخراوەیی ئەکرد، بەڵام من سوپاسی ئەکەم و ڕێزم هەیە بۆ ئەو خزمەتەی کە کردووی.

من ڕۆژانە لە چادرەکەمەوە بۆ چارەسەرکردن ئەچووم بۆ مەقەری کۆمەڵە بۆ لای دکتۆر. وەزعم تا دەهات باشتر ئەبوو و چونکە خۆراکیشم گۆڕابوو و خواردنی باشم ئەخوارد. دەستەکانم برینەکانی ڕۆژ بە ڕۆژ بچووکتر ئەبوونەوە. دوای سێ هەفتەیەک دووبارە گەڕامەوە بۆ هەولێر. جێو شوێنی سوپا و حکومەتی عێراق تا دەهات لە هەولێر بەرتەسکتر ئەبۆوە.ڕۆژ نەبوو ئەمنێک نەکەوێتە بەر پەلاماری خەڵک و تەنانەت وای لێهات ئەمنەکان نەیانئەوێرا بێنە ناو بازاڕ. ژیانیش تا دەهات ئاسایی تر ئەبۆوە. هەروەها ئەوەشم هاتەوە بیر کە لە ڕێگەی هاوڕێی ئازیز

کاک تەها قەڵادزێیی کە ئەو کات ماڵیان لە ڕانیە بوو،حیزبی سۆسیالیستی کوردستان بە بڕی ٣٠٠ دینار یارمەتییان دام.

لەگەڵ هەرچی زیاتر ئاسایی بوونەوەی ژیان، وەزعی ئابووری بەرەو خراپی ئەڕۆیشت و نەمئەزانی چی بکەم و چۆن بەکارێک خۆم سەرقاڵ بکەم. بۆیە بەو دەستانەوە هیچ کارێکم پێنەئەکرا. ئیتر کاریگەری ئەم سووتانە لە ڕووی جەستەیی و دەروونییەوە، کاری خۆی لێمکرد. لەگەڵ تێپەڕبوونی کات دەستەکانم بەرەو چاکبوونەوە ئەچوون و ڕۆژێکیان لەگەڵ ماڵ ومنداڵ چوومەوە سەردانی ماڵی دایکی ڕووناک و سەرم لێیان دا و بەسەریانم کردەوە. ئەو کات بوو کە دایکی ڕووناک خان پێیوتم کە ئەو ڕۆژەی لەگەڵ حاجی وەلی ڕۆیشتی، بۆ ئێوارە گاردی کۆماری هاتن و پرسیاری تۆیان ئەکرد و وتیان کوا بریندارەکە لە کوێیە. منیش پرسیم چۆنیان زانی من لە ماڵی ئێوە بووم؟ وتی " مەلای مزگەوتەکە- مەلای مزگەوتی سپی- خەبەری لێمان داوە گوایە ئێمە پێشمەرگەمان لە ماڵ بووە و چارەسەرمان کردووە" دایکی ڕووناک درێژەی دایێ و وتی:" پیاوەکانی گاردی کۆماری گەلێ گەڕان و هیچیان نەدۆزییەوە و تەنها لەفافی خوێناویان دۆزییەوە، وتیان ئەی بریندارەکە لە کوێیە؟ وتمان ئەوە هی ئێمە نییە و هیچ بریندارێکیش لێرە نەبووە."

ساڵی دووهەزار ٢٠٠٠ کاتێک بەسەردان لە کەنەداوە چوومەوە بۆ کوردستان.لەگەڵ خوشکەزای ئازیزم کاک قادر حەسەن، چوومەوە ئەو خانووە بۆ ئەوەی سەر لە ماڵی دایکی ڕووناک بدەم، بەڵام بەداخەوە لەوی نەمابوون و هیچ سۆراخێکیانم دەست نەکەوت و ئێشتاش نازانم لە کوێ ئەژین و چییان بەسەر هاتووە. بەو هیوایەم هەموویان سەلامەت بن و لە هەر کوێیەکن سڵاوی منیان لێ بێت.

هەرچی سووتانی لۆرییەکەشە وەکو ئەفسانەی لێهاتبوو. من ئەو ڕۆژانە لە ترسی بڵاوبوونەوەی پیاوانی ڕژێم لە ناو هەولێر و دەست نەپاراستن لە کوشتنی خەڵکی شەریف و شۆڕشگێڕ ، چیرۆکی سووتانەکەم ئەگێڕایەوە بۆ سووتانی سەیارەکەم لە کاتی بەنزین تێکردندا. ڕۆژێکیان سواری تاکسییەک بووم و کابرای لێخوڕ لێی پرسیم دەستت بۆ وای لێهاتووە؟ منیش پێموت سەیارەکەم ئاگری تێبەر بوو و سووتام. ئەویش وتی برام شوکور بە. تۆ چیت دیوە. منیش پرسیم چۆن؟ وتی لە ڕۆژی گرتنەوەی شاری هەولێر لۆرییەک لای فندق شیراتۆن نازانم تەیارە لێیدابوو ،گووللە تۆپی لێی کەوتبوو. چل – پەنجا کەسی تێدا سووتا و یەک نەفەری تێدا قوتار نەبوو. تۆ مەمنوون بە برام مەمنوون بە.

تەلەفیزیۆنی گەلی کوردستان و
چاوپێکەوتنێک لەساڵیادی ڕۆژی هەولێر

لە ساڵیادی کارەساتەکەدا واتە سیویەکی ئازاری ۱۹۹۲ بێژەری ئەو سەردەمەی تەلەفیزیۆنی گەلی کوردستان خاتوو دڵپاک تاهیر کاوانی و کامیرامانێک هاتنە ماڵی کاک نەوزاد لە خانووەکانی کارگەی ڕستن و چنینی هەولێر لەگەڕەکی حەی عومال بۆ چاوپێکەوتن لەگەڵ ئەندامانی ماڵی کاک نەوزاد. منیش کە دراوسێیان بووم و ڕزگاربوویەکی ئەو کارەساتە بووم، بانگ کرام بۆ ماڵی کاک نەوزاد بۆ ئەوەی چاوپێکەوتنم لەگەڵدا ساز بکرێت. ئەوە بوو لە ماڵی کاک نەوزاد کۆبووینەوە و دەستمان کرد بە چاوپێکەوتنەکە. سەرەتا دڵپاک تاهیر ویستی هەندێ قسەم پێبڵێ تا منیش بیانڵێم،ئەویش لە نیەت پاکی و دڵسۆزی خۆیەوە بوو بۆ کۆمەک کردنم،بەڵام من دڵپاکم دڵنیا کرد، لەوەی کە کێشەم لە قسەکردندا نییە.

ئەوە بوو دڵپاک بەو پرسیارەی خۆی دەستی پێکرد : سەبارەت بەو ڕووداوە و ئەو کارەساتە دڵتەزێنە کە خۆت یەکێکی لە قوربانییەکان

هەستت چییە؟ پرسیارەکە لەم شێوەیە بوو، بەڵام مەرج نییە سەدلە سەدا بووبێ. منیش کەوتمە قسە کردن و باسکردنی ڕووداوەکە:

ئێمە لە کاتێکدا لە ساڵڕۆژی ئەو کارەساتە دڵتەزێنەی ڕۆژی هەولێر، یادی ئەو مرۆڤە ئازیزانە ئەکەینەوە کە بە دەستی سوپای خوێنڕێژی بەعس شەهید کران، جگە لە دەرکەوتنی سیمای دڕندانەی ئەو ڕژێمە دژی ئینسانییە هیچێ تر نییە. ڕژێمێک کە لەوەتەی هاتۆتە سەر تەختی دەسەڵات، لە سەر کوشتن و بڕین و سەرکوتکردن ولەسێدارەدان وەستاوە. ڕژێمی سەدام دەستی سوورە بە خوێنی هەزاران هەزار مرۆڤی کورد و لە سەر ئێسک و پروسکی ژیانی ئێمەی مرۆڤ. .مێژوویەکی بۆ خۆی نەخشاندووە......تاد

من ئیتر وردکاری قسەکانی خۆم لە یاد نییە. بەڵام ئەزانم زۆر لەوە زیاترم وت و دڵپاکیش زۆر قسەکانی منی پێخۆش بوو و تەنانەت کاتێ لە تەنیشت کامیرامانەکەوە وەستابوو و من خەریکی قسە کردن بووم،بە دەست ئیشارەتی بۆ ئەکردم و ئەیوت زۆر باشە بەردەوام بە، دەستت خۆش بێ و شتی تری لەم جۆرە. کاتێکیش چاوپێکەوتنەکان لە تەلەفیزیۆنی گەلی کوردستانەوە پەخش کرا بەم شێوەیە بوو.

یەک : وتوێژ لەگەڵ ئەو برا بەڕێزەی کە لەگەڵ منداڵەکەی لە لۆرییەکە دەربازیان بوو و لە پەنای دیوارێکی خانوویەکی مەحەتە لەگەڵ کاک نەوزاد بینیمن.

دوو : وتووێژ لەگەڵ خوشکێکی کاک نەوزاد کە لە کارەساتەکەدا نەبوو.

سێ : وتووێژ لەگەڵ دوو برای کاک نەوزاد،کە یەکێکیان کاک چەتۆ بوو و ئەویتریان کاک خەبات بوو کەلە وڵاتی سویدەوە بەسەفەر گەڕابۆوە.

چوار : منیش (عەبدوڵا سلێمان) چاوپێکەوتنەکەم قرتێندرا و لێنەدرا. تەنها لەبەر ئەوەی ئەندامی (ی ن ک) نەبووم و مرۆڤێکی خاوەن هەڵوێستی شۆڕشگێڕانە بووم.

لێنەدان و قرتاندنی چاوپێکەوتنەکەی من لە کەناڵی گەلی کوردستانەوە، تەنها نیشانەی بڕوای قوڵی (ی ن ک)ە بە پێشێلکردنی ئازادی بیروڕا و ئازادی سیاسی بوو!! ئەگەر نا ئەبێ چ هۆیەک هەبێ منێک لە ناو لۆرییەک کە بووە ڕەمزی بەرگری مرۆڤی کورد و هێمای دڕندەیی سوپای ڕژێمی بەعس، چاوپێکەوتنەکەم لاببردرێت و چاوپێکەوتنی کەسانی تری لە شوێن دابنرێت کە فریان بەو ڕۆژەو بەو کارەساتەوە نەبووە. ئەو بێشەرمییەی - کەناڵی تەلەفیزیۆنی گەلی

کوردستان کە ئەگەر چاوێک بەئەرشیفی ساڵی ١٩٩٢دا بخشێنن و چاوپێکەوتنەکەم ئەبیننەوە کە من لە بێجگە دژایەتی کردن لەگەڵ ئەو کارەساتە و مەحکوک کردنی ڕژێمی بەعسی خوێنرێژ هیچی ترم نەکردووە - خۆی بەشێکە لە کارنامەی سیاسی و سیاسەتی ملهوڕانەی (ی ن ک).

ئێستا لەکاتێکدا کە هەژدە ساڵ بەسەر ئەو چاوپێکەوتنەدا تێپەڕیوە و من خەریکی نووسینەوەی ئەو بەسەرهاتەم، بایی موویەک تێڕوانینم سەبارەت بە سیاسەتی (ی ن ک) نەگۆڕاوە و بەشانازیشەوە ئەتوانم بڵێم کە بۆچوونەکانمدا سەبارەت بەو لایەنە لە ڕابردوودا لەجێی خۆیدا بوون و دروست بوون.

گەڕان بە دوای چارەسەری بنەڕەتی و سەرهەڵگرتن بەرەو هەندەران

دوای چاکبوونەوەی برینەکانی دەستەکانم و سەقەت بوونی دوو پەنجەی دەستی ڕاستم و سەرهەڵدانی ئازارێکی زۆر لە جومگەکانی پەنجەکانم و

هەروەها دوای ئەوەی چەندین شوێن و دکتۆرم بەسەرکردەوە بۆ چارەسەرکردن. بڕیارم دا زۆر بەجیددی بکەومە سۆراخی دۆزینەوەی ڕێگاچارەیەک. سەرەتا لە پێنجوێن لە ساڵی ١٩٩٢ سەردانی نەخۆشخانەی"نەتەوە یەکگرتووەکان UN"م کرد. لەو نەخۆشخانەیەدا دکتۆرەکان پێیان ڕاگەیاندم کە چارەسەری دەستی منیان پێناکرێ و چارەسەر لەوانەیە لە شارەکان هەبێ یان لە دەرەوەی عێراق چارەسەر بکرێ. دواتر سەردانی چەند دکتۆرێکی شارەزام کرد لە نەخۆشخانەی دیانە و لەوێش هیچ هیوایەکیان پێنەدام. پاشان چوومە کلینیکی دکتۆر مەحەمەد باجەلان لە کلینیکی تایبەتی خۆی لە شاری هەولێر. دکتۆر باجەلان دکتۆرێکی زیرەک بوو، پێی ڕاگەیاندم کە ئەتوانێ پەنجەی دۆشاومژەی دەستی ڕاستم، ڕاست بکاتەوە و پەنجە بچووکەکەی دەستی ڕاستیشم چاک بکاتەوە.(دکتۆر محەمەد باجەلانیش بەداخەوە لەلایەن تۆڕی بەکرێگیراوانی بەعس کوژرا و بووە قوربانی دەستی ڕژێمی بەعس). دووا جار گەیشتمە ئەو قەناعەتەی کە ملی ڕێگا بگرم بەرەو هەندەران. بەر لەچوونە دەرەوەم بەرەو هەندەران، خانووەکەی کارگەی ڕستن و چنینم فرۆشت و لە گەڕەکی مەنتکاوە خانوویەکی بچووکم پێکڕی لەگەڵ پاسێکی(ڕیم) مۆدیل ١٩٧٥تا بتوانم گوزەرانیماڵومنداڵ دەربهێنم. ئیتر کە ئازاری جومگەکان بەردەوام بوو،ئەوە بوو خانووەکە و ڕیمەکەم فرۆشت

و ماڵوحاڵم هەراج کرد و بەرەو تورکیا چووم و لەوێشەوە دوای چوارده مانگ گەیشتمە کەنەدا و لە دەوروبەری کۆتایی ساڵی ١٩٩٥ لە شاری ڤانکۆڤەر نەشتەرگەری بۆ دەستی ڕاستم کرا .

دادگای باڵای تاوانەکان و
سەرکوتکردنی شاری هەولێر(نامەکان و ئیمەیڵەکان)

لە مانگی کانوونی یەکەمی 2009 کە هەژدە ساڵ و نۆ مانگ ساڵ بەسەر ڕۆژی هەولێردا، تێپەڕ بووە لە ڕۆژی 29ی کانوونی یەکەمی 2009 لە کەناڵی سەتەلایتی (العراقية) دا دادگای باڵای تاوانەکان لەسەر کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر دانیشتنێکیان ئەنجام دا. منیش کەوتمە خۆ ئامادەکردن و پەیوەندی گرتن بەلایەنە پەیوەندیدارەکان بۆ ئەوەی وەکو شایەدحاڵێک لەپێناو بەهێزکردنی ئەو کەیسە دا لە دادگا ئامادە بم . بۆ ئەو مەبەستە لە ڕێگەی هاوڕێی بەڕێزم کاک (عەلی مەحموود) بەرپرسی یەکەمی ڕیکخراوی چاک، ژمارە

تەلەفۆنی کاک گۆران ئەدهەمم پەیدا کرد و لە ڕێگەی کاک گۆرانیشەوە، ژمارە تەلەفۆنی بەڕێز عەبدولڕەحمان زێبارم دەست کەوت. ئەوە بوو هەوڵمدا بە کاک عەبدولڕەحمانەوە پەیوەندی بگرم، بەڵام سەرکەوتوو نەبووم. بۆیە تەلەفۆنم بۆ خوشکەزام کاک قادر حەسەن بەرزنجی کرد و داوام لێکرد پەیوەندی بە کاک عەبدولڕەحمانەوە بگرێ. ئەوە بوو کاک قادر بە کاک عەبدولڕەحمان زێبارییەوە پەیوەندی گرت.کاک عەبدولڕەحمان بەکاک قادری وتبوو بە کاک عەبدوڵا بڵێ ئیمەیڵم بۆ بنێرێ و ناوی تەواو و ئەدرێس و ژمارە تەلەفۆن و ئیمەیڵ ئەدرێسی خۆیم بە زوویی بۆ بنێرێ. ئەوە بوو هەر ئەو ڕۆژە، نامەیەکم نارد بۆ بەڕێزیان و هەر چاوەڕوان بووم کەچی هیچ دەنگی نەبوو. ئەوە بوو تەلەفۆنم بۆ کرد و قسەم لەگەڵیا کرد و جوان بۆم شیی کردەوە کە من کێم و چۆن لە ناو ئەو لۆرییەی کە شایەدحاڵەکە لە دانیشتنی دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق باسی کرد، ڕزگارم بووە. و پێموت ئیمەیڵم بۆت ناردووە، تکایە بیخوێنەوە .وتی من لە سەفەرم لە دهۆکم و بەسەرچاو وەڵامت ئەدەمەوە. هەروەها لێی پرسیم ئەگەر ناوت بنووسم ئامادەی بێی بۆ بەغدا؟ وتم بەڵێ ئامادەم بێم بۆ بەغدا.ئەویش وتی باشە بەسەرچاو. دواتر ماوەیەکی تر چاوەڕێم کرد و دەنگی هەر نەبوو تا لە هەژدەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠ ئیمەیلێکی بۆ ناردم و وەڵامی دامەوە و

پێیّ ڕاگەیاندم کە وەکو شاهێد دامدەنێن. منیش ئیمەیلێکی دەستخۆشیم بۆ ناردەوە .

دەقی نامەی ژمارە یەکی عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ) بۆ پارێزەر عەبدولڕەحمان زێباری لێپرسراوی کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر ،لە دادگای باڵای تاوانەکانی حکومەتی عێراق.

لە نووسەر و شاعیر عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)ەوە

بۆ

بەرێز پاریزەر عەبدولڕەحمان زێباری

من ناوم(عەبدوڵا سلێمان موحەممەدئەمین)ە و خەڵکی شاری کەرکووکم و دانیشتووی شاری ڤانکۆڤەرم لە وڵاتی کەنەدا. وە یەکێکم لە قوربانییەکانی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر لە سیویەکی ئازاری ١٩٩١

ئەمڕۆ سێشەممە بیست و نۆی کانوونی یەکەمی ٢٠٠٩ لە ڕێگەی سەتەلایتی (العراقیە) دانیشتنێکی دادگای باڵای تاوانەکانی حکومەتی عێراقی فیدڕاڵم بینی، کەسەبارەت بە سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر بوو، وە بەتایبەتیش گوێم بۆ گەواهیدانی بەڕێزێک گرت کە باسی لە لۆرییەک ئەکرد کە لە سیویەکی ئازاری ١٩٩١ لە شاری هەولێر

لەلای ئوتێلی شیراتۆن سووتا بوو. هەروەک گەواهیدەرەکە ئاماژەی پێکرد،ئەوکاتەی کە بەڕێزی بەتەنیشت لۆرییەکەوە تێپەڕیوە، بینیویەتی ئەو لۆرییە خوێنی لێئەچۆڕا و ژمارەیەکی زۆر خەڵکی تێدا سووتا بوو. من سەرەتا ئەمەوێ ئەوە بۆ جەنابتان ڕوون بکەمەوە کە کارەساتی ئەو لۆرییە هێندە نامرۆڤانە بوو کە دوواتر بەهۆی ئەو کارەساتەوە ئەو ڕۆژە بە (ڕۆژی هەولێر) ناو نرا. منیش یەکێکم لەو قوربانیانەی ئەو کارەساتە و یەکێکم لە ڕزگاربووانی ناو ئەو لۆرییە. تەنانەت تەلەفیزیۆنی گەلی کوردستانیش لە یەکەمینساڵیادی ئەو کارەساتەدا سەبارەت بەو ڕووداوە نامرۆڤانەیە کەلەمێژووی مرۆڤایەتیدا وێنەی کەمە، چاوپێکەوتنێکی لەگەڵدا ساز کردم .

من سەرباری دەستخۆشی کردن لەو گەواهیدەرە بەڕێزە، داوام وایە ئەگەر ئەگونجێ ئەو کەسانە بنێردرێنە بەغدا و بچنە هۆڵی دادگای فیدراڵەوە کە قوربانی ڕاستەوخۆی تاوانەکانن و هێشتا زیندوون و ماون و وردکاری تاوانەکانیان لەیادەوەریدا ئەژێت. من لە سیویەکی ئازاری ١٩٩١ دا سووتام و دوو ڕۆژ پاشتریش لە دووی نیسانی ١٩٩١ هەر بەو برینداری و سووتاوییەوە، لەلایەن سوپای ڕژێمی پێشووەوە گیرام و دادگاییش کرام. ئێستاش هەردوو دەستەکانم لەگەڵ دەموچاوم و پێیەکانم سووتاون ، ئامادەم بێمەوە بۆ کوردستان و بچمە بەغدا بۆ گەواهیدان لەسەر ئەو

تاوانە و چەندین تاوانی تری سوپای ڕژێمی پێشوو و ئەو سەدەها کوژراوانەی کە بە چاوی خۆم بینیمن:

یەک : ئەگەر زەمانەتی پاراستنی گیانیم بکرێ.

دوو : ئەگەر بتوانرێ پارەی بلیتەکە و مەسرەفی ئەو چەند ڕۆژەی لە عێراقم بۆم بگێڕنەوە ئەویش چونکە من لە وڵاتی کەنەدا وا بۆ ماوەیەک ئەچێ بێکارم و ئیش ناکەم. ئەگەر کارم بکردایە، ئەم داوایەم نەئەخستە بەرچاو.

سێ : من بۆ هیچ کارێکی تر نایەمەوە بۆ عێراق. مەبەست لەم هاتنەوەیەم تەنها بۆ گەواهیدانە لە سەر تاوانەکانی سوپای ڕژێمی پێشوو. هەرکە کارەکەم ئەنجام دا نامێنمەوە و یەکسەر ئەگەڕێمەوە بۆ کەنەدا. مەبەست لەم خاڵەش ئەوەیە کە نامەوێ والێکبدرێتەوە کە(سوء الاستفادە) لە ئاسانکارییەکان ئەکەم. من لە ڕوانگەی هەڵوێستی مرۆیی خۆمەوە دێمەوە نەک بەرژەوەندی تاکەکەسی.

چوار : دانیشتنی داهاتووی دادگای باڵای تاوانەکان ئەکەوێتە یەکشەممە بیست و چواری کانوونی دووەمی ٢٠١٠ و ئەگەر پشتیوانیم لێبکرێ، ئەتوانم لەو ڕێکەوتەدا یان هەر ڕێکەوتێکی تر ئامادە بم.

لەگەڵ ڕێزی زۆرم بۆت

نووسەر و شاعیر

عەبدوڵا سلێمان موحەمەدئەمین(مەشخەڵ)

٣١ی کانوونی یەکەمی ٢٠٠٩

ڤانکۆڤەر- کەنەدا

تێبینی " ئەمەی خوارەوە ژمارە تەکەفۆن و ئیمەیل ئەدرێس و ئەدرێسی شوێنی نیشتەجێبوونمە لە کەنەدا.

دەقی نامەی ژمارە دووی عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ) بۆ پارێزەر عەبدولڕەحمان زێباری لێپرسراوی کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر لەدادگای باڵای تاوانەکانی حکومەتی عێراق لە دەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

سڵاو کاک عەبدولڕوحمان زێباری

ئازیزم ئەوە ماوەیەکە نامەم بۆت ناردووە و جوابت نییە؟؟

نازانم بۆ؟

من چاوەڕوانی وەڵامی بەڕێزتانم.

وەڵامی پارێزەر عەبدولڕەحمان زێباری

لێپرسراوی کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر لەدادگای باڵای

تاوانەکانی حکومەتی عێراق لە هەژدەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠ بۆ

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

سڵاو و ڕێز

کاکە دەتکەینە شاهیدی سەلماندن

زێباری

هەژدەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

دەقی نامەی ژمارە سێی عەبدوڵا سلێمان (مەشخەڵ) بۆ بەڕێز پارێزەر عەبدولڕەحمان زێباری

لێپرسراوی کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر لە دادگای باڵای تاوانەکانی حکومەتی عێراق لە هەژدەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

سڵاو کاک عەبدولڕەحمان زێباری

سڵاو و ڕێز

دەستتان خۆش بێت.

من ئامادەم بۆ شایەدی لە دادگای باڵای تاوانەکان

تۆ بە تەفسیڵی ئاگادارم بکەرەوە، منیش دێمەوە بۆ کوردستان.

لەگەڵ ڕێزمدا

عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ)

هەژدەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

دەقی نامەی عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ) بە بەڕێز ئاسۆ حامیدی

کاک ئاسۆ حامیدی بەڕێز

ئەم کاتەت باش

سڵاو و خۆشەویستی

من عەبدوڵا سلێمان مەشخەڵ) م لە شاری ڤانکۆڤەر ئەژیم لە کەنەدا. هەرچەندە کاتی خۆی پێکەوەپەیوەندییمان هەبوو،بەڵام ماوەیەکی درێژە پەیوەندییمان پچڕاوە. بەو ئومێدەم ئەم نامەیە ببێتە هۆی پتەو بوونەوەی پەیوەندییەکەمان.

وەک لە یادت بێت لە ڕۆژی گرتنەوەی شاری هەولێر لە سیویەکی ئازاری ١٩٩١ وەختێ لەگەڕەکی تەیراوە منتان بینی و تۆ منت کردە کۆڵی خۆت و منت گەیاندە ماڵێک بەو هیوایەی ئەگەر بوارت هەبێ بگەڕێیتەوە و دەربازم بکەی. من ئێستا خەریکی نووسینەوەی یاداشتی ئەو ڕۆژانەی ئەو کارەساتەم. واتە من تەنها لە سەر چۆنیەتی سووتان و بریندار بوون و گیران و دادگایی کردنم لە دادگای سەربازی ئەنووسم. جا ئەگەر جەنابت پێت خۆشە من ناوی تۆ ئەهێنم تەنها لەو کاتەوەی کە منتان بینی و منت کردە کۆڵ و منت گەیاندە ماڵەکە و سروودی شۆڕشگێڕانەت ئەگووت.(ئەنتەرناسیونال). و هەروەها دەرزییەکت لێدام. ئەو نووسینەش لە سەرەتادا پێشکەشکراوە یان پێشکەش ئەکرێت بە چوار کەس یەکێکیان تۆی.

جا نازانم :

یەک : تۆ ڕات چییە؟ ئایا ڕازیت یان پێشنیاری ترت هەیە؟

دوو : ئایا لە بیرتە چ دەرزییەک بوو لێت دام؟

سێ : ئەگەر هەر شتێکت هەیە ئەتوانی لە نووسینەکەدس بەشداریم لە تەکدا بکەی. بۆ نموونە چۆن منت بینی و چۆن نەمتان ناسییەوە؟ چۆن منت کردە کۆڵ و چۆن دەرزیت لێدام و

هتد. ئەگەر ئەو بەشە بنووسی من وەکو خۆی بە ناوی خۆتەوە بەئەمانەتەوە لە نووسینەکەما جێی ئەکەمەوە.

خۆشحاڵ ئەبم وەڵامم بدەیتەوە و سوپاست ئەکەم.

دووبارە ڕێزم قەبوڵ بکە و هەر ئاسوودە بیت.

هاوڕێت

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

ڤانکۆڤەر – کەنەدا

حەڤدەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

دەقی وەڵامی بەڕێز ئاسۆ حامیدی بۆ عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

بەڕێز کاک مەشخەڵ؛

دوای سڵاو وڕێزم سوپاسی هەستی بەرزتان دەکەم بۆ ئەم نامەیە

برا من ببوورە ئەم ماوەیە لە بەرئەوەی تەندروستیم تۆزێ تەواو نی یە و کاتیشم کەمە ، ناتوانم بە درووردرێژی باسێکت بۆ بنوسم داوای لێبووردن دەکەم

بەڵام بۆ ئەوەی کە وەڵامی کورتی پرسیارەکانت بدەمەوە

یەکەم : من پێم کارێکی باشە و بەشێکە لە ژیانی سیاسی کوردستان و ئێمە کە کارو چالاکیمان ئەنجام داوە و لە هەمان کات قوربانیمان بۆ داوە.

دووەم : نازانم چ دەرزیەک بوو ، بەڵام من ئەوەندەی له بیرم بێت من برینەکانم بۆ تیمارکردیت و ماددەی دژی هەوکردنمان بەکار هێنا و پێسته سووتاوەکانم بۆ بڕیت.

سێیەم : ئێمه کۆمەڵێک چەکدار و هەڵسوڕاوانی شوراکان بووین ئەوکات دوای ئەوەی که لەسەر قەراتی هەولێر دوو گوللە تۆپیان تیاگرتین چووین بۆ خوارەوە. دواتر بەرەو تەیراوە دەڕۆیشتین له ڕێگا بەرازیلیەکی ڕەنگی شین بوو تۆی به سووتاوی لێ دابەزی و بریندار بوویت و لەم کاتەوە ئێمه تۆمان ناسیەوە

دواتریش هاوڕێ یان هەموو ڕۆیشتن و وەزعەکه تا دەهات ئاڵۆزتر دەبوو و تەنها من و دوو هاوڕێی تر که کاکه عەبدوللا و کاک خالید بوون وابزانم که ئەوانیش زۆر به دڵسۆزیەوە مانەوە.

دواتر ئێمەش چووین بۆ گەڕەکی مەلایان که ئەمەش خۆی تراژیدیایەکی تر بوو

دووباره ڕێزم هەیه و هەر سەرکەوتووبن

ئاسۆ حامدی

هۆلەند

دەقی نامەی عەبدولا سلێمان(مەشخەڵ) بۆ بەڕێز کاک قادر حەسەن بەرزنجی

بەڕێز کاک قادر حەسەن بەرزنجی

سڵاو ئازیزم...چاوەکانت ماچ ئەکەم و سڵاوم هەیە بۆ ماڵەوەتان.

تۆ خۆت وەک یەکێک لە نزیکترین کەسانێک لە کە ڕۆژەکانی سووتانم، دوای ئەوەی لە ڕەشبگیرییەکەی کەرکووک لەمانگی ئازاری ١٩٩١گیرایت و ڕەوانەی باشووری عێراق کرایت و لە بیست و دووی نیسانی ١٩٩١ بە موعجیزە بەربوویت، ئەوە بوو گەڕایتەوە هەولێر و هاتیتە ماڵی من و لە نزیکەوە ئاگاداری وەزعی من هەبووی و لە چارەسەر کردنی دەستەکانم ڕۆڵێکی گەورەت گێڕا. من ئێستا خەریکی نووسینەوەی یاداشت و یادەوەری ئەو ڕۆژانەم و بە تایبەتی چۆنیەتی سووتانم و گیرانم و دادگایی کردنم لە دادگای عەسکەری و چۆنیەتی بەربوونم و ئینجا چارەسەرکردنم.

کاک قادر ئایا بەڕێزت ئەتوانی :

یەک : لە سەر ئەو ڕۆژانە شتێک بنووسی . چۆن منت بینی و چۆن ئەهاتمە بەرچاوت؟

دوو : چۆن دەستت کرد بە چارەسەرکردنم و چ چارەسەر و حەب و مەڵهەم و دەرمانێکمان بەکار هێنا؟

سێ : هەر یادەوەرییەکی تر کە بە پێویستی ئەزانن.

هەوڵبدە وردبینی لە درکاندنی زانیارییەکان بەکار بهێنێ چونکە نووسینەکەت ئەبێتە بەشێک لەو نووسینەی من و ئەگەر بکرێت لەداتوودا لە نامیلکەیەکدا بڵاوی ئەکەمەوە.

ڕێزی زۆرم قەبووڵ بکە

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

ڤانکۆڤەر – کەنەدا

دەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

دەقی نامەی بەڕێز کاک قادر حەسەن محەمەد بۆ عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

بۆ هاوڕێ و خاڵی زۆر بەڕێز و خۆشەویستم کاک عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

سڵاوێکی گەرم و ئەم کاتەت باش

زۆر سوپاس بۆ نامەکەت و هەواڵ پرسینت،هیوادارم سەرکەوتوو بیت.

بەنیبەت ئەو پرسیارانەی ئاراستەت کردووم،بەخۆشحاڵییەوە وەڵامت ئەدەمەوە.

سەرەتا لەو ساتەوە دەست پێئەکەم کەلەزیندان ئازاد کرام، پاش گەڕانەوەم لە بیابانەکانی زیندەبەچاڵکردن، پاش گەڕانەوەم لە قەراغەکانی مەرگەساتی بیابان، گەڕانەوە لە ناو ئەو لمەی کە زۆر بێتاوانی نقوومی ژێر زەوی کرد.

من لە بیست و یەکی نیسانی ١٩٩١ لە زیندان ئازاد کرام و لە ڕێکەوتیبیست و دووی نیسانی ١٩٩١ گەیشتمەوە شاری هەولێر. ناو شار شڵەژابوو و تا ڕادەیەک نائارام بوو. ناو شەقامەکان بەبازگەی جەندرمەکانی بەعس ئابڵووقە درابوو و وەکو گورگی برسی و بەچاوی گومانا وییەوە لە خەڵکیان ئەڕوانی. لە نزیک گۆڕەپانی ڕیمەکان چاوم کەوت بە کافیەخانی پوورم کە هەواڵی بریندار بوون و سووتانی تۆی پێڕاگەیاندم و وتی " خاڵە عەبدوڵا ئێستا لە ماڵ خۆیەتی لە نەسیج. کەگەیشتمە بەر دەرگای ماڵتان، بەڕەنگ و ڕوخسارێکی تۆزاوییەوە کە هەموو جەستە و بەرگمی پۆشیبوو، بۆنی مردووە بێ تاوانەکانی بیابانم

بەجەستەوە نووسابوو. ئەو بۆنەی لە دەستە بێ بەزەییەکانی ئەو سەرباز و ئەفسەرانەوە دەهاتە دەرەوە کە ڕوحی لە جەستە جیا ئەکردەوە. کە هاتمە ژوورەوە و چاوم پێتکەوت کە لە سەر پشت درێژکراوی و هەردوو دەستت و ڕوخسارت سووتاوە. دەستەکانت لەسەر دوو بالیف درێژ کراون و یەکیان لەلای ڕاست و ئەویتریان لەلای چەپ، بە شێوەیەک کەناو لەپی هەردوو دەستەکانت لەسەر بالیفەکان درێژ کردبوو. ڕوخسارت تازە توێکێکی سووتاوی فڕێدابوو. کەچاوت کردەوە و منت بینی، پاش ئەوەی یەکترمان تێر ماچکرد و وتت زۆر بە ئازاد کردنت خۆشحاڵم و چاوم ڕۆشن بووەوە. بەڵام چی... چاوەکانت پڕ بوون لە گریان،چاوە تەڕەکانت بە باڵندەیەکی ئەکرد کە لە ژێر ڕەهێڵەی باراندا فڕی بێت. چاوە تەڕەکانت ناخ و هەستی بزواندم و دونیای ڕووناکم لێبوو بە تاریکستان، تاریکییەک کەجووڵەی جیهان لەگەڵ خۆی ئەوەستێنێت، تاریکتر لە ژوورە تاریک و زوڵمەتەکانی گرتووخانەی بیابان کە حەز و ئارەزووی تێدا ون دەبێت. ڕەنگ و ڕوخساری زەرد هەڵگەڕاوەت لەو گەڵا هەڵوەریوانەی پاییزی ئەکرد کەلەگەڵ هەڵکردنی شنە با هەڵدەوەرێتە سەر زەوی.

خاڵە گیان... کەچاوم پێت کەوت وەکو مەلێکی باڵ سووتاو هەستم بەهەموو ئازارەکانت ئەکرد. هەستم کرد ترس وەکو تارماییەک جەستەتی داپۆشیوە. وەکو کەسێکی یاخی و هەڵهاتوو لە دەستی ڕژێمی بەعس وەکو کەسێکی بەشدار بوو و چالاک لە ڕاپەڕینەکەی شاری هەولێر، بۆیە منیش بڕیارمدا لەگەڵتا بمێنمەوە و بەهەموو تواناموە خزمەتت پێبکەم چ وەکو یاریدەری پزیشک و چ وەکو کەسێکی ئازیز و خۆشەویستی خۆم.

ئازیزم... کاک فەخرەدین عەزەدین،ئەو یاریدەدەری پزیشکەی هەموو ڕۆژێک بەبێ بەرامبەر بۆ تیمارکردن سەردانی ئەکردی، منیش یارمەتیم ئەدا. ئەوەی جێی باسە سەرەتا پێش تیمارکردن دەبوایە هەردوو دەستەکانت لە تەشتێکی پڕ لە سابوناو بە سابونی ڕەقی و ئاوی شلەتێن بۆ ماوەی چارەکە سەعاتێک دەبوایەتێیدا بخوسێنی.پاشان بەشاش (Gouze) پێستەی سەر شوێنە سووتاوەکانمان هەڵئەگرت تا دەستەکانت دەبووە پارچەیەک لە خوێن و پاشان بە مەرهەمی(سوفرامایسین) چەورمان ئەکرد و (سوفراتول*)مان لە سەر سووتاوەکە دائەنا. ئەم تیمارکردنە دەبوایە هەموو ڕۆژێک بکرایە تاکو دەستەکانت تووشی گانگرین نەبوونایە.

خاڵە گیان... وەکو خۆت ئاگاداری هەموو داو و دەرمانەکانمان بەپارەی خۆمان لە دەرمانخانە دەکڕی. چونکە لە ترسی گرتن نەماندەتوانی هاتووچۆی نەخۆشخانە بکەین. ئەمەوێ بەیادت بێنمەوە، هەموو ڕۆژێک دەبوایە ئەم دەرمانانە لە دەرمانخانە بکڕین:

یەک : سێ دەرزی ئەمپی کلولس ٥٠٠ گرام

دوو : پارچەیەک پۆنستان کەبسول

سێ : یەک پاکەت سوفراتول(هەر پاکەتێک دە دانەی تێدایە)

چوار : پاکەتێک شاش

پێنج : دوو مەرهەم سوفرامایسین

چاوەکەم...لە ناوەڕاستی مانگی ئایار دۆخی ناو شار گرژ و ئاڵۆز بوو و ئەوە بوو لە ترسی گرتن شاری هەولێرت بەجێهێشت و بەرەو ڕانیە ڕۆیشتی. من تا دیانا لەگەڵت

بووم و پاش ئەوەی لە هەموو بازگەکانی ڕژێم بەسەلامەتی دەرباز بووین، ئەوسا تۆ لەگەڵ هاوڕێیەکت کە دکتۆر بوو، بەرەو ڕانیە بەڕێکەوتن و منیش گەڕامەوە بۆ هەولێر تاکو چاووم لە مناڵەکان بێت. دووای سێ هەفتە وەزعی ناو شاری هەولێر هێور بووەوە. ئەوە بوو گەڕایتەوە بۆ هەولێر و دووبارە لەگەڵ کاک فەخرەدین دەستمان کردەوە بە تیمارکردنی دەستەکانت تا بەتەواوی چاک بوونەوە. بەڵام بە داخەوە پەنجەکانت نەدەنووشتانەوە و پێستەکەی گرژ ببوونەوە. دوواجار بڕیارماندا سەر لە یەکێ لە دکتۆرە پسپۆڕەکان بدەین و چووین بۆ لای دوکتۆر(مەحەمەد باجەلان). پاش پشکنین وتی دەستەکانت پێویستییان بە نەشتەرگەری هەیە تاکو پەنجەکانت ڕاست ببنەوە. بەڵام بە داخەوە لەبەر نەبوونی، نەمانتوانی نەشتەرگەرییەکە ئەنجام بدەین. دووای ماوەیەک دوکتۆر باجەلان لەلایەن بەکرێگیراوانی ڕژێمی بەعسەوە تیرۆر کرا و ئێمەش ئەو دەرفەتەمان بۆ نەڕەخسا تا نەشتەرگەرییەکە ئەنجام بدەین و تا سەفەر کردنت بەرەو هەندەران، دەستەکانت هەر وا مانەوە.

لە کۆتاییدا سڵاو و ڕێزی دووبارەم قبوڵ بفەرموو

هەر شاد و سەرکەوتوو بیت

قادر حەسەن محەمەد

بیست و سێی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

کەرکووک – کوردستان

تێبینی : سوفراتۆل پێکهاتەیەکە لە دوو مادە سوفرامایسین مەرهەم و تووڵ. تووڵەکە بە سۆفرامایسین مەرهەم داپۆشراوە و بۆ سووتان بەکار ئەهێنرا.

دەقی نامەی عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ) بۆ بەڕێز کاک فەخرەدین عەزەدین

بەڕێز کاک فەخرەدین عەزدەین

سڵاو ڕێز ،بە هیوام هەر بەختەوەر بیت

وەک لە بیست و یەکی کانوونی دووەمی ٢٠١٠ بەتەلەفۆن پێم ڕاگەیاندی کە بە نیازم یاداشت و یادەوەری ئەو ڕۆژانە بنووسمەوە کە لەدوای سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی شاری هەولێر کەبەزنجیرەیەک ڕووداوی کارەساتبار و مەرگهێنەردا تێپەڕیم و دوواتریش ڕزگار بوونم بە ڕێکەوت، تا چارەسەرکردنی دەستەکانم و یەکتر بینینمان و هەوڵی جوامێرانەی تۆ لە تیمارکردن و پێشکەشکردنی ئەو خزمەتە بێ بەرامبەر و مرۆییەی کە لەلای من سومبولی ئینسانی و مرۆ پەروەرییە.تۆ وەک یاریدەدەری پزیشکێک لەو ڕۆژانەدا باش لە یادم نەماوە لە زیندان گەڕابوویتەوە یان لە سەربازی چ هەستێکت هەبوو سەبارەت بە کەسێک کە نایناسی، سووتاوە و لەماڵەوە بێ چارەسەر کەوتووە و چاوەڕوانی فریاد ڕەسێک ئەکات؟ چ یادگارییەکت لە یاد ماوە کە بتگێڕیتەوە ئەو ڕۆژە پڕ لە ترس

و نەهامەتییە؟ بینینی من بەو جۆرە چ هەستێکی لا بەجێهێشتی؟

چارەسەرەکان چی بوون؟ یان هەر شتێک کە خۆت پێت خۆشە باسی بکەی

و بە سووتانی منەوە پەیوەندی هەبێت . ئازاد بە لە نووسین و منیش

لەم یادەوەرییەی خۆمدا جێی ئەکەمەوە و پێشم وایە لە پتەو کردنی بە

دۆکیومێنتکردنی ئەو کارەساتە، ڕۆڵی خۆی ئەگێڕێ

ئەوکارەساتەجەرگبڕەی سیویەکی ئازاری ٢٠١٠ ی شاری هەولێر کە پێم

وایە زۆر زووتر ئەبوایە ئەو کارەم بکردایە.

من چاوەڕوانی وەڵامی جەنابت ئەکەم

ڕێزو خۆشەویستیم قەبووڵ بکە

هەر ئاسوودە بیت

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

ڤانکۆڤەر - کەنەدا

بیست و سێی کانوونی دووەمی ٢٠١٠

تێبینی : ڕۆژی هەینی دوانزەی ئازاری ٢٠١٠ بۆ دووەمجار بە کاک

فەخرەدین عەزەدین پەیوەندیم گرت و باسی ئەوەم لەگەڵدا کرد کە

نامەم بۆ نووسیوە و ئەگەر کۆمپیتەری هەبێ بۆی ئەنێرم. بەڵام بە

داخەوە کاک فەخرەدین کۆمپیتەری هەبوو بەڵام هێڵی ئەنتەرنێتی نەبوو و

نەمتوانی ئەم نامەیەی سەرەوەی بگەێنمە دەست. بەو هیوایەی لە کاتی

چاپکردنی ئەم نووسینە وەک نامیلکەیەکی سەربەخۆ، وەڵامی نامەکەی کاک فەخرەدینش لە خۆ بگرێ.

دووا وتە

ئایا دەبێ مرۆڤ دوا وتەی هەبێ؟ ئایا ئەشێ کەسێک دوای تێپەڕبوون بەم هەموو نارەحەتی و ئازار و مەینەتانە بەچەند قسەیەک بە هەموو ئەو یادەوەرە ناخۆش و تاڵانەی ژیان کۆتایی بێنێ. یان لە پەراوێزی گێرانەوەی گەڕانەوە لە هەناوی مەرگەوە چ شتێک بوترێ تا دەروازەیەک بێت بۆ ماڵئاوایی لە خوێنەر. ئەو خوێنەرانەی کە ماوەیەکە لەگەڵ ئەم بەسەرهاتەدا لە گەشتێکی خوێناوی دان. من لەم دووا وتویەمدا بەنیاز نیم بۆچوونی سیاسی خۆم سەبارەت بە هیچ شتێک دەربڕم،بەڵام ناچارم بە ئاماژەیەکی زۆر خێرا باسی لە ترس بکەم وەک کابووسێک کە بەردەوام سێبەری خستبووە سەر ژیانم. من لەو ڕۆژە ڕەشانەی کە دیمن، بەترس پێکرام. ترس لە مەرگ، ترس لە زیندانی و دادگایی کردن و ترس لە دەنگ. هەرچەندە لەگەڵ تێپەڕبوونی ڕۆژ و مانگ و ساڵ ترس لە مەرگ و زیندان کاڵتر ئەبۆوە، بەڵام ترسی لە دەنگ هەر وەک خۆی

مابۆوە. بە تایبەتی دەنگی دەرگا و پێوەدانی بەهێزی دەرگا کە زۆر بەزیندوویی لە ناخمدا ئەژیا. زرمەی دەرگا پێوەدان نەک هەر دایئەچڵەکاندم، بەڵکو یەکسەر ئەیبردمەوە بۆ ئێوارەی سیویەکی ئازاری ١٩٩١ و ناو ماڵەکەی دایکی ڕووناک خان. هەروەها ئەمەوێت ئەوەش بدرکێنم کە زۆرجار خوێندومەتەوە و بیستوومە کە تێپەڕبوونی مرۆڤ بە ئەزموونگەلی لەم چەشنە کە زۆر جار کاریگەرییە دەروونییەکان لە ئەنجامی خۆخاڵی کردنەوە و باسکردنی ڕووداوەکان کاڵ ئەبنەوە و نامێنن، بەڵام لای من کە دەیەها جاریش ئەو ڕووداوانەم گێڕاوەتەوە و باس کردووە،کەچی دەنگی دەرگا داخستن کاریگەری هەر ماوە و بەئومێدم لەگەڵ تەواو بوونی ئەم نووسینە ئەویش ماڵیاوایم لێبکات.

بابەتێکی تر کە جێی باسە ئەویش قوربانییە.قوربانی لە دیدگای حکومەتی هەرێمی کوردستان، تەنها بریتییە لە قوربانی کورد وەک گشتییەک،کەئەمەش هەم بۆ سیاسەتمەدارانی کورد کاغەزێکی باشە بۆ گەمە سیاسییەکانیان و هەم قۆرخکردنی هەست و بیری تاکی کوردیشە لە بەرامبەر ساتوسەودا سیاسییەکانیاندا. هەرچی تاکیشە وەک قوربانی تەنها ئەو کاتانە وەک قوربانی ئەژمار دەکرێن کە لەسێبەری حیزبە سیاسییەکانی دەسەڵاتی کوردی پێناسەی سیاسی بوونی خۆیان بکەن. خۆ ئەگەر لە دەرەوەی ڕێکخستنی ئەو حیزبانەوە بن، ئەوا نە مافیان هەیە و

نە شایانی ئاوڕ لێدانەوەن، وەک ئەوەی حکومەتی هەرێم بەری ڕەنج و خوێنی ئەو تاکانە نەبێت. من حکومەتی عێراق و حکومەتی هەرێمی کوردستان بە قەرزاری ماددی و مەعنەوی خۆم ئەزانم و ئەرکی سەرشانیانە لە باری مادی و مەعنەوییەوە قەرەبووم بۆ بکەنەوە. ئەرکیانە ئاوڕم لێی بدەنەوە و ئاوڕ لەو خوێنەم بدەنەوە کە لەیەکەم ڕۆژی ڕاپەڕین و لە دووا ڕۆژی سەرکوتکردنی ڕاپەڕیندا ڕشتوومە. ئەرکیانە ئاوڕ لەو کەسانە بدەنەوە کە ڕۆژگارێک لەپێناو ڕێگەگرتن لە گەڕانەوەی بەعس قەڵغان بوونە. حکومەتی هەرێم ئەرکییەتی و ئەو سەربازە نەناسراوانە خەڵاتی بکات و بێ گوێدانە بیروباوەڕی سیاسیان کە بەجۆرێک لە جۆرەکان بوونەتە قوربانی دەستی ڕژێمی گۆڕبەگۆڕی بەعس ، پاداشتیان بداتەوە. بەڵام ئاخر کەی حکومەتی هەرێم گوێ لە خەڵک ئەگرێ؟ کەی حکومەتی هەرێم ئەو مرۆڤانەی بەلاوە گرنگ بووە و گرنگە کە بە ڕاستی خەباتگێڕن و لە سبەینێی هەر ئاڵوگۆڕێکی سیاسیدا هەر ئەو مرۆڤانەن دەبنەوە بە ئاگر و گیانی دوژمنان ئەسووتێنن. ئاخر حکومەتی هەرێم،حکومەتی بازرگانە سیاسییەکانە نەک خەڵک، ئەگەر لەبۆچوونی منەوە حکومەتی خەڵک بوایە، بەدڵنیاییەوە من ئەو دوو سێ دێرەی سەرەوەم نەدەنووسی. من لەسەرەتای ئەم دووا وتەیەمدا بەڵێنم دا بۆچوونی سیاسی خۆم دەرنەبڕم،بەڵام وا دێرەکانم پەلکێشم ئەکەن بۆ

جێگایەک کە بەناچاری خاڵ لە سەر ئەو پیتانە دابنێم کە ئەبێ دابنرێن.

بەدۆکیومێنتکردنی ئەم کارەساتە و سەدەها کارەساتی تر لە مێژووی دوور و نزیکی کورددا، ئەرکی بۆ ئەملاوئەولای حکومەتی هەرێمی کوردستان و دەزگا پەیوەندیدارەکانە، نەک من. بەڵام چونکە عەقڵییەتی بە ئەرشیفکردنی دیرۆک لە پانتایی بیرکردنەوە و پلانی حکومەتی هەرێمدا، بوونی نییە، وەیان زۆر لاوازە، بۆیە من دیسانەوە ئەبێ لەم بە دۆکیومێنتکردنەدا، ببمەوە بە قوربانی. قوربانییەک کەئەمجارە خۆم ئارەزوومەندانە هەڵی ئەبژێرم. ئەویش قوربانی دەستی خودی ئەم دووا وتەیەیە کە لەوانەیە لە بری خوێندنەوە و ئاوڕلێدانەوە،ببێتە هۆی ڕق هەڵڕشتن و بە سووک تەماشاکردنی ئەم هەوڵەم کە زیاتر لە مانگێکی ژیانم بۆی تەرخان کردووە لە نووسینەوە و پاڵپشیکردنی بە چەندین نامە و دۆکیمێنت. بەڵام هەموو ئەمانە نابنە هۆی ساردبوونەوەم لەم کارەی کە دەستم داوەتێ و بەئەنجامی هەر ئەگەیێنم جا ئەنجامەکەی هەر چییەک بێت.

من لەم دووا دێرانەمدا، جارێکی تر ڕایئەگەیێنم کە خۆم بە قەرزاری هەموو ئەو کەسانە ئەزانم کە ناویان لەم نووسینەدا هاتووە،خۆم بە قەرزاری هەموو ئەو کەسانە ئەزانم کە ڕۆژێک لە ڕۆژان لەپێناو

خزمەتکردن بە من و پاراستنی ژیانی من، بەکارێک ،بە وتەیەک،بە هەر شتێکی تر ڕۆڵیان گێراوە. چ ئەوانەی ناویان هاتبێ یان ئەوانەی لە یادم چووبێ ناویان بهێنم و دووبارەشی ئەکەمەوە زۆریش داوای لێبوردن لەو بەڕێزانە ئەکەم لەگۆشەیەکی پەنهانی ئەم بەسەرهاتەدا لە بیر کلۆڵی منەوە، ناویان نەهاتووە و یان بەپێی پێویست هەڵوەستەم لەسەریان نەکردووە.

هەروەها سەری ڕێز و نەوازشم لە ئاست گیانی پاکی هەموو ئەو مرۆڤە شۆڕشگێڕ و بەئەمەکانەی ئازادی و ڕزگاری دائەنوێنم کە لە ڕۆژی سیویەکی ئازاری ١٩٩١ دا لە سەنگەری بەرگریکردن لە ئازادی مرۆڤ، ژیانی خۆیان بەختکرد ، بە تایبەتیش لە ئاست گڵکۆی ئەو هەڵقرچاوە بێتاوانانەی نێو ئەو لۆرییەی کە کەسمان نەماندەزانی ڕۆژێک لە ڕۆژان،ئەبێتە بەشێک لە مێژووی کورد و سیمبۆڵی دڕندەیی ڕژێمی گۆڕبەگۆڕی بەعس.

پاشکۆ

ساڵێک لە چاوەڕوانیدا

ئەمڕۆ ساڵێک بەسەر چاوەڕوانیمدا تێپەڕی ، ساڵێک بەسەر کردنەوەی ڕۆژانەی ئیمەیڵەکانم تێپەڕی، ساڵێک بەسەر ناردنی یەکەمین ئیمەیڵ و یەکەمین تەلەفۆنم لەگەڵ بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری، سەرۆکی دەستەی داکۆکیکار لە کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی ١٩٩١ لە دادگای باڵای تاوانەکان تێپەڕی. لە پارەوە من چاوەڕوانم ئیمەیلێکم بۆ بێت، تەلەفۆنێکم بۆ بکرێت و پێم ڕابگەیێنرێت کە دەستەی داکۆکیکەر

بڕیاری داوە وەک بەڵگەیەکی بەهێز و وەک شاهێدحاڵێک ڕێوشوێنی پێویست ئەگرنە بەر تا لە دادگای باڵای تاوانەکان، لە سەر ئەو قەسابخانەیەی کە سوپای هەڵوەشاوەی عێراق و گاردی کۆماری لە سیویەکی ئازاری ١٩٩١ بۆ خەڵکی سیڤیلی شاری هەولێریان سازکردبوو شاهێدی بدەم. من هەر دوای قسەکردن لەگەڵ ئەو بەڕێزە واتە ساڵی پار، بۆ نووسینەوە و بە دۆکیمێنت کردنی ڕووداوەکە و ئامادەکردنی وەک بەڵگەیەک دژ بە سوپا و سەرانی حیزبی بەعس تێکۆشام. بەڵام بە داخەوە بە پێچەوانەی چاوەڕوانییەکانی من ولافەکانی خۆیان، ئەو بەڕێزانە ئامادە نەبوون ئەم دەستپێشکەرییەی من بۆ چوونەوە بۆ کوردستان و لەوێشەوە بۆ بەغدای پڕ لەتەقینەوە بۆ شکاتکردن لە سوپای بەعس و گاردی کۆماری، قەبوڵ بکەن.

ئەو پرسیارانەی لێرەدا دێنە پێشەوە، ئەوەیە ئایا بۆچی وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق و دەستەی داکۆکیکار لە کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی ١٩٩١ لە دادگای باڵای تاوانەکان، ئەم دەستپێشکەرییەی منیان وەک هەلێک نەقۆستەوە تا شکاتێکی تر لە سەر تاوانەکانی ڕژێمی بەعس زیاد بکرێت و بەڵگەیەکی تر بخرێتە بەردەم دادگای باڵای تاوانەکان لە پێناو بردنەوەی دۆسیەیەکی خوێناوی گەورە کە بە ئەندازەی ئاوی

ناو مەلەوانگەی ماڵە بەرپرسێکی ئەمڕۆی کوردستان خوێن بەسەر شەقامەکانی شاری هەولێردا ڕژا؟ بۆچی ئەم دەستپێشکەرییەی من دێزە بەدەرخۆنەی پێکرا و لە بری دەستخۆشی و بە تەنگەوە هاتن، بێدەنگییان لە بەرانبەرمدا هەڵبژارد؟ بۆچی تۆ بڵێی بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری ئەم دەستپێشکەرییەی خستبێتە بەردەم جەنابی وەزیر و ئینجا بەکۆی دەنگ و بە نەخێر و بە بێدەنگی بوون و فەرامۆشکردنم بڕیاریان دابێ؟ یان تۆ بڵێێ کورد ئەوەندە بە هێز بێ لە بەغدای عەرەبستان و ئەوەندەی بەڵگە و شاهێد هەبێ کە پێویستی بە من و شاهێدی من نەبێ؟ یان ئەم بەڕێزانە، خۆشییان لە چارەی شاعیر و ڕۆشنبیر نایەت و زیاتر حەز ئەکەن دەستوپەنجە لەگەڵ کەسانی عەوام و نەخوێنەواردا نەرم بکەن، تا بە ئارەزووی خۆیان و ڕێک بە پێی بەرژەوەندی حیزبی خۆیان، هەڵیان بسوڕێنن و ڕێنماییان بکەن؟ بەڵێ دوای ساڵێک لە بیرکردنەوە و هەوڵدان بۆ تیژکردنەوەی یادەوەریم و خۆئامادەکردن بۆ کارێکی ئاوا پڕ بەها، کەچی لەنێوان چەند ئیمەیلێکدا ون کرام و شوێن بزرکرام. من لە بەردەم ئەرکێکی ئینسانی و ویژدانیکی بە ئاگاوە، بەو بڕیارە گەیشتبووم کە بە هەر نرخێک بووە، بچمە دادگای باڵای تاوانەکان و ئامادەی دانیشتنی تایبەت بەو کەیسە بم و شاهێدی بدەم، من لەهەستێکی مرۆڤانە و

وەفایەکی ئینسانی بۆ (گیان لەدەستدانی) زیاترلە ٣٠ مرۆڤ ئامادەی هەر ڕیسکێک بووم بگەڕێمەوە بۆ بەغدا و شکات لەو جەللادانە بکەم کە ئێمەیان لە ناو ئاگردا سووتاند و دۆزەخێکیان لە سەر شەقامەکانی شاری هەولێر بۆ داختستین. بەڵێ من لەو هەستە و لەو بایەخەوە، ئەمویست بە قوربانیانی ناو لۆرییە سووتاوەکەی شاری هەولێر بڵێم خەمتان نەبێ ئازیزان ئەوا من لە جیاتی ئێوەش شاهێدی دەدەم، ئەمویست پێیان بڵێم ئەوا من لەبری ئێوە ئەبمە شاهێدی بینینی سزا و تۆڵەی مرۆڤانەمان نەک بەخشینیان یا سووککردنی سزاکانیان. بەڵام مخابن ئێستا ئەبێ بەو قوربانیانە بڵێم، ببوورن ئازیزان ئەوەی بەسەر ئێمەدا هات و ئەوەی بینیمان بە بڕیاری چەند بەڕێزێک لە بایەخە سیاسی و مێژووییەکەی و لە ناوەڕۆکە ئینسانییەکەی بەتاڵکرایەوە! ئەبێ پێیان بڵێمم ئازیزان بەرژەوەندی نەتەوە و کورد، لەئاست بەرژەوەندییە باڵاکانی حیزب، چەندە کورتەباڵان. ئەبێ پێیان بڵێم، خۆشەویستان سزای تاوانباران بەکەڵکی کورد نایەت و ئەوەی گرنگە بتوانین واز لەخەونەکانمان بهێنین. ئیتر بۆ دەستە و نزا ڕوو لە ئاسمان لە جیاتی پاڕانەوە بۆ تۆڵە کردنەوە لە هۆکاری مەرگمان، با عێراقێکی تەژی لە تەقینەوە و کوشتن و ڕفاندن و تیرۆر پایەدار

بێت، با خوا عێراقێکی پڕ لە بەعسی و کۆنەپەرست پایەدار بێت، با عێراقێک پایەدار بێت کە هەموو شتێکی تێدایە بێجگە ئازادی.

کێ ئاسایشی نەتەوەیی بۆ مەبەستە و ئەیپارێزێ؟ ئەو کەڵە مرۆڤانە کێن کە سنوورەکانی بەخیلی و تەماح و گەندەڵییان بەزاندووە و ئامادەن بەکردار نەک بەقسە، بەرژەوەندی نەتەوەی کورد بخەنە سەرووی بەرژەوەندی کەسی و حیزبییەوە؟ من بۆ ئەوەی بەتەواوەتی گومانەکانم لە نووسینەکەمدا بڕەوێنمەوە، دەڵێم ئاسنی سارد کوتانە لە تەواوی هەیکەلی حکومەتی هەرێمی کوردستان وەزارەتێک یان لیژنەیەک یان دەستەیەک بدۆزیتەوە بەرژەوەندی نەتەوەی کوردی بۆ گرنگ بێ.

ئەزموونی چەند ساڵی ڕابردوو، سەلماندی کە سەرکردایەتی سیاسی کورد، لە ململانێ لەگەڵ حکومەتی عێراق و دەوڵەتانی ناوچەکە، نەک هەر دەستوپێ سپییە، بەڵکو لە دیاریکردنی توخمە گرنگ و بایەخدارەکان لە ڕووبەڕوو بوونەوە لەگەڵ حکومەتی عێراق، خاوەن ئاستێکی زۆر نزمیشە تا لە کێشمەکێش و ململانێکاندا بتوانن دەرکەوتەیەکی باشیان هەبێ و گرەوەکان ببەنەوە و دۆسیەکان لەبەرژەوەندی خەڵکی کورد دا بشکێننەوە. دیاریکردنی توخمە گرنگەکان لە هەیکەلی حکومەتی هەرێمی کوردستان وەک بۆ هەموو لایەک ئاشکرایە، لە ژێر تیشکی حیزبی بوون و بە فەرمانی سەرکردە

نەخوێندەوارەکانی کوردەوەیە، بۆیە یەک کەیس شک نابەی براوە بێ. من وشەی دەستوپێ سپیم بۆ پەسنی حکومەتی هەرێمی کوردستان بەکار هێنا، نەک وەک سوکایەتی، بەڵکو وەک دەرخستنی دۆخی نەبوونی عەقڵانیەت لە سیاستدا. بێ ئەزموونی سەرکردایەتی سیاسی کورد، هەر لەوەدانییە کە خوێندنەوەی دروستی بۆ بارودۆخەکان نییە، هەر لەوەدانییە سیاسەتی دەرەوە و کاری دیبلۆماسی کاڵفامانە و هەرزەکارانە ئەکات، هەر ئەوەش نییە بە کۆمەڵی کێشەی سایکۆ-سۆسیۆلۆژیەوە ئالوودەیە، بەڵکو کێشەکە لەوەدایە نرخ و بەهای تاکی کورد، نابینێت و مرۆڤی کوردی لا بێنرخە.

هەروەها هەموو ئاگاداری ئەو پرۆسە کۆمیدیا-تراژیدیایەی حکومەتی هەرێم بووین کە چۆن دەسەڵاتی سیاسیان لە بیست ساڵی ڕابردوودا لە نێو خۆیاندا دابەشکرد و چ نەهامەتییەکیان بەسەرخەڵکی کوردستاندا هێنا. لە ململانێ سیاسی و سەربازییەکانیشدا، بێجگە لە بەرژەوەندی بنەماڵە و حیزب، هیچ بەرژەوەندییەکی تریان بۆ مەبەست نەبووە و نییە. و هەمووشمان شاهیدی ئەوە ئەبین لەسەر دەستی ئەم بەرێزانە چ لەکوردستان و چ لەبەغدا، کورد دووچاری ژێردەستە بوونی زیاتر ئەبێ.

با لە دوای ئەم دەروازە بچووکەوە بێمە سەر مەسەلەی شاهێد و بەڵگە لە دۆزی دادگای باڵای تاوانەکان، و وردتر لە دید و بۆچوونی حکومەتی هەرێمی کوردستان و بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری سەرۆکی دەستەی

داکۆکیکار لە کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی ١٩٩١ لە دادگای باڵای تاوانەکان بدوێم. سەرەتا با بزانین بەڕێز کاک عەبدولڕەحمان زێباری سەبارەت بە گرنگی شاهێد ئەڵی چی. بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری لە بیست و نۆی نیسانی ٢٠١٠ دا و لەڕێگەی سایتی ئاژانسی پەیامنێرەوە، دەڵی" ئێمە داوامان کردووە پێنج شاهیدی دیکە لە دهۆک شایەتی خۆیان بدەن، لە سلێمانی شاهیدێکمان هەبوو بەڵام بە داخەوە ، لە دانیشتنەکەدا بەشداری نەکرد و بیانووی بەوە هێناوەتەوە کە مامۆستایە و کاتی تاقیکردنەوەکانە و ناتوانێت بەشداری بکات و ئەمەش بۆ ئێمە زیانی زۆرە، چونکە لە سلێمانی شایەت و دادخوازمان نابێت ."هەروەها دەڵێ " بە هۆی گرنگی کەیسەکە ، داوا لە خەڵکی سلێمانی دەکەم وەک دادخواز لە دانیشتنەکانی دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق بەشداری بکەن." لێرەوە ئەوە ڕوون ئەبێتەوە کە بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری لە خەمی پەیداکردنی دادخوازە تا شایەتی بدەن و سوود بە دۆزی کورد بگەیێنن. باشە ئەم پارێزەرە خەمخۆرە کە ئاوا بەجیددی بەشوێن شاهێدەوەیە، ئەی بۆچی داواکەی منی قەبوڵ نەکرد کە خۆم لە سەر داوای خۆم و بە ئارەزووی خۆم، خۆبەخشانە، داوام لێکرد ئامادەم لە وڵاتی کەنەداوە بێمەوە بۆ بەغدا و ئامادەی دان یشتنەکانی دادگای باڵای تاوانەکان بم؟ ئەبێ چی وای لە زێباری کردبێ شاهێدێکی زیندووی

کارەساتێکی گەورە کە من یەکێکم لە ڕزگاربووەکان، بە شاهێد دانەنێ ؟

تۆ بڵێی شاهێد ئەوەندە زۆر بن کە من و بەڵگەکانم لەڕووی

بەهێزییەوە، لە ڕیزی خوارەوە بین و کەسانی شیاوتر هەبن و ئەوان

دەکرێن بە شاهێد؟ چی وا لە بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری ئەکات دوای

ئەوەی لە هەژدەی کانوونی دووەمی ٢٠١٠ بە ئیمەیڵ ئاگادارم بکاتەوە

کە بە شاهێدم دائەنێن، کەچی دوای نزیک بەساڵێک مێشێکی مێوان

نییە؟ یان لە بەر ئەوەی نووسەر و شاعیر بووم و ترستان لێم هەبوو.

ترستان لێم بوو بە دڵی ئێوە نەدوێم و خۆم ئازادانە بدوێم کە لە

بەرژەوەندی حیزبی ئێوەدا نەبێت؟ یان هۆکارەکەی سەربەخۆ بوونم و

ئەندام نە بوونم بوو لە پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتی نیشتمانی

کوردستان؟

بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری لە سی مانگی حوزەیرانی ٢٠١٠ دا و

لەڕێگەی سایتی "سبەی"ەوە، ئەڵێ " بڕیارە بیست وۆێنجی مانگی تەمموز

دانیشتنی سی و پێنجەمینی دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق لە بارەی

کەیسی ڕاپەڕینی ئازاری ساڵی ١٩٩١ بەڕێوە بچێت، کە تایبەت دەبێت

بەخستنەڕووی بەڵگەنامە و دیکۆمێنتە ڤیدیۆییەکان دەربارەیئەم تاوانە."

هەروەها وتیشی "داواکارین هەرکەس و لایەنێک کە هەر بەڵگەنامە و

ئەرشیفێکی تایبەت بە تاوانی سەرکوتکردنی راپەڕینی ئاداری ساڵی

١٩٩١ی هەیە، بۆ داداگای باڵای تاوانەکانی عێراقی بنێرێت، بۆ ئەوەی بەڵگەنامەکانی کورد لەم دادگایە بەهێزبن، تاوەکو روبەڕوی تاو انباران بکرێنەوە."

سەرۆکی دەستەی داکۆکیکار لە کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی ١٩٩١ لە دادگای باڵای تاوانەکان ئاماژەی بەوە ش کرد کە" **لەدانیشتنەکانی ڕابردوودا، چەند دۆکیومێنتێکی ڤیدیۆیی خرانەڕو کە تاوانی تاوانبارانی ڕژێمی بەعسی پیشان دەدا** ،" ئەم داوایەش وەکو مەسەلەی شایەدییەکە نیشاندەری ئەوەیە کە بەڵگەنامەکانی کورد لە دادگای باڵای تاوانەکان بەهێز نین. ئاخر بەڵگەکانی کورد، چۆن بەهێز ئەبن کە ئەم بەڕێزە شایەتە زیندووەکانی ڕاپەڕینی ساڵی ١٩٩١ فەرامۆش بکات؟ چۆن بەڵگەکان بەهێز ئەبن کە ئەم بەڕێزە وەڵامی ئیمەیڵی شایەتەکان نەداتەوە و بەسەریان نەکاتەوە و زەمینەی بردنیان بۆ دادگای باڵای تاوانەکان خۆش نەکات؟ ئاخر ئەم بەڕێزە ڕۆژێک هەستی کوردایەتی، مرۆڤایەتی نەیجوڵاند و بڵێ من ئەم شایەتە کە خۆی ئامادەیە بێتەوە بۆ کوردستان و بەغدا و جگە لە مەترسی بۆ سەر ژیانی، هیچ قازانجێکی نییە لەو دوو هەفتەیەی کە دێتەوە، ، با ئەم شایەتە لەپێناو بەهێز کردنی بەڵگەکان بەرمە هۆڵی دادگا و بە تایبەتیش دوای ئەوەی کە تەواوی بەسەرهاتەکەم لە حەوت ژمارەی دوا بە دوای یەکدی لە

هەفتەنامەی(هەواڵ) بڵاو کردەوە. من گومانم هەیە، جەنابی بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری خوێندەواری هەبێ و ئەگەر هەشی بێ، تەنها هەر عەرەبی ئەزانێ و نازانی کوردی بخوێنێتەوە بە تایبەتیش سۆرانی. ئەگەر وا نییە، دەبوایە دەستخۆشی لێم بکردایە کە ئەو کارەساتەم تۆمار کردووە و کردوومەتە دۆکیومێنت و ئامادەم کردووە بۆ دادگا، هەر هیچ نەبوایە، بە عەرەبی تەرجەمەی بکردایە و بیبردایە بۆ دادگا. نەک داوای بەڵگە بکا و بڵێ بەڵگەی بەهێزمان نییە.

من کەلە دوانزە مانگی ڕابردوودا، زۆر بەجیددی لە چاوەڕوانی بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباریدا بووم تا وەڵامم لێبگێڕێتەوە و بۆ شایەتی دان لەسەر تاوانەکانی خوێنمژانی بەعس و دڕندەیی سوپا و گاردی کۆماری بچمەوە بۆ کوردستان و بەغدا و، بۆیە بڕیارم دا کە :

یەک : هەرچەندە دڵسۆز بم بۆ کورد و مێژوو و خەڵکی هەژار، بەڵام ناچمە پای گەمەکانی بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری و هاوەڵەکانی. ئەو دڵسۆزییەم با مێژوو لەم چەند دێرەدا ببینێتەوە نەک لە هۆڵی دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق. ناچم بۆ دادگا چونکە بایی نووکی دەرزییەک متمانە و دڵسۆزییان تێدا نابینم.

دوو : نەکرام بەشاهێد چونکە ئەندامی پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتی نیشتمانی کوردستان نەبووم و شاعیر و نووسەرێکی سەربەخۆم.

بە بڕوای من ئێوە کەسێکتان ئەوێ بە ئارەزووی خۆتان، ڕێنوێنی بکەن و پێی بڵێن، ئەبێ وا بڵێیت و وا بکەی. لەوە ئەترسان شتێکی تر بڵێم. لەوە ترسان کارەساتێک باس بکەم کە جگە لەشەرمەزاری هیچی تری تێدا نەبێ بۆتان. نەخێر من لە هاتنەوەم هیچ نیازێکم نەبوو جگە لە شکاتکردن لە هێزەکانی گاردی کۆماری و سوپای دڕندەی بەعس.

سێ : من ئەگەر تورک یان فارس یان تەنانەت عەرەبیش بوومایە، بە جۆرێک مامڵەم لەگەڵ ئەکرا کە شایانی قوربانییەکانم بێ نەک بێبایەخانە لێم بڕوانن. بەڵام بە سووک تەماشا کردنی تاکی کورد بەداخەوە خەریکە ئەبێتە کلتوور. کلتورێک کە دەسەڵاتدارانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، دایان هێناوە و بەتووندی پشتیوانی لێئەکەن و بەردەوام بەرهەمی ئەهێننەوە. چ کارەساتە تاکی کورد بکەوێتە دەرەوەی حیساباتی سیاسی و مێژوویی دەسەڵاتێکەوە کە شەرعییەتی فەرمانڕەوایی خۆی بەو تاکانەوە بەندە. بە داخەوە دەسەڵاتی کوردی بووەتە کارگەیەک هەر خەریکی بەرهەمهێنانی ئەو کلتوورە زیان بەخشەیە.

چوار : ئۆبالی نەبوونی بەڵگەی بەهێز و شاهێد لە دادگای باڵای تاوانەکان لە ئەستۆی بەڕێز عەبدولڕەحمان زێبارییە و نیشانەی بێ ئەزموونی ئەو بەڕێزەیە، نەک خەڵکی هەژار و شەریف.

پێنج : سەرنجی خوێنەری بەڕێز بۆ ئەو نووسینەم ڕائەکێشم بە ناوی "" لە ژێر دووکەڵێکی ڕەشدا"" لە هەفتەنامەی هەواڵ ژمارەکانی ۳۷۱و۳۷۲ و ۳۷۳ و ۳۷٤ و ۳۷۵و ۳۷٦ و ۳۷۷ی ساڵی ۲۰۱۰و سایتەکانی دەنگەکان و ئەمڕۆ و هاوپشتی بڵاوم کردۆتەوە ، کە بە وردی ئەو چیرۆکەم گێراوەتەوە کە لە سیویەکی ئازاری ۱۹۹۱ دا چۆن بووینە قوربانی و چۆنمان پێکرا. لە کۆتایشدا کۆمەڵێ نامە و ئیمەڵی خۆم و بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری و کەسانی تری تێدایە کە گەواهی ئەوە ئەدەن کە ئەو پارێزەرە چەند خەمساردانە ئەڕوانێتە کەیسی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی کوردستان بەگشتی و شاری هەولێر بە تایبەتی.

شەش : بە تێگەیشتنی من بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری ڕاستە پارێزەرە و ئەندامی پارتی دیموکراتی کوردستانە، بەڵام دڵنیام سەری لە سیاسەت دەرناچێ و لە بەرژەوەندییەکانی گەلی کورد ئاگادار نییە و ئەو بەڕێزە جگە لە گوێڕایەڵێکی حیزبی، هیچیتر نییە و نابێ. ئەو بەڕێزە ڕۆبۆتێکی حیزبی سیاسییە و فەرمایشتەکانی حیزب جێبەجێ ئەکات.

هەشت : پێویستە وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان بە چاکی لە چالاکی پارێزەرە خەمخۆرەکانی کورد ئاگادار بن (لێرەدا ڕێزم هەیە بۆ کاک گۆران هەڵەبجەیی کە لە دادگای باڵای تاوانەکان سەبارەت بە سەرخستنی کەیسی هەڵەبجە و

کانی عاشقان،ڕۆڵی جوانی گێرا). من لە وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەپرسم، ساڵێک مانەوە لە چاوەڕوانی مانای چییە؟ ئایا مانای ئەوەیە کە بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری سەرقاڵی خەمساردییە یان خەمخۆری؟

لە کۆتاییشدا ئەمەوێ ئاماژە بە دوو خاڵ بکەم: یەکەمیان ویژدانم ئاسوودەیە و ئەوئەرکەی لەسەر شانم بوو، هەوڵم بۆ دا و ئەنجاممداو ئەمەش نیشانەی دڵسۆزی و بەتەنگەوەهاتنی من بوو بۆ دۆسیەیەکی سیاسی – میژوویی گەورە کە تایبەتە بە سەرکوتی خەڵکی هەژار و بەشمەینەتی کوردستان . دووەمیان تیژکردنی عەقڵییەتی بزاڤی بە ئەرشیفکردن و بە دۆکیومێنتکردنی کارەساتەتراژیدییەکانی مێژووی تازەوکۆنی سیاسی کوردستان زۆر گرنگە و دەرک کردن بەم گرنگییە، ئەبێتە هۆی کارا بوونی ئەو بزاڤە و بە پێچەوانەشەوە هێمای کڵۆڵ بوونی کورد نیشان ئەدات. من بە نووسینەوەی کارەساتەکە و بڵاوکردنەوەی نامیلکەی " لە ژێر دووکەڵێکی ڕەشدا" ئەو هەنگاوەم نا و ئەرکی خۆم ئەنجامدا. هیوادارم ئەم نووسینەشم وەڵامێک بێت بتوانێ تینوویەتی هەموو ئەو دۆست و هاوڕێیانەش بشکێنێ کە لە خەمی چوونەوەی من بوون بۆ بەغدا و بەردەوام سەبارەت بە ڕەوشی گەشە

کردنی پەیوەندی من و بەڕێز عەبدولڕەحمان زێباری لە پرسیارکردندا بوون.

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

ڤانکۆڤەر – کەنەدا

ناوەڕاستی کانوونی یەکەمی ٢٠١٠

پێڕست

١- پێشکەشە

٢- پردێک لەنیوان تاک و مێژوودا خوێندنەوەیەک بۆ بیرەوەرییەکانی قوربانییەک..ڕزگار عومەر

٣- ئەم نووسینە بۆ دواکەوت

٤- لەژێر دووکەڵێکی ڕەشدا هێرشی سەربازی حکومەتی عێراق بۆ سەر شاری هەولێر

٥- شاری سامناک

٦- خۆئامادەکردن بۆ چوونە دەرەوەی شار

٧- کەوتنە ناو ئەڵقەی هێزەکانی (الحرس الجمهوری)

٨- دەرباز بوون و ڕاکردن

٩- چەکدارانی ی ن ک و چەکدارانی شوراکانی خەڵک

١٠- ماڵێکی ئاوارەی کەرکووکی و ڕیسککردن بە ژیان

١١- چۆنیەتی گیرانمان لەلایەن هێزەکانی حەرەس جمهوری و دادگای سەربازی

١٢- سووتانی بێ چارەسەر بۆ ماوەیەکی درێژ

١٣- تەلەفیزیۆنی گەلی کوردستان و چاوپێکەوتنێک لەساڵیادی ڕۆژی هەولێر

١٤- گەڕان بە دوای چارەسەری بنەڕەتی و سەرهەڵگرتن بەرەو هەندەران

١٥- دادگای باڵای تاوانەکان و سەرکوتکردنی شاری هەولێر(نامەکان و ئیمەیڵەکان)

١٦- دوا وتە

١٧- پاشکۆ ساڵێک لەچاوەڕوانیدا

١٨- پێرست